

adoption & samfund

Fællesskab gør stærk:
Adoptivfamilier har glæde af at finde sammen

Læs også om udfordrede parforhold, spisevaner og et hjertebarn

Uvisheden fortsætter

MICHAEL PAASKE,
FORMAND

Vil der også i de kommende år findes international adoption til Danmark? Det er i høj grad usikkert, mens disse linjer skrives.

Det har været en hård periode for alle, der ønsker at adoptere et barn, der er født i udlandet, siden DIA meddelte, at man fra årsskiftet ikke længere tager imod nye ansøgere på grund af manglende økonomisk sikkerhed for, at DIA kan føre nye adoptanters sager til ende.

Det er fortsat foreningens holdning, at rigtig mange børn, der mangler en familie, kan få en bedre tilværelse ved at blive adopteret for eksempel til Danmark. Om vores beslutningstagere i Folketinget deler denne holdning og vil fastholde indholdet af den politiske aftale, de indgik i 2016, kan vi godt blive i tvivl om, og vi arbejder derfor hårdt på at forklare dem, hvorfor international adoption fortsat skal være en mulighed i Danmark.

Vi må én gang for alle få fjernet den økonomiske usikkerhed for såvel den formidlende organisation som for ansøgerne og få skabt en ny, økonomisk bæredygtig model på adoptionsområdet. Det er i virkeligheden slet ikke så svært.

I stedet for at embedsmændene fortsat dagdrømmer om en statslig model, hvor de overtager formidlingsopgaven, hvilket de slet ikke er kvalificerede til, bør de se at få undersøgt den islandske model nærmere. Modellen indebærer et fast statsligt driftstilskud, så organisationen ikke er

afhængig af antallet af formidlinger og dermed svingende gebyrindtægter fra ansøgerne.

Indfør denne model i Danmark, sæt »brugerbetalingen« væsentligt ned, så mange flere økonomisk kan overkomme at adoptere. Få straks revideret de alt for skrappe godkendelsesrammer, der pt. medfører, at op imod halvdelen af ansøgerne bliver afvist på grund af manglende ressourcer. Og få sikret én indgang til adoption, både for national og international adoption. Alt dette vil utvivlsomt øge interessen for at adoptere i Danmark.

Endelig bør staten fuldt ud finansiere det vigtige PAS-område, som man kalder »teknisk PAS«. Det handler om hjælp til at søge oplysninger i sin egen sag, søge rødder mv. og få den rigtige rådgivning og hjælp til de mange vanskelige spørgsmål, man som adopteret kan stå med. Dette arbejde varetages i dag af en række aktører, herunder DIA og forskellige frivillige rådgivere, men det bør samles, så sagerne og kompetencerne til den rigtige hjælp er let tilgængelige og økonomisk overskuelige for de adopterede.

Dette er i korthed, hvad vi fortæller de socialordførere og andre politikere, som vi mødes med i disse dage og uger. Vi håber, at politikerne meget hurtigt vil beslutte sig for en god fremtidig model, så den nuværende uvished for adopterede, adoptanter og kommende ansøgere kan blive fjernet.

International adoption er fortsat en rigtig god løsning for de mange børn, der ikke har bedre alternativer i det land, hvori de er født. ■

INTERVIEW: Mod en ny model for adoption	5
AKTUELT	7
Nyt fra A&S' formandskab og andre nyheder fra adoptionsverdenen.	
ANMELDELSER OG OMTALE	13
DEBAT	19
Det foreløbige stop for international adoption har inspireret A&S' medlemmer til at deltage i debatten. Vi bringer to indlæg, som har været bragt i Politiken.	
ARTIKEL: Mentorbarn hjælper udfordrede børn	22
Har du overskud at dele ud af, kan du gøre en forskel for anbragte unge i Danmark.	
 INTERVIEWS: Adoption giver knas i kærligheden	24
To voksne adopterede fortæller, hvordan deres start på livet spænder ben for deres kærlighedsforhold.	
ARTIKEL: Adoption healing	28
Den adopterede Joe Soll har udviklet en terapiform, som kan hjælpe adopterede, hvis de har svært ved at danne positive relationer til andre.	
 TEMA: Fællesskab om familieformen	31
Mød en håndfuld mennesker, som lever i adoptivfamilier, og som har glæde af at knytte bånd til andre, som er i samme situation.	
INTERVIEW: Dregebarn til afhentning	36
Mogens Dall siger, at han vandt i lotteriet, da han blev adopteret af sine sønderjyske forældre.	
ARTIKEL: De første mødres stemmer	39
Grafisk designer Marianne Frisvold har skabt en visuel fortælling om de sydkoreanske mødre, som må bortadoptere deres børn.	
 INTERVIEW: Spisevaner stammer fra livets start	43
Lene Hansson er kendt fra tv-programmer om ernæring, men hun er selv adopteret og ved, hvordan savn kan sætte sig i kroppen som en umættelig sult.	
ARTIKEL: Bygger bro mellem forældre og institution	47
Adoptionsteam København har samlet ekspertise om adoptivfamilier.	
INTERVIEW: Albertes hjerte	50
Alberte var lille og skrøbelig, da hun blev adopteret fra Kina til Danmark, hvor lægerne opdagede en alvorlig medfødt hjertefejl.	
ARTIKEL: Udskiftning hos Adoption & Samfund Ungdom	54
ASU's afgående formandskab skriver om deres sejr og drømme for fremtiden.	
PERSONLIGE FORTÆLLINGER	56
Tre beretninger fra adoptionsverdenen.	
Arrangementer	63
Lokalfora og grupper	65
Hovedbestyrelse og kolofon	66

Skiftende politiske vinde og større velstand i mange af de lande, Vesten i mange år har adopteret fra, betyder, at færre børn bliver bort-adoptet til lande som Danmark. Der er meget debat i disse måneder, om det er en positiv eller en negativ udvikling. Læs interview med A&S' formand samt debatindlæg skrevet af medlemmer af foreningen.

Foto: Yulia Agnis / Unsplash

SÆT KRYDS I KALENDEREN!

LANDSMØDE 2020

med efterfølgende generalforsamling den 7.-8. november 2020
 Huset Middelfart, Hindsgavl Allé 2, 5500 Middelfart

Landsmødets tema er endnu ikke fastlagt, men hold øje med vores nyhedsbrev, vores hjemmeside adoption.dk samt det næste magasin, der udkommer i uge 41.

Vi håber, at vi ses!
 Bestyrelsen i A&S

EurAdopt-konference

Den 14. internationale EurAdopt-konference finder sted i
KØBENHAVN DEN 14. OG 15. MAJ 2020
 og er organiseret af DIA – Danish International Adoption

STED: Scandic Sydhavnen, Sydhavns Plads, 2450 København.

Konferencens emne er »Bæredygtighed i international adoption« (Sustainability of intercountry adoption), og formålet er at drøfte den aktuelle situation fra forskellige perspektiver.

Konferencen har følgende fokuspunkter:

- Drøftelse af international adoption som en børnebeskyttelsesforanstaltning.
- Samarbejde og bæredygtighed inden for international adoption.
- Post Adoption Service.

Flere oplysninger inklusive programmet kan findes på DIA's hjemmeside: d-i-a.dk/euradopt.

Tilmelding og betaling på omkring 300 euro skal ske senest den 30. april 2020 via et link, som du finder på adoption.dk eller d-i-a.dk.

*Vi ser frem til at byde jer velkommen.
 Danish International Adoption – DIA*

FOTO: PRODUCT SCHOOL / UNSPLASH

*Familiepolitik:
Danske politikere
skal snart tage
stilling til, om
det fortsat skal
være muligt at
skabe en familie
gennem interna-
tional adoption.*

Ny model for adoption

Formand for A&S, Michael Paaske, fortæller om mulighederne og ønskerne for fremtidens adoption.

AF ANNA BRIDGWATER

Ankestyrelsen er af politikerne blevet bedt om at udarbejde en rapport, der opridser mulighederne for at etablere en økonomisk bæredygtig model for international adoption i Danmark. Rapporten blev offentliggjort lige før jul i 2019. Kort sagt opridser den tre løsningsforslag: Den nuværende model med en NGO, der modtager støtte fra staten, og hvor omkostningerne for de enkelte adoptanter svinger; en model med en statsfinansieret NGO, hvor adoptanterne betaler et ensartet gebyr for de enkelte adoptioner; og endelig en rent statslig model, hvor staten formidler adoption og fører tilsynet.

Rapporten kommer ikke med nogen anbefalinger, men der er mange argumenter, der peger mod den statslige model, hvor staten tager hele opgaven på sig. »Det er vores tolkning i bestyrelsen«, som Michael Paaske, formand for A&S, siger.

Møde med ministeren

Rapporten blev sendt til høring i efteråret 2019, og den 5. februar 2020 var der dialogmøde om

adoption hos social- og indenrigsminister Astrid Krag. Ministeren mødte op med en række embedsmænd, og blandt interessenterne var en kontorchef fra Ankestyrelsen, Adoption & Samfund, Adoption & Samfund Ungdom, Adoptionstrekannten, Åbenhed i Adoption, Koreaklubben, Adoptionspolitisk Forum m.fl.

»Vi fik hver tre minutter til at komme med, hvad vi havde på hjerte og forklare, hvad vi havde af hovedbudskaber i forhold til rapporten,« siger Michael Paaske. »Der var kommentarer til selve rapporten, men også til andre emner, der ikke berøres i rapporten. Men jeg har indtryk af, at Astrid Krag fik noget med derfra, og at vores input kommer til at indgå i de videre overvejelser.«

Dog er der ingen kendt deadline for, hvornår ministeren og politikerne er færdige med deres overvejelser.

»Der er ingen dato, og det bekymrer mig. Hvis tiden får lov til at gå, bliver adoption endnu mere usynlig som mulig familieform. Så er der måske

nogle, der kigger på andre muligheder, som er uacceptable,« siger Michael Paaske med henvisning til det par, som købte et barn i Polen, og til surrogatforældreskab, som ikke er lovligt i Danmark.

Alligevel forlod Michael Paaske mødet med optimisme: »Jeg synes, det er positivt, at ministeren reagerer hurtigt på høringssvar og på de indlæg, der har været i aviserne.«

Bedste mulighed

Ønskescenariet er i Michael Paaske's øjne, at Danmark får en adoptionsformidlende NGO, der finansieres af staten, og som varetager opgaven med at formidle international adoption.

»Rent politisk ønsker vi en bred politisk aftale med en privat, statsfinansieret NGO, som har formidlingsopgaven. Men der skal være et statsligt driftstilskud, så staten betaler en større del af de omkostninger, der er forbundet med adoption, og gebyret skal være fast. Det er ikke de store summer for staten, og så er der formodentlig flere, der vil søge adoption.«

Lige nu har Ankestyrelsen pålagt den formidlende organisation, DIA, at føre ekstra tilsyn med adoptionerne, og det har gjort processen dyrere. DIA har modtaget tilskud til tilsynet, men når de penge er brugt op, er der kun et sted at hente flere penge til de ekstra udgifter: hos adoptanterne.

Men Michael Paaske stiller også spørgsmålstegn ved nødvendigheden af dette tilsyn.

»Siden 2016 har DIA fået to mio. kr. ekstra om året til driften, og der er der givet 5,2 mio. kr. om året i ekstraordinære tilskud til de ekstra tilsyn. Det er fem mio. kr. til kontrol af 40-50 sager. Så man har brugt flere penge per adopteret barn til tilsyn, uden at man har fundet en adoption med fejl i den periode. Det kostede 115.000 kr. per adopteret barn i 2019, at Ankestyrelsen kræver kontrol. Så man kan spørge, om det er nødvendigt med det ekstra tilsyn. Om vi ikke skal tilbage til at have tillid?«

Michael Paaske understreger, at han ikke mener, at alt tilsyn skal fjernes: »Der skal være tilsyn, og vi skal sikre, at der er ordentligt tilsyn. Men vi skal også have tillid. DIA kan slet ikke følge med.«

Stærk NGO

Der er flere fordele ved en NGO, som modtager statsstøtte: »Der er nogle lande, der ikke vil samarbejde med en statslig organisation. Man vil hellere samarbejde med en NGO, så det er to NGO'er, der samarbejder om de enkelte adoptioner.«

Der er andre ulemper ved en statslig model. »Det ville være en model, hvor embedsmænd skal formidle børn. Man ville miste den ekspertise, man har hos en NGO.«

Al ekspertise i adoption skal samles et sted, mener Adoption & Samfund. »Vi foreslår også, at man samler national og international adoption.«

Michael Paaske er overbevist om, at der fortsat er familier i Danmark, der gerne vil adoptere. »DIA fortalte, at de fik flere ansøgere i 2019 end i 2018.«

Det er til gengæld blevet sværere at blive godkendt som adoptant, og Adoption & Samfund vil også gerne have politisk opbakning til, at godkendelsesprocessen undersøges og muligvis ændres. »Siden 2016 er afslagsprocenten kun gået op. Jeg kan ikke forestille mig, at ansøgerne er dårligere end tidligere. Op til halvdelen bliver afvist i fase 1 og 3. De får afslag på grund af manglende menneskelige ressourcer. Når godkendelsesrammen er så bred, som den er, kræver det måske også flere ressourcer,« siger Michael Paaske.

Kommende adoptanter skal i dag sige ja til at adoptere børn på op til fire år, som kan have forskellige udfordringer med sig. »Det er en udfordring med de brede godkendelsesrammer. I de andre nordiske lande er der meget få, der får afslag. Så vi opfordrer til, at man undersøger, hvorfor der er så mange afslag. Det er Adoptionsnævnet, der kan det. Det kan være, at det er ude i familieretshuset, at man lægger for stor vægt på adoptanternes ressourcer. Hvis man for eksempel har været stressramt for otte år siden, eller hvis det barn, der allerede er i familien, vurderes at være for krævende, kan man i dag få afslag.«

Fremtiden

Endelig ser Adoption & Samfund gerne, at der kommer statsligt tilskud til det, der populært kaldes teknisk PAS – teknisk Post Adoption Services – eller praktisk hjælp til at skaffe oplysninger om den adopteredes baggrund.

»Der bør sættes midler af til teknisk PAS, så man kan få indblik i sin sag og hjælp til at finde sin biologiske slægt. Der bør være mulighed for at digitalisere de 20.000 sager, der blandt andet ligger hos DIA. I 2020 burde det kunne lade sig gøre.«

Michael Paaske er i skrivende stund langt fra sikker på, hvad der kommer til at ske på adoptionsfronten, og ingen ved som sagt, hvornår der kommer en afklaring.

»Der kan nå at ske meget, inden dette magasin er trykt. Men jeg er betinget optimistisk, for ordførerne og ministeren tager det alvorligt.«

»Vi har bare ikke tid til at vente, for vi mister vores kontakter og vores muligheder i de lande, vi adopterer fra. Der er også enlige og par af samme køn, som kan miste muligheden for at blive forældre. Vi risikerer, at flere går den ulovlige vej.« ■

Internettet kan give klarhed om et menneskes baggrund, men det er også et ureguleret minefelt, hvor det er umuligt at vide, hvem man kommunikerer med, eller hvordan data behandles.

Wild Wild Web

– at søge efter rødder på nettet

Efter deltagelse på en international adoptionskonference i 2019 har Michael Paaske haft disse tanker.

AF MICHAEL PAASKE, FORMAND FOR ADOPTION & SAMFUND

Når en adopteret beslutter sig for at søge sine rødder, entrerer man et område, der langt hen ad vejen er lovløst, og hvor der mangler klare regler om rettigheder og beskyttelse – for og af de involverede parter. For eksempel er der store forskelle på, hvor gammel man skal være i de forskellige lande for at få lov til at se sine adoptionsoplysninger.

Der findes heller ingen bærende, globale aftaler om anvendelsen af de forskellige processer, værktøjer og redskaber, som den adopterede kan tage i anvendelse i søgen efter rødder. I nogle lande er det forbudt at få foretaget en DNA-test. Dette er en direkte konsekvens af 2. Verdenskrig, og at man ikke ønsker at kunne registrere individer på baggrund af race og etnicitet.

I Vietnam findes en skriftlig procedure for at søge rødder. Hos adoptionsmyndighederne ICBF i Colombia kan man sende sin forespørgsel til en specifik e-mailadresse og får så adgang til at søge i en database på navne, datoer, steder, kombinationer af flere for- og efternavne, jævnfør traditionen i Colombia med at tage begge ægtefællers efternavne. Der kan også søges i samarbejde med det nationale politi for at undersøge, om personen er eller har været i fængsel eller lignende. Endelig kan man finde oplysninger, hvis

barnet har modtaget hjælp i det sociale system.

Genetik

Anvendelsen af genetiske tests er i kraftig vækst. En type test er med et medicinsk formål, hvor man for eksempel ønsker at afdække en mulig helbredsrisiko og måske også for at kunne stille en diagnose. En anden type test kan også anvendes til at søge efter familiemedlemmer. Den kan købes online for 100 euro eller ca. 750 kr. Der reklameres flittigt for disse tests på amerikansk TV.

Man bør læse gentestaftalen grundigt igennem, for man risikerer at fraskrive sig retten til sine egne data efterfølgende, eller at disse frit kan videreføres til tredjepart, og det kan blandt andet få indflydelse på muligheden for at tegne en sundhedsforsikring senere i livet.

Onlinemuligheder

Internettet skaber også nogle helt nye muligheder for at bruge de grå eller endda sorte metoder: »Du kan have en baby i løbet af 3 til 9 måneder,« forlyder det på det mørke internet, underforstået kun ved snyd og bedrag.

Man vil gerne regulere internettet på mange andre områder, for eksempel med hensyn til salg af tobak, spiritus,

pornografi, spil og andet. Men ingen vil tilsyneladende regulere adoptionsområdet og de teknologiske muligheder, herunder også AI (artificial intelligence). Det er meget skræmmende perspektiver, og det er derfor mere vigtigt end nogensinde at træne sine børn på dette område og vise dem, hvor faldgruberne er.

Farerne

Søgning efter rødder kan ske helt diskret, det er hurtigt, billigt og globalt, men det kan dermed desværre ske helt uden nogen form for rådgivning. Der er jo risiko for, at man finder nogle uventede eller endda forkerte oplysninger, og hvordan håndterer man det? Sociale medier afspejler som bekendt ikke virkeligheden, for alt ser godt ud på Facebook.

GDPR-reglerne burde beskytte her, men lovene kan ikke følge med den teknologiske udvikling. De nyeste fænomener, som vi også allerede også har set i dansk TV, er, at flere arbejder som såkaldte adoptions-«researchere», der angiveligt kan hjælpe med DNA-tests og finde rødder, selvfølgelig mod god betaling.

Jeg synes, at man skal stille nogle vigtige spørgsmål: Hvor stor er usikkerheden ved at bruge teknologiske hjælpemidler? Hvor er beskyttelsen af parterne, og hvem må spørge hvem? Hvem har rettighederne? Hvem kan afgøre, om de fundne oplysninger må videreføres/bruges? Hvad med andre parters rettigheder, for eksempel den biologiske slægts? Er der en risiko for, at vi overser noget? Hvem tager sig af at beskytte de parter, der kan komme til at lide i og under processen?

Internettet har forandret alt. En søgning på »Adoption and DNA« fik den 17. februar 50.000.000 hits på Google. Det er altså »The wild wild web«. ■

Besøg fra Nigeria

De nigerianske adoptionsmyndigheder besøger de lande, de adopterer til, for at sikre sig, at børnene har det godt.

AF INA D. DYGAARD, 2. NÆSTFORMAND I ADOPTION & SAMFUND

Regnen siler ned, og det blæser kraftigt. Jeg er stået tidligt op for at køre fra Aarhus til København en søndag formiddag midt i december. I dag er nemlig en særlig dag. Danmark har fået besøg fra Nigeria.

Monica, adoptivmor til to piger adopteret fra Nigeria, lægger hus til besøget. Jeg træder ind i deres dejlige hjem og hilser på en kvinde fra Nigeria, som til daglig driver et børnehjem i Nigeria. Danmarks tidligere kontaktperson, Elvira, er også kommet til Danmark. Hende har jeg mødt med et par gange de seneste par år. Hun plejer nemlig at komme på besøg, når Nigeriaforeningen holder træf.

Elvira mødte jeg for første gang i 2012, da AC Børnehjælp stadig havde en aktiv formidling fra Nigeria. Dengang mødte jeg en delegation fra Lagos State. Vi så meget forskelligt på adopteredes historier. Vi havde en lang snak om, hvorfor sandheden er så vigtig. I Lagos State var det meget normalt, at nationale adoptioner var en hemmelighed, nogle gange vidste børnene knapt nok, at de var adopterede. Det opponerede jeg selvfølgelig stærkt imod, og Elvira tog det virkelig til sig, hvorimod myndighedspersonerne havde langt sværere ved at forstå, hvorfor det var så vigtigt.

I dag taler vi om, hvor langt de er kommet i Nigeria, og hvordan vores samtale for syv år siden gjorde stort indtryk på Elvira.

Pludselig ringer det på døren, og ind træder tre personer, to kvinder og en høj mand klædt i traditionelt spraglet nigeriansk tøj. Manden er chefen for adoptionsområdet, og de to kvinder er ansat på adoptionskontoret. De fortæller om deres arbejde, og jeg fortæller lidt om udviklingen i Danmark. På dette tidspunkt har DIA netop varslet, at de lukker

for nye ansøgere i 2020. Jeg fortæller om det faldende antal af adoptioner og, at man har lukket ned for nogle af samarbejdslandene de seneste år.

Børnene bliver ikke glemt

Noget af det, som gør mest indtryk på mig denne dag, er den store udvikling, nigerianerne har gennemgået på adoptionsområdet.

Jeg fortæller om min første oplevelse med den nigerianske delegation fra Lagos, og da de hører om det, sidder de alle tre og ryster på hovederne! Det er slet ikke den tilgang, man har til adoption i dag, siger de.

Ifølge dem gør man et stort stykke arbejde ud af at få alle tilgængelige informationer med i en adoptionssag. Vi ved jo alle sammen, at mængden og detaljegraden af disse informationer altid er i fokus i adoptionsarbejdet, fordi vi gerne vil vide så meget som muligt, og særligt for den adopterede har det en stor betydning. Samtidig spiller den nigerianske kultur en stor rolle i deres arbejde. De børn, som bliver formidlet til international adoption, bliver ikke glemt.

Delegation i Danmark

Hvert år rejser en delegation rundt til nogle af Nigerias nuværende og tidligere samarbejdspartnere og besøger adoptivfamilier, som har adopteret fra Nigeria. Det er et officielt besøg, og det prioriteres højt i deres arbejde, fordi de vil sikre sig, at børnene har det godt i deres nye familier. Det er selvfølgelig ikke sådan, at de møder hvert enkelt barn og hver familie, men de vil gerne møde både familier, myndigheder og andre interessenter på området for at danne sig et overordnet indtryk i det pågældende land.

Desværre kunne hverken DIA eller Ankestyrelsen finde tid i deres kalendere til at mødes med denne delegation. I Adoption & Samfund er vi naturligvis ret ærgerlige over, at vores adoptionsmyndighed ikke kan sætte tid af til at mødes med en tidligere samarbejdspartner. Det er ikke godt nok!

Nigeria fortsætter besøgene, indtil de sidste børn er 18.

Nyt besøg

Et par timer senere står den på den lange køretur tilbage mod Aarhus. Jeg har fået en fin gave af delegationen, et vævet billede af en afrikansk kvinde med den flotteste farverige hovedbeklædning. Jeg er fuld af optimisme og temmelig inspireret af den afrikanske tankegang.

Vi glæder os til deres næste besøg om et par år, og foreningen vil naturligvis altid stå til rådighed for erfaringsudveksling og sparring. ■

Der er formidlet 58 børn fra Nigeria til adoption i Danmark mellem 2008 og 2014, hvor formidlingen ophørte.

Skal hud være beige?

Hvorfor bliver min hud lilla, når jeg smører den med solcreme? Hvorfor bliver jeg grå i ansigtet, når jeg lægger makeup?

AF RHEA DAUERHØJ DAHL

Jeg hedder Rhea og er opvokset i København sammen med min lillesøster Mirika. Vi er begge adopteret fra Indien og bor i hjertet af København sammen med vores forældre, Eva og Svend.

Både min lillesøster og jeg har i mange år haft vanskeligt ved at finde de rigtige skønhedsprodukter til netop vores hudtyper. De fleste makeup- og hudprodukter i de danske butikker er skabt til de lyse hudtyper, der er mest almindelige i Nordeuropa. Det kan gøre det vanskeligt for os, der har et mørkere pigment, at finde det rigtige produkt. Der findes specialbutikker og webshops, men ingen steder, hvor for eksempel adoptivforældre kan få råd og vejledning om emnet.

For et par måneder siden fortalte jeg mine forældre om en idé, jeg har

haft længe. Det er et koncept, hvor brune mennesker, der bor i Norden, kan få råd og vejledning til, hvilke produkter der faktisk virker til mennesker med mørkere pigment, som ofte også har en særlig hårtype. Jeg fortalte, hvor svært det er at finde produkter, som passer til min hud. Jeg bliver ofte grå af makeuppen, og cremerne sidder overfladisk på min hud. En concealer kan jeg helt opgave at finde i min hudfarve!

Min mor fortalte, at hun som nybagt adoptivmor savnede adgang til rådgivning og vejledning om, hvor man kan købe solcremer og hårprodukter, der passer til mørk hud og kraftigere hår. Det var klart fra starten, at de »normale« børneprodukter ikke var egnede til mig og min lillesøster. Hun har gennem hele vores barndom betalt i dyre domme for at få hårshampoo og hårolie sendt fra Sydaskien for at holde vores hår sundt og blankt.

Pludselig gik det op for mig, at hvis jeg som brun person i Norden havde svært ved at finde de bedste produkter, så må adoptivforældre, der hverken har mødregrupper eller sundhedsplejersker, som kan hjælpe med erfaringer, have det dobbelt så svært som mig.

Derfor har jeg startet hjemmesiden NordicBrown.dk.

NordicBrown.dk er for adoptivforældre, adopterede og alle andre brune

mennesker, der bor i Norden. Hjemmesiden er et sted, hvor man samlet kan finde erfaringer, links, henvisninger og gode råd om produkter – alt fra plaster til cremer og midler mod uønsket hårvækst. Jeg sælger ikke produkter, men samler erfaring og viden, som jeg deler med læserne. ■

Find mig på hjemmesiden NordicBrown.dk og på Instagram.

Rhea arbejder som vækstkonsulent i ingeniørforeningen IDA i afdelingen Innovation og Vækst. Hun blev færdig med sin bachelor i offentlig administration i januar 2019.

Alvorligt omsorgssvigt gør hjernen mindre

Hjernescanninger af børn adopteret fra Rumænien til Storbritannien viser, at omsorgssvigt i de tidlige år sætter spor. Scanningerne af unge voksne adopterede fra Rumænien i de tidlige 1990'ere viser, at nogle af de børn, der tilbragte noget af deres tidlige barndom på de rumænske børnehjem, har udviklet mindre hjerner end andre voksne. Selv når børnene fik tilstrækkelig omsorg og ernæring i deres nye familier, har det tidligere omsorgssvigt påvirket børnenes hjerner.

Forskerne bag undersøgelsen siger, at det mest markante ved resultaterne

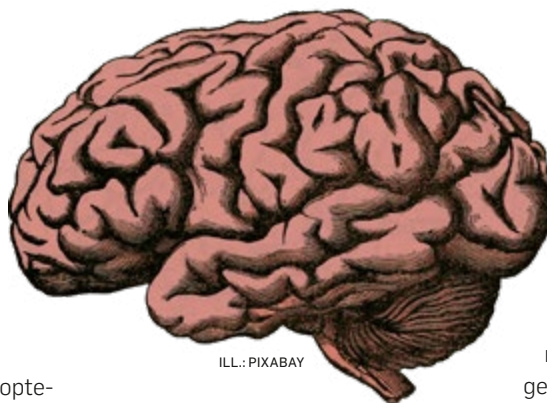
er, at tidligt omsorgssvigt sætter varige spor, og at der er grænser for hjernens neuroplasticitet – eller hjernens evne til at omdanne sig selv. Dermed modbevises tanken om, at den menneskelige hjerne kan kompensere for alle negative oplevelser tidligt i livet.

Verden var chokeret, da man opdagede, hvor dårligt de rumænske børnehjemsbørn havde det. Børnehjemmene var overfyldte som resultat af Ceaușescus familiepolitik, som forbød abort og prævention. Derfor fødtes der mange børn, som forældre ikke havde ressourcerne til at tage sig af, og tu-

sindvis af børn havnede i de overfyldte, ressourcefattige børnehjem. Mange af børnene var fejlerenære og manglede omsorg og fysisk kontakt til omsorgspersoner.

Tidligere har forskere opdaget, at mange af de adopterede rumænske børn havde kognitive vanskeligheder, men at disse vanskeligheder for en stor del vedkommende aftog, da børnene blev voksne. Desuden har forskere tidligere opdaget, at forekomsten af ADHD, angst og depression var højere hos de rumænske adopterede end hos den øvrige befolkning.

Professor i psykologi, psykiatri og neurovidenskab på King's College i London, Edmund Sonuga-Barke, har publiceret de nye forskningsresultater i tidsskriftet *Proceedings of the National Academy of Sciences*. Han skriver, at han og de andre forskere scannede hjernerne hos 67 rumænsk adopterede, som havde tilbragt mellem tre og 41 måneder med alvorligt afsavn som børn. De adopterede var mellem 23 og 28 år gamle, da de blev scannet. Forskerne scannede også hjernerne hos 21 voksne, som alle var født og adopteret i Storbritannien, inden de var seks måneder gamle.

ILL.: PIXABAY

Da man sammenlignede scanningerne, viste det sig, at de rumænsk adopterede i gennemsnit havde hjerner, der var 8,6% mindre end de britisk adopterede. Forskerne opdagede også, at der var sammenhæng mellem hjernens størrelse og det tidsrum, vedkommende

havde tilbragt på et rumænsk børnehjem: Jo længere tid på børnehjem, jo mindre var hjernen.

Forskerne kan ikke sætte fingeren på præcis, hvilke negative påvirkninger der gør hjernen mindre, men mente ikke, at forklaringen kan findes i fejlnæring. Forskerne forestår, at mangel på de erfaringer, som hjernen skal bearbejde i de tidlige år, sammen med kronisk stress kan påvirke udviklingen af en hjerne. Også mangelfuld social kontakt og tilknytningsvanskeligheder kan være medvirkende årsager. ■

KILDE: THE GUARDIAN
AB

Ingen adoption fra Kenya

Kenya tillader ikke længere statsborgere fra andre lande at adoptere kenyanske børn og er i færd med at udarbejde en ny adoptionspolitik. Det meddelte den kenyanske regering i efteråret 2019.

Forbuddet mod transnationale adoptioner var motiveret af ønsket om at beskytte landets børn, sagde regeringens talskvinde.

Allerede i december 2014 blev der indført et midlertidigt stop for transnationale adoptioner fra Kenya, da den kenyanske regering og UNICEF havde gennemgået adoptionsprocessen og fundet den mangelfuld. Processen var let at manipulere og udnytte kommercielt, og både FN og USA's regering havde peget på Kenya som mulig kilde til og knudepunkt for trafficking

af børn. Der var frygt for, at nogle af børnene blev udnyttet til organ donation, mens andre frygtedes seksuelt misbrugt, omsorgssviget eller adopteret ind i ustabile familier. Samtidig fik flere adoptionsorganisationer frataget deres godkendelser til at formidle adoptioner.

I august 2015 forbød den kenyanske højesteret to svenske og et dansk par at rejse ud af landet med tre kenyanske børn, da man havde opdaget, at børnene ikke var forældreløse, men havde familier, som ledte efter dem. Børnene havde boet sammen med de skandinaviske par i mange måneder, mens parrene ventede på, at adoptionerne skulle blive gennemført. Imens ledte børnenes familier efter børnene, men opdagede, at adoptionsorganisationerne havde erklæret, at børnene var frigivet til adoption og havde formidlet dem til de skandinaviske par.

I 2017 anbefalede udvalget, at forbuddet mod transnationale adoptioner skulle forlænges, og at en række børnehjem skulle lukkes. Nu er forbuddet mod transnational adoption fra Kenya altså opretholdt på ubestemt tid. ■

KILDER: REUTERS OG THE DAILY NATION
AB

ARKIVFOTO: ROLF DOBERSTEIN / PIXABAY

DNA og genetisk genealogi finder slægten

Jo flere mennesker, der lader sig registrere i de kommercielle DNA-registre, jo større er chancen for, at adopterede kan finde deres biologiske ophav.

Adopterede kan ofte ikke tegne deres biologiske familiemedlemmer ind i et stamtræ, hvor stamtræet gradvist breder sin grene længere og længere ud fra forældre til bedsteforældre og længere ud, efterhånden som flere generationer kommer på.

Hvis man ikke kender sit ophav, er man nødt til at bruge genetisk genealogi til at finde sine biologiske rødder. Genetisk genealogi er et forholdsvis nyt værktøj, hvor DNA-test benyttes til slægtsforskning. Genetisk genealogi gør det modsatte af traditionel slægtsforskning: Man er nødt til at finde det tætteste DNA-match og arbejde bagud i tiden, indtil man finder et fælles familiemedlem. Hvis man for eksempel finder et match på omkring 6% fælles DNA, er vedkommende sandsynligvis en fætter eller kusine. Så kan man forsøge et regne ud, hvem ens fælles slægtninge er. Derfra kan man arbejde sig frem i tiden igen for at finde nære slægtninge.

Bedre muligheder

For omkring fem år siden nåede antallet af mennesker i DNA-registrene en kritisk masse, og det blev pludselig meget nemmere at finde et match. Det siger sig selv, at jo flere mennesker, der er registreret i DNA-registrene, jo nemmere bliver det at finde familiemedlemmer. I DNA-testenes ungdom kunne man være så uheldig at skulle skabe et stamtræ med 40.000 familiemedlemmer, før man kunne kortlægge forbindelsen mellem to mennesker, der havde en del af deres DNA til fælles.

Selv i dag kan genetisk genealogi virke uoverskueligt, men nogle er efterhånden blevet ret rutinerede i disciplinen. Nogle af dem har slået sig sammen i Facebookgruppen DNA Detectives. Her tilbyder rutinerede brugere af genetisk genealogi deres ekspertise til andre. De siger også, at disciplinen hele tiden bliver lettere, efterhånden som flere og flere mennesker vælger at kortlægge deres DNA. Og selvom et match ikke nødvendigvis fører til navne på en biologisk mor og far, så kan det måske skabe andre værdifulde relationer.

Det skete for Stefanie Beard og Claire Mitchel, som begge er født i Kina og opvokset i USA, og som begge indsendte DNA-prøver til 23andMe. Firmaet fandt frem til, at de deler 4,96% af hinandens DNA, og at de dermed er kusiner. Da de talte sammen, opdagede de, at de boede tæt på hinanden i USA, og at de også er født i samme by i Kina. De har endnu ikke fundet andre slægtninge, men har stor glæde af hinanden. De fejrer kinesisk nytår sammen og holder øje med, om der dukker andre slægtninge op.

Det er en reel mulighed. Siden et barnspolitiken blev ophævet, er kinesiske forældre mindre bange for at søge efter de børn, de har bortadopteret. De bruger WeChat, en slags kinesisk Facebook, i deres søgen. Og en af de store amerikanske adoptionsorganisationer, som har formidlet børn til adoption fra Kina, har lanceret en tjeneste, der hedder My Taproot, hvis formål er at hjælpe adopterede med at finde deres biologiske forældre i Kina. My Taproot samarbejder med Bao Bei Hui Jia, en organisation, som hjælper familier i Kina med at finde deres bortadopteret børn.

Afslørede hemmeligheder

En bagside ved DNA-tests er, at de kan afsløre hemmeligheder og konfrontere andre med oplysninger, de ikke har bedt om.

I 2016 sendte en mand ved navn Mike i USA en DNA-test til Ancestry.com. Registret fandt nogle match, men ingen nære slægtninge. Mike ville egentlig opgive sin søgen, men hans kone Vicki kontaktede Facebookgruppen DNA Detectives. Og på under et døgn havde DNA Detectives kortlagt Mikes herkomst og fundet hans biologiske mor – og fem andre børn, som hun havde med fire forskellige mænd. Mike kontaktede sin biologiske mor og en halvbror, og da han gjorde det, afslørede han for broderen, at vedkommende ikke havde den far, han troede, han havde.

Når den slags situationer opstår, tager DNA Detectives situationen meget alvorligt og forsøger at lære af erfaringen. Men er en hemmelighed først afsløret, kan der ikke lægges låg på sandheden igen. ■

KILDER: THE GUARDIAN
OG THE INQUIRER
AB

DNA førte søstre sammen

I sommeren 2019 opdagede Kim Ok og Trine Hyo-Sang Lawton, at de er søstre. De er begge født i Sydkorea, men de voksede op i hver deres land: Kim Ok i Italien og Trine Hyo-Sang Lawton i Danmark.

I sommeren 2019 tog Trine Hyo-Sang Lawton sammen med sin mand Simon en DNA-test. Hun var mest motiveret af, at hun gerne ville vide mere om sin etniske baggrund. Men da Trine kiggede på resultaterne, stod der, at der var et match – databasen havde fundet en, der sandsynligvis var hendes søster.

Med det samme skrev Trine Hyo-Sang Lawton til den kvinde, som måske var hendes søster. Modtageren var Kim Ok, som bor nord for Milano. Hun havde taget DNA-testen et år tidligere i håbet om at finde slægtinge. Hun havde også været i Sydkorea for at lede efter biologiske familiemedlemmer, men uden held. Og ingen i DNA-databasen matchede hendes DNA – ikke før Trine Hyo-Sang Lawton tog en test.

Kim Ok skrev straks tilbage til Trine Hyo-Sang Lawton. Og derfra gik der mindre end to måneder, før de mødtes i Danmark. De blev enige om, at deres opvækst har lignet hinanden forholdsvis meget. De er begge vokset op i kernefamilier med forældre og en bror, de taler begge flere sprog, og de er begge rejsevante. Siden den første kontakt har de skrevet sammen næsten hver dag. De har også delt deres adoptionshistorier.

I første omgang regnede de med, at de var halvsøstre. Men en ny DNA-test viste, at de er helsøskende og altså har samme mor og far. Kim Ok havde fået at vide, at hendes biologiske far var død i en bilulykke. Men det viste sig at være løgn, for den tre år yngre Trine har samme far – så Kims far kunne umulig være død. Kim blev fundet i en katolsk kirke i byen Daegu i 1976, mens Trine tre år senere blev fundet i Busan,

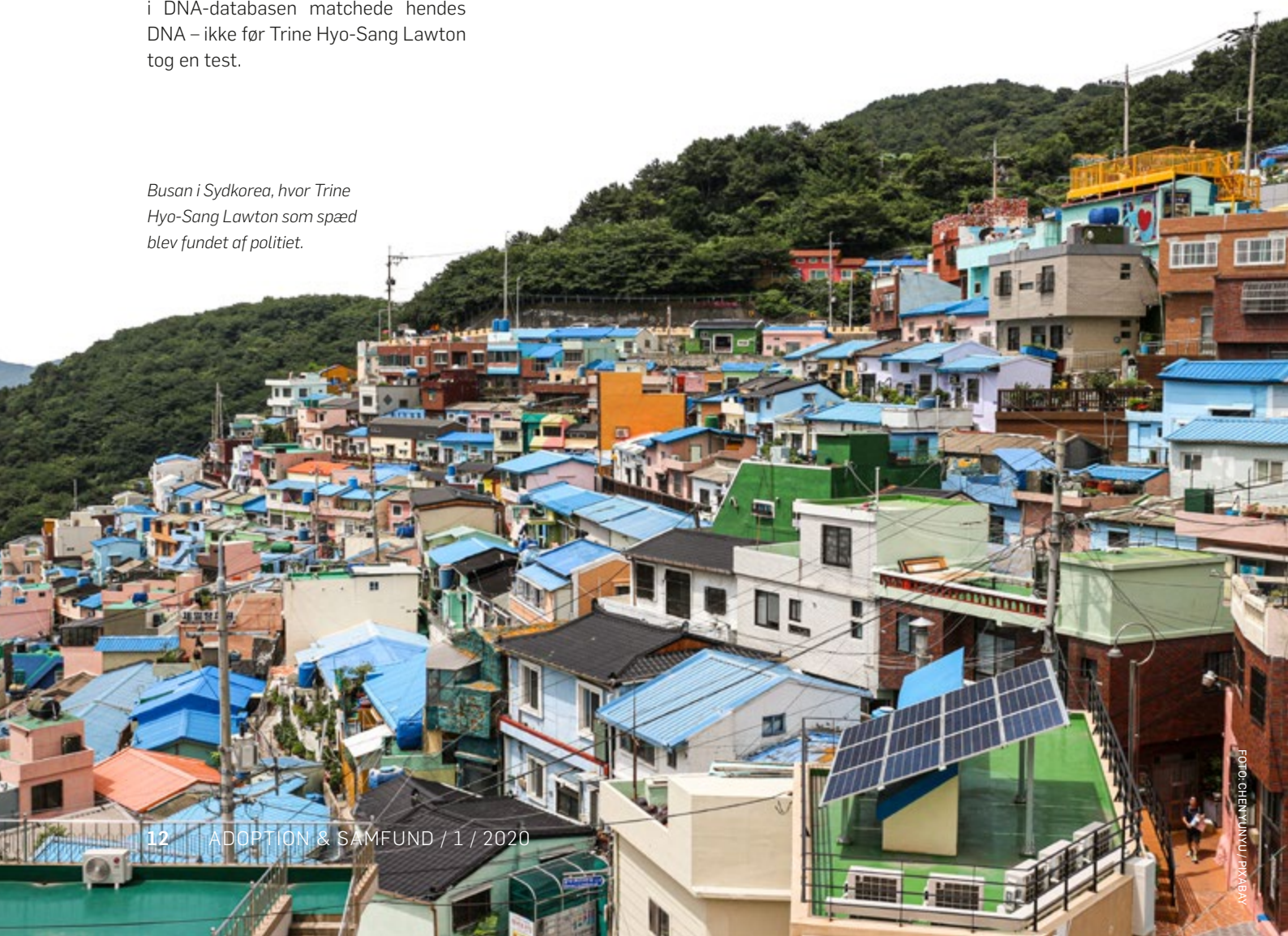
som ligger omkring 100 kilometer fra Daegu.

Kim har været meget interesseret i at kende sin baggrund og sin biologiske slægt, mens det ikke har betydet noget særligt for Trine, selvom hun på et tidspunkt var i Sydkorea og besøgte børnehjemmet. Der var umiddelbart ingen oplysninger om hendes slægt, og Trine gjorde ikke mere ved sagen.

I dag er de begge nysgerrige og vil gerne vide, hvorfor deres sydkoreanske forældre gav dem fra sig. Det spørgsmål har de ikke fået svar på, men foreløbig har de uventet fundet hinanden. ■

KILDE: KRISTELIGT DAGBLAD AB

Busan i Sydkorea, hvor Trine Hyo-Sang Lawton som spædbarn blev fundet af politiet.

Mor forfra

– når moderskabet ikke er, som man regnede med

AF NINA GATH

Alle mødre (og fædre) har drømme og forestillinger om, hvordan det bliver at blive mor (eller far), men virkeligheden viser sig nogle gange at være helt anderledes. Det er det, denne bog, *Mor forfra* – fortællinger om at blive mor til et barn med handicap, handler om. »Det er en bog, man kan spejle sig i, når livet ikke bliver, som man regner med,« som der et sted står i bogen.

Bogen indeholder 16 fortællinger skrevet eller fortalt af kvinder, som er mor til et handicappet barn – det være sig fysisk eller psykisk. Den ene af kvinderne bag bogen er selv mor til et handicappet barn (den anden har et handicappet barn i familien), og det er denne personlige erfaring, som har givet hende ideen til bogen – en bog, som gennem nogle meget forskellige beretninger beskriver, hvordan det er at få

et barn, som er anderledes end ventet. En ting, som går igen i flere af fortællingerne, er mødet med »systemet« i form af kommunen og sygehusvæsenet, som opleves meget frustrerende. At være tovholder i sit barns sag er en opgave, som virker helt urimeligt vanskelig, når systemerne ikke »taler sammen«. Også mødet med læger, som opleves som ufølsomme og klodsede i deres kommunikation, er et gennemgående træk i flere af fortællingerne. Det må være en øjenåbner for både kommunalt ansatte sagsbehandlere og ansatte i sygehusvæsenet at læse disse beretninger fra borgerens/patientens side – det virker, som om der er plads til forbedring nogle steder! Men frem for alt er det en bog med nogle

meget gribende og generelt velskrevne historier, som gør et stort indtryk. Til slut i bogen er der et meget interessant kapitel om de psykologiske aspekter ved at være forældre til et barn med handicap. En anbefalelsesværdig bog!

Mor forfra – fortællinger om at blive mor til et barn med handicap af Trine Hestbæk og Bodil Tvede, Forlaget Frydenlund 2019, 184 sider, 249 kr.

Hvor er det sært jeg hedder Federico

AF METTE ULRICH, ADOPTERET OG SELV MOR TIL TO DØTRE, HVORAF DEN ENE ER ADOPTERET FRA SRI LANKA

Deja-vu for alle, der har adopteret og været i fertilitetsbehandling:

»To knuste hjerter: Min mors, fordi hun ikke havde haft mig i maven. Og mit, fordi jeg ikke havde været derinde.«

Romanens ene fortælling handler om den spanske karrierekvind, Belén, der i fyrerne finder ud af, at hun vil være mor. Hun gennemgår fertilitetsbehandling sammen med sin kæreste, men ender med at adoptere som single. Romanens andet spor følger Beléns søn Freddy på hans tilbagerejse til Colombia.

Undervejs på de to rejser oplever de begge frustrerende, etiske og følelsesmæssige dilemmaer. Belén, der gerne vil give sin søn alt, men som ikke ser den store ensomhed, han oplever ved at skille sig ud fra resten af sin nye familie i det nye land. Og drengen Freddy, som vender tilbage til Colombia for at finde svar på sine spørgsmål om sit ophav og sit land og oplever, at svarene ikke er lette at finde og slet ikke så entydige, som han ønsker.

Romanen vil gerne skildre adoption både fra adoptantens og den adopteredes perspektiv, og det er måske en lidt stor mundfuld på kun 200 sider. Så det bliver i glimt, man kan genkende sig selv som adoptant – fra skuffende fertilitetsbehandling og en lang og omsiggribende proces i forbindelse

med adoption. De mange fordomme – de mange spørgsmål – både fra en selv, men også fra omverdenen. Men det er dette perspektiv, der lykkes bedst. Det bliver sværere for Reyes at skildre det adopterede barns følelser af forladthed og søgen efter identitet. Dette perspektiv forbliver mest på det beskrirende plan, hvilket er ærgerligt.

Så ønsker man sig et grundigt indblik i den adopteredes verden, må man lede andre steder, men vil man have et deja-vu i forhold til sin egen situation som adoptant, kan man fint læse *Hvor er det sært jeg hedder Federico*.

Hvor er det sært jeg hedder Federico af Yolanda Reyes, 200 sider, Forlaget Aurora Boreal 2019, 250 kr.

Den store snikke-snakke bog

AF ANNA BRIDGWATER

Denne billedbog er lavet til at støtte børns sproglige udvikling. Psykolog Ina Haller har sammen med tegneren Lea Letén skabt en bog, som lægger op til samvær og dialog. På hver side er der tekst og tegninger, der skildrer almindelige hverdagssituationer.

Man følger Ronja og Pelle gennem en hel dag, hvor de står op sammen med familien, spiser morgenmad, kommer i institution og ender dagen hos mormor og morfar. Tanken er, at barnet lærer at tale ved at blive opfordret til en samtale om det, der sker på bogens sider. Som ekstragevinst til mange

adoptivfamilier har bogens Ronja brun hud, men hudfarver er ikke et emne, der tages op i bogen – Ronja giver bare mulighed for, at hudfarver kan gøres til en del af snakken om bogen.

Bogen starter og slutter med en forklaring på, hvad dialogisk læsning er, for den er beregnet til lige præcis dialogisk læsning – en metode, hvor højtllæsning kan stimulere en dialog og dermed barnets lyst til at tale.

Bogen forhandles blandt andet af CIHA.dk, for den er velegnet til børn med nedsat hørelse. CIHA står for cochlear-implantater, høreapparater og AVT (Auditory Verbal Therapy). Men den er lige så værdifuld for børn, der skal lære et nyt sprog.

Adoptanten Hanne læste bogen med sin datter Silke, som blev adopteret fra Madagaskar, da hun var fem år.

Hanne: »For os var bogen god første gang, fordi vi kunne arbejde med sproget på en god måde. Vi genlæste bogen,

da min datter havde lært mere dansk, og så kunne vi bruge den på en helt ny måde. Desuden er bogens opbygning rigtig god.«

Silke: »Den er rigtig god, fordi man kan tale det, der sker, men det er også dejligt bare at få fortalt en historie. Jeg tror, Ronja i bogen kommer fra Madagaskar, Jylland eller Afrika.«

Den store snikke-snakke bog af Ina Victoria Schou Haller, illustreret af Lea Letén, 64 sider, Forlaget Carlsen 2015, omkring 200 kr.

At skulle glemme sig selv

AF MARIANNE ØSTERGAARD

Tabita er en uafrystelig roman om dansk kolonimentalitet i Grønland i 1960'erne, et dysfunktionelt ægteskab og en tragisk adoptivfamiliehistorie.

Det er Iben Mondrups syvende roman, og som flere af hendes tidligere bøger udspiller den sig delvist i Grønland, hvor forfatteren selv er vokset op. Grønland er ikke bare en scene for handlingen – grønlandsk kultur og sammenstødet med den danske kultur er også et tema i romanen.

Tabita er en grønlandsk pige på fire år. Hun bor på Upernavik, en ø ved den grønlandske vestkyst, sammen med sin mor Abelone, sin mormor Rosine og sin femårige storebror Angaju.

Abelone

Abelone ernærer sig selv og sine børn som tjenestepige hos det danske barnløse par Berthel og Eva. Berthel er handelsbestyrer i byens kolonialhandel, og Eva er hjemmegående. Vi møder den

lille grønlandske familie på morfarens dødsdag – set gennem mormor Rosines øjne – og får at vide, at hun glæder sig til at følge sin elskede mand, så snart hun har taget imod datteren Abelones tredje barn.

Abelone føder kort efter sin fars død – på sin arbejdsgivers badeværelsesgulv – en dreng, der opkaldes efter sin morfar: Vitus.

Romanen er fortalt fra skiftende synsvinkler: først Rosines, så Abelones, Evas og til sidst Tabitas. Iben Mondrup er ferm til at udnytte teknikken og spændingen med forskellige synsvinkler, så læseren får indblik i de psykologiske dramaer fra de forskellige personers perspektiv. Romanen er dog fortalt fortløbende, så det er ikke de involveredes oplevelse af samme episoder, man bliver præsenteret for. De tager over fra hinanden i en slags stafet, men der er også handlingselementer, der – formentlig tilsigtet, tænker jeg – fortæller

sig uomtalt i overgangen fra den ene til den anden synsvinkel.

Det er for eksempel ikke særlig eksplicit, hvordan og hvorfor aftalen om, at Eva og Berthel skal adoptere Tabita og Vitus kommer i stand. Det fortæller sig i et hul i handlingen mellem to afsnit med hhv. Abelones og Evas synsvinkel, og det antydes, at det sker som følge af pression i forbindelse med en tragisk hændelse (som ikke røbes her) og uden samtykke fra den kriseramte Abelone.

Eva

Eva undrer sig over, at Abelone er gået med til forslaget, og hun er bange for, at Abelone skal fortryde, før adoptionen er faldet på plads. Veninden Louise beroliger hende:

»'Så, så. Du er ikke Abelone. Hun er en anden slags end dig. Grønlandske kvinder er ikke så følsomme, hvis jeg skal sige det. Man kommer lettere over ting heroppe.'«

'Tror du virkelig det?'

Eva prøver at huske på de ting, som både Berthel og Louise har sagt så mange gange til hende. Ikke kun om

Abelone, men om folk heroppe i det hele taget. Når man lever under så barske vilkår, hvor folk konstant dør på bestialske måder, er man nødt til at kunne tåle mere og være i stand til at rumme det allermest smertefulde for ikke at gå i stykker mentalt.»

En dag, hvor Eva er alene hjemme med børnene, banker det på. Eva gemmer sig i kælderen med børnene.

»'Tabita! Fru Eva! Tabita!'

Abelones hidsige stemme trænger tydeligt ned til dem og gør Eva bange, men som sekunderne går også både kold og hård. Hun trykker Tabitas hoved ind til sit bryst og holder hende for ørerne. Drengen er ligeglad og sutter uanfægtet på sin tommelfinger.

Der bliver stille, men kun en stakket stund, så begynder det at banke på ruderne.

'Anaana [mor], klynker Tabita.»

Denne episode bliver udslagsgivende for, at Eva fremskynder den planlagte rejse med de to børn til Danmark – så det får karakter af flugt for at undgå at blive opsoget af Abelone igen.

Eva er en skrøbelig kvinde, der hele tiden er ved at krakelere – også da familien kommer til Danmark – måske på grund af efterveer fra sine ufrivillige aborter og barnløshed. Hun har intet selvværd og er narcissistisk bekræftelsessøgende i sin morrolle – og aldeles uden evne til indlevelse i børnene eller i det hele taget til at se tingene fra andre sider end sin egen. Hun er klæbende afhængig af sin mand, men også fanget i et skævt magtforhold i sit ægteskab. Som handlingen skrider frem, slår Evas desperation over i skånselsløshed over for børnene – og siden også hæventørst over for Berthel, som lidt efter lidt afsløres som et sygeligt manipulerende magtmenneske.

Romanen er ikke en thriller, men har en uheldssvanger stemning, så man holder vejret og knap tør blade til næste side i beskrivelsen af den udsathed, de adopterede børn lever med.

To sprog

Abelone og hendes børn taler både grønlandsk og dansk, og de taler grøn-

landsk sammen – og dette har forfatteren skullet vise på en forståelig måde i en dansksproget roman henvendt et dansk publikum, hvor hun jo ikke kan lade lange replikker stå på grønlandsk. Iben Mondrup har løst dette elegant ved at sætte enkelte særligt betydningsbærende grønlandske ord ind en gang imellem og levere en oversættelse i en kort ordliste.

Det grønlandske sprog har en særlig betydning for børnene, fordi det bruges til at vække stærke følelser og referere til det intime og følelsesmæssigt betydningsfulde – for eksempel siger de *apa* i stedet for kys – og Tabita prøver afmægtigt at fastholde det grønlandske, selvom hun faktisk glemmer det meste, undtagen sprogetonen. Eva, som ikke forstår grønlandsk, opfatter det grønlandske sprog som et magtmiddel til at skabe afstand til hende.

Tabita

Tabita savner sin mor og sit frie liv i Grønland, og hun knytter sig i sygelig grad til sin lillebror – det eneste rigtig grønlandske, hun har tilbage: »Han er min lille elskling, min *asasara* [elskede]« og »Jeg er hans Lillemor.«

Adoptivforældrene forlanger af Tabita, at hun glemmer alt det, der er allermest dyrebart for hende: sin mor, sit modersmål og alt, hvad der er grønlandsk – og til sidst endda også Vitus. Hun må end ikke omtale nogen af delene. Alvoren af dette understreges i bogens dedikation til »alle de børn, der har skullet glemme sig selv«. At skulle glemme alt det oprindelige og basale, hvad enten det er biologi, sprog eller kultur, er at »glemme sig selv«.

Tabita er et ulykkeligt – og måske ligefrem skadet – barn. Ligesom Eva og Berthel hele tiden svinger uforudsigeligt mellem (tilsyneladende) blidhed og iskold afvisning, svinger Tabita mellem indsmigrende artighed og stålfast trodsighed.

Tabita »leger« med sin dukke langt ud over den normale dukkealder – faktisk op til puberteten. Hun har den med sig med overalt – som regel under sin bluse som en graviditet – og hun er i evig dialog med den. Den er hendes alter ego og eneste fortrolige dialogpartner – og efterhånden som konflikten i hjemmet

optrappes, eskalerer samtalerne med dukken til hallucinatoriske dialoger, hvor dukken som en slags djævelsk åndemaner råder hende til at lemlæste familiens kat. Tabita mishandler også andre dyr tilsyneladende uden nogen form for empati, og hun udvikler desuden selvskadende adfærd.

Romanen er en ond malstrøm, hvor man trækkes ned og ned, til man tror, det ikke kan blive værre. Men det kan det, og henimod slutningen får man visshed om incest. Ikke desto mindre tager handlingen en overraskende U-vending til allersidst og ender på en optimistisk note.

Stærkest og mest troværdigt står de første dele af romanen, der foregår i Grønland og har Rosine og Abelone som synsvinkelbærere. Måske er det forfatterens grønlandske opvækst, der forlener denne del af romanen med en sart autenticitet, mens den i Danmarksdelen bliver mere bombastisk med blandt andet incesttemaet. Dialogerne mellem Eva og hendes veninder om, hvem adoption er mest til glæde for, virker bedagede og klicheprægede – og dog, måske var den fordomsfulde, småracistiske og meget lidt kulturfølsomme mentalitet virkelig en almindelig en del af adoptionsdiskursen i 1960'erne og 70'erne.

Og nogle vilkår er stadig de samme i dag: Børn adopteres oftest fra udsatte, fattige eller skrøbelige familier ind i mere privilegerede familier, og børn er altid prisgivet de voksnes valg og handlinger.

Tabita af Iben Mondrup, Politikens Forlag 2020, 354 sider, omkring 300 kr.

De unge mødre, der medvirker i Forglem mig ej, er blevet anonymiseret, men deres smerte skinner alligevel klart igennem.

ANMELDELSE

De ugifte mødres sorg

AF ANNA BRIDGWATER

For 37 år siden blev Sun Hee Engelstoft adopteret fra Sydkorea til Danmark. Som voksen kvinde rejser hun tilbage til fødelandet og laver en dokumentarfilm om ugifte gravide kvinder, der står i den samme situation, som hendes biologiske mor stod i for mange år siden.

Filmen *Forglem mig ej* følger en gruppe kvinder og forstanderinden på Aesuhwon, et sydkoreansk hjem for ugifte gravide kvinder og nybagte mødre. Sun Hee Engelstoft og hendes hold har fået lov til at gå helt tæt på de unge kvinder og deres familier og viser, hvor ulykkelig en situation kvinderne står i. Sun Hee Engelstoft siger i filmen, at der findes 50 lignende hjem for ugifte mødre i Sydkorea – 50 steder, hvor skam og ulykkelige skæbner bor.

På hjemmet bor de nybagte mødre, indtil deres babyer hentes af plejefamilier eller en adoptionsorganisation. Kvindernes sorg over at tage afsked med deres babyer er enorm og gripende. Et sted i filmen siger Sun Hee Engelstoft, at alle de ugifte mødre er hendes mor, og at hun er alle deres børn. De er forenede af den samme sorg.

De ugifte mødre er fanget mellem på den ene side kærligheden til deres babyer og på den ene side et ydre pres.

I det sydkoreanske samfund er det meget skamfuldt at få et barn uden for ægteskabet, og især en situation i filmen skildrer, hvor ugleset ugifte mødre er: En ung mor vil gerne beholde sit barn, men hendes mor og stedfar siger, at de vil tage barnet til sig, og de giver barnet stedfaderens efternavn. Stedfaderen truer den unge mor: Hvis hun ikke accepterer, at de siger, at barnet er hans, vil han bortadoptere babyen til udlandet. Andre forældre siger det samme: Deres ugifte døtre bringer skam over familien, og deres babyer skal væk.

Sun Hee Engelstofts skæbne er formet af den samme skam: Hun blev også bortadopteret af en ung mor. Som voksen vil hun gerne finde sin biologiske mor, og politiet hjælper med at lokalisere hende. Men moderen vil ikke møde sin bortadopterede datter. Hun er blevet gift, og Sun Hee Engelstoft er en hemmelighed, som ikke må afsløres.

Kvindernes ansigter er slørede, men deres fortvivelse brænder igennem. Deres ulykke er en konsekvens af et samfund, hvor kvinder ikke har ret til at bestemme over deres egne kroppe eller reproduktion – et samfund, hvor skam er stærkere end blodets bånd og har store menneskelige omkostninger.

Der bliver kort talt om abort i filmen, men for de ulykkelige kvinder er det en vanskelig udvej. Først i 2020 bliver abort lovlig i Sydkorea. Det kan måske forhindre nogle unge kvinder i at havne i denne ulykkelige situation i fremtiden. ■

Filmen findes i to versioner: En lang version på 86 minutter, som er blevet vist i biografer og på filmfestivaler, og som kan ses mod betaling på vimeo, samt en kortere version på 52 minutter, som kan ses på dr.dk indtil 2025.

INTERVIEW

Sårbarhed og styrke

Sun Hee Engelstoft, instruktør af filmen *Forglem mig ej*, fortæller her om filmen og dens skæbner.

Hvilke indsigter har det givet dig at dykke ned i de ugifte mødres historier i filmen?

Det har taget otte år at lave filmen, og det, jeg ved i dag, som jeg tager for givet, er viden og opdagelser, som er blevet akkumuleret i løbet af tilblivelsesprocessen. Første skridt var isolationen. At flytte til Sydkorea, ned på Jeju Island, ud på landet og ind på et hjem for ugifte mødre. Det var en undersøgelse af hjælpeløshed. Både den, som jeg følte som fremmed i mit eget land, uden landets sprog og med mange spørgsmål, men også den, som jeg oplevede hos kvinderne på hjemmet. Denne følelse af hjælpeløshed er frygtindgydende og angstfremkaldende, men det er også det sted, hvor opdagelsen kan finde sted, fordi det ikke kan blive mere sårbart. Rutinen på institutionen blev til rammen for mit liv, og det blev mit første koreanske hjem med kimchi og tangsuppe til morgenmad, nyfødte børn og kvinder, som stod i deres livs krise. Isolationen gjorde, at den rå oplevelse af vores fælles virkelighed og vores skæbnefællesskab ikke var til diskussion. Det var sandt. Det er sandt. Min mor findes. Hun er et rigtigt menneske. Hun har båret mig igennem en hel graviditet. Hun har født mig. Hun har forældre, bedsteforældre, søskende, kæreste/mand (MIN FAR), hund, uddannelse, musiksmag, bestemte ansigts-træk. Alt dette var opdagelser af den eksistentielle slags. Jo mere jeg opdagede af hende, jo mere forstod jeg, at jeg selv var til, at jeg har en plads i tilværelsen. En helt anden slags indsigt er jo, at jeg opdagede, at kvindernes virkelighed er totalt usynlig for adoptivfamilierne og derved også for den adopterede. De fyldes med ideen om kvinden, der frivilligt giver sit barn fra sig. Jeg oplevede det absolut modsatte. Jeg mødte ingen kvinder, som frit gav deres barn fra sig. Ingen. Den største opdagelse, jeg kan fortælle om her, er, at jeg oplevede kærlighed på nye måder, fremmede mennesker imellem, mødre og børn, fædre og børn, bedsteforældre og børnebørn og kvinderne imellem. Kærligheden, jeg oplevede der, har jeg

med mig hele tiden, og den forsikrer mig om, at min mor også elskede mig, og det har jeg haft brug for at vide med sikkerhed hele mit liv.

Hvad vil du gerne have, at publikum tager med sig fra filmen?

Jeg håber, at filmen kan være med til at gøre afstanden mindre og forståelsen større mellem mennesker, som er berørt af national og international adoption. Jeg håber, at filmen kan berøre følelser, der måske ikke findes så meget sprog for endnu. Dokumentarfilmens styrke er, at den kan gøre det usynlige synligt, og den kan gøre det fremmede forståeligt, og det, synes jeg, er der et stort behov for.

Der er ugifte kvinder i filmen, som vælger at beholde deres børn. Hvordan bliver deres liv?

Deres liv er hårdt, men de klarer sig. De lever med deres børn, og de lever med det stigma, det er at være enlig mor. Men det betyder ikke, at de ikke finder en kæreste og bliver gift, eller at de ikke får et job og en uddannelse. De kvinder, som beholder deres børn og har store konflikter med deres egne forældre, oplever ofte, at deres familier til sidst accepterer barnet. Men det tager tid, og det kræver mod at gå imod sin families vilje. De kvinder, som beholder deres barn, pådrager sig ikke det samme traume, som de kvinder, der mister deres barn.

Filmen slutter med en ung mor, som ikke kan være mor for sit barn, alene på en tivoliforlystelse. Hvorfor?

Jeg valgte den slutning, fordi jeg syntes, at det var et passende billede af et menneske, som både er stærkt og smukt, men som kastes rundt i livet. En balancegang, som er svær, og som vi igennem filmen har fået lov at få et indblik i. Jeg synes, at hendes særlige evne til at holde sig oprejst i midten, i orkanens øje, er både magisk og nådesløst hårdt.

Lederen af hjemmet for ugifte mødre i filmen er solidarisk med de unge mødre. Hvor typisk er hun i Sydkorea?

Mrs. Im er ikke nogen typisk kvinde i det hele taget. Hun er fantastisk og stædig, og hun er som en hærfører, der kæmper slag efter slag inde på sit kontor og prøver at hjælpe alle med at træffe de rigtige valg. Jeg har aldrig mødt nogen som hende, og jeg tror heller ikke, at jeg kommer til det. Heldigvis er der flere og flere, som sympatiserer med de ugifte mødre eller fædre. Men der er lang vej endnu, og der er mange, som også har særlige kønspolitiske og økonomiske interesser i, at kvinderne ikke bliver støttet i at beholde deres børn trods Sydkoreas problematisk lave fødselsrate. ■

En pioner ser tilbage

AF MARIANNE ØSTERGAARD

Gerda Skovmand-Madsen er en af pionererne i den danske adoptionsverden, blandt andet fordi hun var en af de første eneadoptanter i Danmark, da hun i 1970'erne adopterede to piger fra Indien.

I sin erindringsbog *Et liv mellem hjem og mennesker* ser hun tilbage på sit ni årtier lange liv – et liv med adoption, men også med masser af rejser og internationale forbindelser, et spændende og varieret arbejdsliv inden for psykiatri, pædagogik og meget mere.

Gerda Skovmand-Madsen er født i 1930, og det overrasker, at hun er så meget ældre end den 68-generation, hun er åndsbeslægtet med – som den frisindede frontløber, hun har været på mange områder.

Gerda voksede op som ældste barn i en børneflokk på syv på en gård uden for Varde. Det var en typisk landbo-barndom med tidlig inddragelse i gårdens liv og arbejde, masser af frisk luft og udendørsaktiviteter blandt andet med gårdens mange forskellige dyr. Det var et grundtvigsk hjem med aftenbøn og kirkegang, men også med højt til loftet og humor og fortælleleglæde. Og det var en nøjsom, men omsorgsfuld opvækst, og alle børnene »kom godt i vej«.

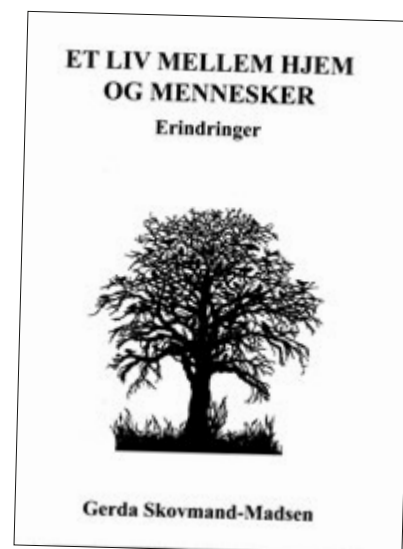
Gerda Skovmand-Madsen fylder 90 i år. Hun har været en del af den danske adoptionsverden i mange år.

Gerda gik ud af skolen i 1946 og fik sit første job som kontordame på Vestkystens Varde-redaktion. Efter 15 måneder skiftede hun til Andelsbanken og tog sideløbende handelsmedhjælpereksamen med engelsk og stenografi. Siden kom hun på Askov Højskole og med højskolen på sin første udlandsrejse, der gik til Sydslesvig.

Dernæst startede hun som lægesekretær på Sindssygehuset i Hviding, og »ja, psykiatrien blev min skæbne i næsten 20 år«. Interessen bundede formentlig i, at hendes egen mor var blevet indlagt med en fødselsdepression efter hendes fødsel. Gerda blev uddannet som socialrådgiver i 1956 og arbejdede fortsat i psykiatrien, indtil hun i 1962 kom på efteruddannelse i England. I løbet af 60'erne foretog hun en del rejser i Europa og Nordamerika – ofte i arbejdsmæssig eller uddannelsesmæssig sammenhæng – og det var dermed en ret berjst kvinde med udsyn til verden uden for Danmark, der i marts 1970 startede i job i det nystiftede Adoption Center.

Adoptionsformidlingen i Adoption Center var omkring 1970 især formidling af »mulatbørn« (som man sagde dengang) fra Vesttyskland, men hurtigt ændrede situationen sig, fordi tyskerne selv begyndte at adoptere børnene. Adoption Center så sig om efter andre »giverlande«, og valget faldt på Sydkorea. Overgangen var imidlertid ikke så nem, fordi ansøgerne i starten var skeptiske over for at skulle adoptere børn fra en så fjern kultur, og det var også dyrere på grund af den lange flytransport. Som noget nyt hentede adoptanterne ikke selv deres børn i oprindelseslandet, men modtog dem i Københavns lufthavn.

De første år i Adoption Center foretog Gerda Skovmand-Madsen adskil-

lige udlandsrejser til Sydkorea, Iran, Indien og Japan. I disse år modnedes også ønsket om selv at adoptere, men da rollen som eneadoptant ikke så godt kunne kombineres med rejseaktiviteterne i Adoption Center, blev hun nødsaget til at skifte arbejde og blev højskolelærer. Hun adopterede fireårige Nanda Martine i 1973 og femårige Chetana i 1976.

Gerda Skovmand-Madsen er formentlig også en frontløber, når det gælder tilbagerejse til sine børns oprindelsesland. Hun og pigerne foretog sammen men en gruppe venner omkring årsskiftet 1983-84 en måned lang rejse rundt i Indien, hvor de besøgte Gerdas gamle kontakter, Dani-da-projekter og pigernes børnehjem.

Også Adoption & Samfund har nydt godt af Gerda Skovmand-Madsens tilsyneladende ustoppelige energi. Hun var med til at stifte foreningen og kæmpede for, at dens navn skulle indeholde ordet samfund – efter inspiration af den amerikanske psykoanalytiker Erik Eriksons bog *Barnet og samfundet*. I sidste halvdel af 70'erne var Gerda med til at gennemføre adoptionskurser for adoptanter, og i 10 år var hun redaktør af bladet *Adoption & Samfund*.

Erindringsbogen slutter af med et afsnit om datteren Nanda Martine, der døde knap 50 år gammel i 2018. Gerda Skovmand-Madsen fortæller om det korte sygdomsforløb, der afsluttede datterens liv, og afsnittet er dedikeret til sorgen. ■

Et liv mellem hjem og mennesker af Gerda Skovmand-Madsen. Erindringer. 276 sider. I kommission hos Grevas Forlag.

En god løsning på en ulykkelig situation

AF PIL MARIA GUNNARSSON, MOR TIL EN PIGE ADOPTERET FRA INDIEN

Jeg er den lykkelige mor til den mest fantastiske datter. Min datter er adopteret fra Indien, og adoptionen har været en lang proces for os alle. Men for mig er hun det allermest rigtige, og nu vil jeg prøve at fortælle, hvorfor jeg tror, at jeg også er rigtig for hende.

Jeg er i Indien for at adoptere min datter. Jeg står uden for børnehjemmets kontor og venter på, at de unge kvinder, der arbejder på børnehjemmet, kommer ud af huset med min datter, som de har gjort det de sidste ti dage, hvor jeg har besøgt hende. Pigen, der nu kommer hoppende glad hen imod mig, er min datter, eller rettere sagt min kommende datter – for der venter stadig tre måneder i Indien og en lang række af officielle dokumenter og retshøringer, før vi officielt kan kalde os en familie og kan rejse sammen hjem til Danmark. Da jeg ser hende i favnen på en af de unge kvinder, får jeg en tanke. En tanke, som planter sig i min krop, så jeg et øjeblik lammes. Jeg tænker: Hvad nu, hvis pigen med det smittende smil og den hoppende gang har det bedre her? Hvad nu, hvis det kun er mit behov og ikke hendes, at vi skal være en familie? Jeg ved, at det er mit højeste ønske, og jeg ved, hvad jeg har været igennem for at kunne stå her og vente på hende i den brændende, indiske sol. Men hvis det ikke også er for hendes bedste, så kan jeg ikke, så vil jeg ikke.

Børn har brug for kontakt

Jeg sniger mig til at gå en tur på børnehjemmets areal alene. Bag nogle huse sidder der flere lidt større børn foran et lille hus. På trappen sidder der en dreng med så meget gul betændelse i øjet, at en flue har taget permanent ophold i hans øjenkrog. Han gør ikke noget for at vifte den væk. På trappen længere nede sidder en anden dreng. Det må

være varmt, solen bager ned på hans lille, kronragede hoved. Begge drenge sidder helt stille.

Jeg sætter mig ned og siger hej. Ingen af drengene reagerer, de stirrer begge tomt frem for sig. Det er ikke den manglende kontakt, der skræmmer mig, det er apatien. Det er hårdt at se små børn være så apatiske, det virker naturstridigt. Jeg tænker på, hvordan min lille pige ville være, hvis hendes skæbne var at blive på børnehjemmet

»Hun fortjener den dybeste respekt, for hun ikke har haft muligheden for at blive opfostret af sine biologiske forældre.«

som disse drenge. Hende, der er så fuld af liv og hop. Ville hun blive ved med at være det, hvis hun skulle blive her? Jeg tvivler. Børn har brug for kontakt og omsorg for at vokse. Der er eksempler på babyer, der er døde på børnehjem af mangel på berøring.

I dagene, der følger, bliver det tydeligere og tydeligere for mig, hvilken fremtid en pige uden familie har i Indien. En pige, der er vokset op på et børnehjem langt ude på landet i en af de fattigste delstater i Indien, en pige, der er kasteløs, forældreløs og pengeløs. Den fremtid er ikke umiddelbart lys. En del af børnehjemmets arbejde

er at give husly til kvinder i nød, og de har flere projekter, der arbejder med at stoppe trafficking af kvinder og børn. Trafficking er et stort problem i det fattige landområde, hvor børnehjemmet ligger. Jeg gyser ved tanken om alle de andre måder, det kunne være gået min lille pige, og takker skæbnen for, at hun fandt vej til børnehjemmet. Samtalen med grundlæggeren af børnehjemmet, der er på besøg fra Delhi, gør også indtryk. Han siger helt enkelt, at det altid er at foretrække, at et barn har et hjem med forældre frem for at vokse op på et børnehjem.

Skal gavne barnet

Mens vi er i Indien, laver vi research på min datters baggrund og opsøger blandt andet de lokale myndigheder. Som jeg forstår det indiske adoptionssystem, fungerer det sådan i hele landet, at når myndighederne får overleveret et barn, leder de efter forældrene til barnet. Herefter leder de efter andre pårørende, der kan tage sig af barnet. Finder de ikke nogen, placeres barnet på et børnehjem. Efter et stykke tid kan barnet frigives til adoption i hjemlandet. Hvis der ikke er en familie i Indien, der vil adoptere barnet, kan det blive frigivet til international adoption. Og her kan en dansk familie så eventuelt komme ind i billedet.

Da jeg sidder i taxaen på vej hjem til hotellet med min datter, er jeg ikke i tvivl længere. Dette er også en god løsning for hende. Det er en god løsning på en ulykkelig situation. Jeg mener selvfølgelig ikke, at adoption er uproblematisk for børnene, der vokser op uden at kende deres biologiske ophav. Men så længe der er familieløse børn, synes jeg, at det giver mening at give disse børn et hjem og en familie. Det giver ikke mening at lukke ned for frem-

medadoptioner i Danmark. Derimod skal vi sørge for at sikre, at adoption ALTID er til gavn for barnet. Hvordan kan der overhovedet findes sager, hvor biologiske forældre muligvis har afgivet deres børn under falske forudsætninger? Det burde aldrig kunne finde sted. Adoption skal altid være til gavn for barnet.

Fortjener respekt

Min datter har beholdt sin hoppende gang og sit smittende smil. Hun er den sejeste, klogeste og mest kærlige lille pige, jeg nogensinde har mødt, og jeg knuselsker hende selvfølgelig. Hun fortjener den dybeste respekt, for hun ikke har haft muligheden for at blive opfo-

stret af sine biologiske forældre. Hun har derimod måtte gå fra arm til arm på et børnehjem, inden hun fik en familie. Adopterede børn har min dybeste respekt, og jeg mener seriøst, at vi skal behandle dem sådan: med respekt. Så næste gang du møder en adoptivfamilie, så husk at give børnene en mental high five – og hvis du har overskud til det, så giv forældrene et kram (for selvom de selv har valgt det, så er det ikke den letteste måde at stifte familie på).

Hvis vi begynder at tale nuanceret om adoption, hvilket også indebærer at tale om nogle af alle de gode sager, der findes, og ikke kun de sager, hvor der tydeligvis er gået noget helt

galt, bliver (medie)billedet mere retvisende. Når det eneste adoptionsbureau i Danmark lukker ned for flere formidlinger, går det ikke bare ud over folk, der ønsker at stifte familie på denne måde. Det går også ud over familier med adopterede børn, der nu ikke kan få søskende. Det går ud over adoptivfamilier, hvor børnene skal vokse op i et land, der ikke længere støtter den familieform, som de lever i. Og som det sidste og allervigtigste – så går det ud over de børn i verden, der har behov for en familie, fordi de ingen har. ■

Indlægget er første gang bragt i Politiken den 28. december 2019.

Kommende adoptanter

AF CHRISTINA OG JESPER JARL BECKER,
MÅSKE KOMMENDE ADOPTANTER

Danish International Adoption (DIA) meddelte i starten af december, at man ikke forventer at kunne videreføre driften efter 2020. For mange mennesker var det sikkert en udmelding, der ikke gav den store genklang over aftenkaffen, for det kan være svært at begribe, hvad sådan en beslutning kan have af konsekvenser for en, desværre, mindre og mindre gruppe mennesker i vores samfund.

For at kunne anskueliggøre lidt mere, hvem sådan en beslutning går ud over, vælger vi at stå frem her. Vi havde egentlig som par besluttet at holde vores adoptionsproces mellem os og vores nære venner og familie, men nu er der pludselig kommet stor usikkerhed om det liv, vi havde håbet på.

Stort ønske

Vi har snakket om adoption, siden vi for 10 år siden mødte hinanden, og har begge haft det i overvejelserne si-

den teenageårene. Vi er begge 35 år gamle. Christina arbejder som faglig konsulent i det kommunale, og Jesper producerer dokumentarfilm i sit eget selskab.

Snakken dengang handlede om, at vores andet eller tredje barn skulle være adopteret. Det var før, vi fandt ud af, hvor svært vi havde ved at blive gravide. Efter flere forsøg med fertilitetsbehandling besluttede vi i 2017, at vi gerne ville adoptere. På dette tidspunkt var der dog (også) en masse usikkerhed på området, da der desværre var nogle få mennesker rundt om i verden, der havde udnyttet systemet. Særligt sagerne fra Etiopien fik os til at vente med processen, da vi ønskede at sikre os, at adoptionen var til barnets bedste, og at barnet ikke blev fjernet fra forældre, der ønskede at beholde det. Den mellemiggende periode brugte vi på at undersøge, hvad forudsætningerne skulle være,

så vi var klar til at gå i gang med ansøgningsprocessen.

Klædt på til adoption

Efter et godt og informativt møde hos DIA i juni 2018 sendte vi ansøgningen om godkendelse til Statsforvaltningen. Her skulle vores økonomiske og helbredsmaessige rammer godkendes, hvilket skete efter en enkelt yderligere speciallægeundersøgelse. Dette var den nemme del af processen. Herefter fulgte to weekender, hvor vi sammen med seks andre par deltog i adoptionsforberedende kurser. En både hård, lærerig og fantastisk omgang. Kurserne afholdes af Ankestyrelsen og foranlediges af de såkaldte PAS-konsulenter. Der er ingen godkendelse/eksamen forbundet med kurset, hvilket betyder, at det kun handler om at åbne op, få forståelse for vores kommende barns forudsætninger og historie samt støtte os i en refleksion om, hvorvidt adoption var det rigtige valg for os.

Forløbet var enormt givende og fik os til at stoppe op og overveje, om vi var parate til det store ansvar og til at skabe de rammer, der skal til for at blive en velfungerende adoptivfamilie. Efter mange dybe samtaler følte vi os klar til at fortsætte i fase 3, som indebærer tre lange samtaler med en socialrådgiver fra Statsforvaltningen (nu Familieretshuset). Socialrådgiverens opgave var

at blottlægge vores opvækst, baggrund, tilgang til adoption og forældrerollen, familiære forhold med mere. Vi skulle hele vejen rundt, og resultatet blev en 25 sider lang socialrapport, som lå til grund for, at adoptionssamrådet i maj 2019 endelig kunne godkende os som adoptanter.

Venteliste

Med godkendelsen i hånden var vi tilbage hos DIA, som grundigt informerede os om de lande, det var muligt at adoptere fra – et kendskab og en rådgivning, som man kan frygte vil gå tabt, hvis international adoption fremover skal varetages af eksempelvis Ankestyrelsen eller andre i det offentlige.

Nu er vi på venteliste til at adoptere fra Sydkorea og altså i en meget usikker situation i forhold til fremtiden. For hvad hvis vi ikke når at få et barn formidlet inden udgangen af 2020, er vi så helt ude? Og hvad hvis vi får et barn formidlet, som vi så skal hente i Sydkorea 12-15 måneder efter (da det skal sikres, at barnet ikke har biologisk familie, der vil adoptere barnet)? Er det så nye sagsbehandlere, der skal hjælpe os i den mest skrøbelige periode af vores voksne liv?

Forestil dig, at du skulle føde, men ikke vidste, om hospitalet ville være lukket, når barnet kom, og du i øvrigt ikke ved, om det er en jordemoder, en sygeplejerske eller en pædagogvikar, der skal tage imod dit barn? En lamrende usikkerhed, som gør, at den i forvejen lange og usikre ventetid bliver endnu mere usikker, utryk, frustrerende og stressende.

Myndigheder undersøger sig selv

Oven i det hele sidder der nogle politikere på Christiansborg, som vi frygter ikke har den tilstrækkelige viden om adoption og ikke er blevet tilstrækkeligt klædt på til at træffe afgørende beslutninger, der har betydning for os, for mange andre i samme situation og måske for hele den fremtidige adoptionsmodel i Danmark. Vi stiller os uforstående over for, at politikerne ukritisk anmoder Ankestyrelsen om at udarbejde en rapport og komme med forslag til en fremtidig adoptionsmodel i Danmark, uden at der stilles krav om

at inddrage relevante videnspersoner og organisationer. Hertil er vi blevet vidende om, at Ankestyrelsen allerede har fået udarbejdet en rapport fra International Social Services om området; en rapport, der efterfølgende er blevet hemmeligholdt. Hvor er gennemsigtigheden og demokratiet?

»Adoption er et område, hvor transparens, åbenhed og dialog er altoverskyggende nøgleord.«

Og hvor er armslængdeprincippet, når man vælger at bede det organ, der fører tilsyn med adoptionsprocessen om også at skulle evaluere området? Vi frygter, at der på denne baggrund ikke sikres en tilstrækkelig objektivitet eller gennemsigtighed omkring adoption, og netop adoption er et område, hvor transparens, åbenhed og dialog er altoverskyggende nøgleord.

Hvad sker der med os?

Som kommende adoptanter frygter vi, at Ankestyrelsen vil foreslå en statslig model, hvilket ingen andre vestlige lande har. Hertil ved vi ikke, hvordan DIA's samarbejdslande vil tage imod en eventuel statslig model i Danmark. Vil det betyde, at de ikke ønsker at samarbejde med Danmark længere? Og i så fald, hvad betyder det for os, der er på venteliste? Vil vores muligheder for at blive forældre gå tabt? Mister vi vores anciennitet på ventelisten, hvis Sydkorea vælger at ophøre samarbejdet med Danmark? Hvad med de penge, vi allerede har betalt til DIA, mister vi dem?

Vi betaler igennem DIA selv for de administrative omkostninger, der er forbundet med formidlingen af et barn fra Sydkorea. Der er oversættelser og tidsforbrug i forbindelse med at klargøre sager. Det eneste, denne betaling

sikrer, er, at mindre velstående familier end vores ikke får muligheden for at adoptere, selvom der er både lyst og hjerterum i de familier. Hertil er der sket en markant stigning i gebyrerne siden 2016.

Det er vores holdning, at I kære politikere er ansvarlige for at sikre en ordentlig proces, og at I er ansvarlige for at sikre, at jeres kommende beslutning omkring adoption i Danmark sker på et tilstrækkeligt oplyst grundlag. Og hvis I ændrer den nuværende model, at I er ansvarlige for at sikre en ordentlig overgang for kommende adoptivfamilier, som allerede står på venteliste.

Vi er som familie store tilhængere af den islandske model (med en privat formidlende organisation, som modtager driftsstøtte fra statens, red.), som Adoption & Samfund også tidligere har skrevet om. Denne model vil også være med til at sikre, at det ikke kun er velstillede familier, der har mulighed for at adoptere.

Tilbage står vi nu som familie med et stort ønske om at blive forældre, men med en markant større uvished og utryghed og med en forargelse over, at politikerne udsætter og tilsidesætter en så vigtig undersøgelse på grund af folketingsvalg og andre (i vores øjne) dårlige undskyldninger, der kan være med til at sætte dansk adoption lysår tilbage. ■

Indlægget blev første gang bragt i Politiken den 27. december 2019.

Christina Jarl Becker arbejder som faglig konsulent, og Jesper Jarl Becker arbejder i filmbranchen.

Mentorer hjælper

4000 børn lever på børnehjem i Danmark. Mød en familie, som gør en indsats for et af de børn, som mangler en stabil familie, som kan støtte og give dem et stabilt bagland.

AF MARIA THEODORSEN, MENTORBARN

Anne-Mette og Thomas fra Aarhus adopterede i 2010 deres søn Gabriel fra Nigeria. De ville ikke adoptere igen, men de følte, at de havde hjerterum til endnu et barn. De overvejede at blive plejefamilie, men den beslutning føltes ikke helt rigtig. Nogle år senere fandt familien et alternativ, som skulle vise sig at være det helt rette for dem.

I 2018 faldt Anne-Mette nemlig over organisationen Mentorbarn, der skaber kontakt mellem ressourcestærke, frivillige mentorfamilier og børn, der lever på børnehjem i Danmark. Børnene kan have danske eller ikke-danske familier, men fælles for alle mentorbørnene er, at de ikke kan bo sammen med deres forældre. Konceptet ramte Anne-Mette og Thomas lige i hjertet: »Vi følte, at vi kunne bidrage med stabilitet og rummelighed og lysten til at være sammen med et barn, der manglede familie og netværk.«

Anne-Mette, Thomas og deres søn Gabriel blev mentorfamilie for Jakob, en dreng på 12 år.

Udfordringer

Inden de mødtes første gang, fik familien et indblik i nogle af Jakobs udfordringer, og hvilke forudsætninger han havde for at kunne indgå i en relation til familien.

Anne-Mette, Thomas og deres søn Gabriel.

Anne-Mette fortæller: »Når man har adopteret, ved man, at de her børn kommer med et grundlæggende svigt, så hans historie var ikke så vigtigt for os. Det var mere vigtigt at vide, hvordan han kunne rumme familien, og hvad man skulle være opmærksom på i relationen.«

»Vi tænker meget på Jakob, men jeg er ikke voldsomt udfordret over hans vanskeligheder, for jeg vidste det som udgangspunkt,« forklarer Thomas.

Organisationen Mentorbarn fremhæver hverdagens værdi, som mange børn tager for givet, men som kan være et fremmed land for et anbragt barn. Et anbragt barn kan i en mentorfamilie opleve en almindelig familie, se stærke forældreroller og opleve en ro, der sjældent er på en institution.

Anne-Mette fortæller, at Jakob er en dejlig dreng. Hun husker tydeligt, hvor glad og imponeret han blev, da hans mentorfamilie gav ham en julegave. Anne-Mette og Thomas ved, at Jakob elsker at lave mad. »Jakob kan ofte få ondt i maven, når noget ikke er rart. Vi ved naturligvis, at det skyldes noget andet end egentlig mavepine. Så handler vi ind, inden han kommer, og så laver vi mad sammen. Det er noget, der kan løfte ham lidt, når han har det svært,« fortæller Anne-Mette.

Familien fra Aarhus fortæller, at man ikke skal tegne et glansbillede af deres relation til Jakob: »Der er mange op- og nedture. Vi snakker ofte med vores egen søn om Jakobs udfordringer, og at der er en rigtig god grund til, at Jakob er, som han er. Det giver vores søn en forståelse og en omsorg for andre.«

Familien kan blive frustreret, når Jakob aflyser, eller når han tager uhensigtsmæssige beslutninger. »Så er det bare vigtigt at blive ved med at være der for ham,« understreger familien. »Vi fortæller ham ofte, at vi altid er der for ham, og det ved han, vi er.«

En af grundværdierne i rollen som mentorfamilie er, at man skal være forberedt på, at relati-

udfordrede børn

onen skal være for livet, og derfor skal man vide, hvad man går ind til.

Styrken som adoptivfamilie

Anne-Mette og Thomas har draget store fordele af, at de i forvejen havde adopteret: »Når man er adoptivfamilie, ved man, at børnene har oplevet svigt. Derfor kan man ikke drømme om at slippe et barn, fordi der kommer udfordringer. Man har som adoptivfamilie en større forståelse for svigtede børn. Man ved meget i forvejen på grund af de kurser, man har været igennem som adoptivfamilie. Vi ved noget om, hvordan vi håndterer børn, der har oplevet svigt. Man er trænet, og derfor er det relativt let at gå til.«

Familien oplever, at deres egen søn og Jakob indimellem kan spejle sig i hinanden, fordi de begge har noget med sig i rygsækken, som ikke er rart. Familien snakker meget sammen om fortid og udfordringer og forsøger at være åbne om dette. »Her lærer vores egen søn noget vigtigt om andre børn, der også kan have det svært,« uddyber Thomas.

Som mentorfamilie skal man være bevidst om sin rolle. »Vi er som mentorfamilie et supplement og en støtte til vores mentorbarn. Jakob har sine forældre endnu, og han bor på institutionen, hvor det er vurderet, at han skal bo,« fortæller Thomas. Som mentorfamilie kan man støtte mentorbarnet på andre måder, end institutionen kan og har ressourcer til.

Hyppigheden af besøg varierer meget fra mentorfamilie til mentorfamilie, men som udgangspunkt ses man hver 14. dag. Familien fra Aarhus ser Jakob hver 14. dag og nogle gange i weekenden.

Værdien har mange lag

Det er ikke kun Jakob, der får noget ud af relationen. Familien sætter pris på at kunne tage et socialt ansvar for et af de børn, der har det

sværest i vores samfund. Familien fortæller, at det er sjældent, Jakob åbner op for, hvordan han har det, men da han brækkede armen, og Anne-Mette sad med ham på skadestuen, sagde han, hvor glad han var for, at Anne-Mette var hos ham. »Der mærker man, at man gør en forskel,« siger Anne-Mette.

En mentorfamilie behøver ikke være en kernefamilie. Det mest væsentlige er, at man har noget at tilbyde et barn, der er anbragt.

Har man plads til flere børn i sit hjerte, og har man mere at give af, er det en alletiders mulighed at støtte et anbragt barn i Danmark. Man skal have overskud til det og ikke bare synes, at det er en god ide lige nu. De her børn har allerede oplevet nok svigt, så man skal gå helhjertet ind i relationen, og så får man lige så meget igen, som man giver til barnet. ■

Mentorbarnets og familiens søns navne er opdigtede. Deres navne er redaktionen bekendt.

Mentorbarn er stiftet af Ditte Reedtz, der selv har været anbragt som barn.

Kontakt

Er du interesseret i at vide mere om at blive mentorfamilie, så skriv en mail til Mentorbarn på mentorfamilie@mentorbarn.dk med dine kontaktoplysninger, og du vil blive ringet op.

Mere information

Du kan læse meget mere på mentorbarn.dk eller på de sociale medier.

Charlotte og Klaus mødte hinanden, da de var helt unge, og mistede kontakten i mange år. Så mødtes de igen som voksne, fordi de begge holder af at gå ud og danse.

Adoption giver knas i kærligheden

Charlotte er adopteret, og det har givet hende en tung bagage, som er ødelæggende for hendes parforhold – selvom hun og kæresten Klaus er enige om, at det skal være de to. Nu efterlyser parret hjælp til at takle deres udfordringer med kærligheden.

AF ANNA BRIDGWATER

Pleaser. Det er et ord, Charlotte Hvidt bruger om sig selv. Hun tror, hun er 47, men hun ved det ikke med sikkerhed, for hun blev efterladt ved et tempel i Sri Lanka. På det børnehjem, hun blev bragt til, gættede medarbejderne på, at hun var to år. Hun blev adopterede af en dansk familie og voksede op i Hellerup sammen med en mor, en far og to meget ældre brødre.

I dag bor hun i København og er kæreste med den jævnaldrende Klaus Hjuler. Men hun synes, det er svært at være i et parforhold. Adoptionen påvirker i så høj en grad, at kærligheden konstant er truet.

»Mit største ønske her i livet har været at møde et menneske, som forstod mig og mine lidt *off* reaktioner. Mine adoptivforældre fattede ingenting. De har ikke holdt om mig eller fået mig til at føle, at jeg var god nok. Jeg blev smidt ud hjemmefra som 17-årig, fordi jeg ikke ville færdiggøre gymnasiet. Min mor vil ikke have et barn boende, som ikke var student. Så jeg er vokset op uden at føle mig ønsket.«

Charlotte følte sig heller ikke tilpas i skolen. »Jeg har været alene det meste af min skolegang. Jeg blev fuldstændig ignoreret.«

Kærligheden

Ekskæresten Anders var et menneske, der forstod Charlotte. Hun var i starten af 20'erne, da hun mødte ham. »Han forstod mig bare, og det, han ikke forstod, spurgte han til. Hele hans familie accepterede mig som den, jeg var.«

Forholdet til Anders holdt i 18 år. »På et tidspunkt ville Anders noget andet med livet. Men det værste er, at han er død nu. Af kræft. Så jeg har mistet min allerbedste ven og hele hans familie. Jeg tror, at savnet af ham vækker de samme følelser som dengang, jeg blev efterladt og mistede min mor.«

Nu vil Charlotte og hendes nye kæreste Klaus virkelig gerne have deres forhold til at lykkes. Men de synes, de ofte løber panden mod en mur, for Charlotte har nogle mønstre, som kan være ødelæggende for kærligheden.

»Handler det bare om vores forskelligheder? Nogle gange kan jeg godt se, hvad der handler om adoption, og hvad der ikke skyldes adoption. Men det kan

stadig være svært, og mange af mine problemer er måske blevet forstærket af, at jeg er vokset op, som jeg er.«

Klaus har det på samme måde: »Det er svært for mig at vide, om jeg har en besværlig kæreste, fordi hun er adopteret, eller om jeg bare har en kæreste, som en gang imellem er lidt irriterende.«

»Jeg har et ekstremt behov for at føle mig tilvalgt. Jeg forstår ikke, hvorfor folk vil mig. Min mor ville ikke have mig, og min adoptivmor var heller ikke begejstret.«

Tvivl og selvværd

Først og fremmest har Charlotte svært ved at tro på, at livet vil hende det godt. »Jeg har altid haft en følelse af, at alt godt forsvinder. Det føles som en livsbetingelse. Kærester og nære venner ... jeg har en nervøsitet for, at de ikke vil mig. Jeg har et ekstremt behov for at føle mig tilvalgt. Jeg forstår ikke, hvorfor folk vil mig. Min mor ville ikke have mig, og min adoptivmor var heller ikke begejstret.«

Kæresten Klaus uddyber: »Hvis jeg får billetter til en filmpremiere, kan jeg aftale med Charlotte, at hun tager med. Så kan jeg få en sms en time efter, hvor hun skriver: »Er du sikker på, du vil have mig med?« Vil du ikke hellere have en anden med? Så skal jeg til at bekræfte hende i, at det er hende, jeg gerne vil have med.«

Charlotte forklarer: »For mig handler det om at *please* andre mennesker. Jeg tænker, at der sikkert er nogle, der vil få mere ud af at se den film end mig. Det er *pleaser*-genet.«

Charlotte nævner selv, at hun har udfordringer med selvværdet, men hun mener, at selvværdet er blevet bedre end dengang, hun var helt ung, hvor

hun slet ikke kunne se andre mennesker i øjnene. »Jeg har haft et meget lavt selvværd, men Anders og hans familie lærte mig, at jeg havde mange kvaliteter.«

Kæresten Klaus supplerer: »Jeg har oplevet det med lavt selvværd som en dobbelt ting. Jeg ved, at Charlotte er et af de stærkeste mennesker, jeg kender. Men så kan der være nogle situationer, hvor nogle andre mønstre træder i kraft, og så kan det lave selvværd vise sig. Der kan komme episoder, hvor hun er nede og skrabe bunden, og så kommer der noget, som jeg vil kalde lavt selvværd. Hun bruger udtryk som »Du kan lige så godt kassere mig, mig er der ingen, der vil have.« Når hun er nede i sådan en bakkedal, er det svært at overbevise hende om, at hun er noget værd.«

Kærligheden er farlig

Et andet af Charlottes mønstre er, at hun har et ekstremt behov for at være i kontrol. »Hvis jeg har en aftale, kører der forskellige scenarier gennem mit hoved, hvor jeg forestiller mig, hvordan det kommer til at gå – både gode og dårlige scenarier. Jeg gør det for at være forberedt og ikke stå som den der toårige pige, hvis liv blev vendt på hovedet. Det handler om ikke at blive taget med bukserne nede. Det har jeg prøvet, og det var dæleme ikke fedt. Det sidder så dybt i mig, at det bare ikke må ske.«

Behovet for kontrol går nogle gange meget konkret ud over parforholdet, når Charlotte ikke føler sig 100% sikker på Klaus. »Nogle gange, når jeg bliver i tvivl, om Klaus vil mig, går jeg helt over i den anden grøft og siger: »Så skrid. Lad mig være!« For så har jeg kontrollen. Jeg skubber Klaus fra mig. Anders blev også kylet ud en trilliard gange.«

Klaus siger: »Det kommer jævnligt op, at »så kan vi lige så godt lade være med at være sammen«. Jeg føler mig jævnligt dumpet. Jeg bliver skubbet væk og får jævnligt at vide, at jeg ikke er en god nok kæreste. For mig er det en jungle af ting, jeg kan gøre eller sige forkert. Nogle gange skal jeg hive Charlotte op af et sort hul, hvor hun siger, at det var bedre, hvis hun ikke

var her. Så føler jeg også, at jeg er mislykket med alt, hvad jeg har prøvet på i forholdet.»

Charlotte kan godt føle, at kærlighed er for stor en risiko at tage. »Det er ikke rationelt, men inden i mig giver det mening. Relationer til andre er lig med kaos. Så jeg kan godt tænke, at det kan være lige meget. Så vil jeg bare være mig selv og vil hellere trække mig fra et forhold.«

Det er en ekstra udfordring for parret, at Klaus' hverdag ofte er uforudsigelig. »Jeg siger nogle gange, at jeg ikke ved, hvornår jeg bliver færdig på arbejde. Det er meget svært for Charlotte at forholde sig til, og jeg har svært ved at forholde mig til, at det er svært for hende. Det fylder meget. Charlotte vil gerne have, at jeg kommer med et klart svar, og det kommer til at virke, som om der bliver lagt bånd på mig. Men Charlotte føler, at hun kommer i anden eller tredje række, hvis jeg ikke kan love hende at komme på et bestemt tidspunkt.«

I de situationer kan usikkerheden gøre Charlotte mut og indelukket. »Jeg har prøvet at sige så mange gange til Klaus, at hvis han ikke er der, kan jeg ikke mærke ham. Jeg vælger at tro på, at han er i mit liv, men min angst og frygt overskygger alt. Jeg får en følelse af, at Klaus sagtens kan klare sig uden mig. Der er en hel verden derude, der er mere interessant end mig.«

Klaus har nogle gange svært ved at huske, at det er sådan, Charlotte reagerer, når han kommer et kvarter for sent til en aftale: »Jeg ved godt, hvor vigtigt det er, at Charlotte føler sig tilvalgt. Men vi er jo kæresten, så jeg tænker, at vi har alverdens tid. Vi er hinandens.«

Søger efter hjælp

Charlotte og Klaus har været gået fra hinanden, men nu prøver de igen: »Den overvældende følelse, som jeg sidder tilbage med, er ikke fed, og den begynder at overskygge alle de gode ting. Det bliver værre af, at jeg godt ved, at jeg ikke er nem at være sammen med. Hvordan får vi kringlet den situation, så jeg også kan være i den?«

Charlotte søgte om og fik PAS-rådgivning som voksen: »Jeg lærte noget af at være hos PAS-rådgiveren. Hvad betyder det for eksempel at være efterladt? Men jeg ville have hjælp til mit parforhold, og bagefter har jeg tænkt, at han (PAS-psykologen, red.) ikke var interesseret i Klaus.«

Charlotte fortsætter: »Jeg tror ikke, det ville virke for os at tage til en almindelig parterapeut. Jeg tror, at det er vigtigt for mig at have adoptionsaspektet med i det.«

Charlotte er nemlig overbevist om, at adoptionen påvirker hendes liv i dag. »Jeg har tidligere talt med terapeuter og psykologer, hvor de har været omsorgsfulde og har lyttet, men hvor jeg

har tænkt, »I forstår det ikke«. Fordi der manglede det aspekt, der handler om adoption.

Indtil videre har Charlotte ikke fundet den forståelse, hun søger, hos nogen professionelle. »Jeg har fravalgt at gå i terapi, fordi de almindelige terapeuter og psykologer ikke har forståelse for de følger, det har at være adopteret, og derfor føler jeg ikke, at de forstår mig.«

Men Charlotte er sikker på, at der er andre, som bakser med de samme udfordringer, som hun og Klaus gør. »Vi kan ikke være de eneste, der står og har nogle issues, som stammer fra adoption. Det er ikke ting, der forsvinder, men det er ting, vi som par kan lære at leve med.«

Hun vil også gerne møde andre adopterede, som kan genkende hendes følelser, og hun er også åben over for et gruppeforløb, hvis der ligefrem var flere par, der sad med samme problemer: »Hvis nu man kunne tale med nogle andre, som forstår de mønstre ...«

Charlottes største håb er at finde en rådgiver, en psykolog eller en anden form for terapeut, som både ved noget om det at være adopteret og om parforhold. »Der må være nogle, der kan give os nogle helt konkrete værktøjer, så vi kan få en hverdag, hvor vi ikke føler, vi slår knuder på os selv, for kærligheden er jeg ikke i tvivl om.« ■

Har aldrig lært kærlighed

»Jeg har været for hård.« Sådan siger Mentoo Mortensen, som er en af de adopterede, som har haft svært ved at knytte varige relationer til andre mennesker.

Mentoo blev født i Bangladesh for omkring 48 år siden. Ingen ved det præcist, for en dag kom han væk fra sin familie og levede på gaden. På et tidspunkt blev han fundet på gaden af en mand, som bragte ham videre til et børnehjem. Derfra blev han adopteret til et fynsk ægtepar.

Mentoo ved meget lidt om sine første år i Bangladesh, og han kan ikke huske sin første familie. »Hverken deres navn, eller hvor jeg er født. Jeg mener, jeg havde søskende,« siger han. Men alligevel siger han, at det var det svigt, han mødte i Danmark, der først og fremmest har ødelagt hans evne til at have relationer til andre.

I dag er Mentoo 48 og bor stadig på Fyn. Han siger, at han har ødelagt forholdene til sin adoptivsøster, sin søn, sin søns mor, andre kæresten og

en lang række gamle venner. Han siger også, at han har ødelagt forholdet til sine adoptivforældre, men når man hører Mentoo fortælle, er det nærliggende at mene, at forældrene selv sørgede for at ødelægge det forhold.

Savnede kærlighed

»Hvis mine adoptivforældre havde været der for mig og havde givet mig kram og knus og sagt, at jeg var dygtig, så var jeg også blevet sådan. Men jeg fik at vide af mine adoptivforældre, at

jeg var dum. De kunne ikke vise kærlighed – min far var alkoholiker, og det var hans mor også. Mine adoptivforældre mistede en søn, da drengen var to – jeg følte mig som en form for erstatning. Og min far begyndte nok at drikke endnu mere derefter, for han havde mistet det, han elskede allermost. Min far drak kirsebærvin. Jeg havde flere hundrede af de små glas, som hang uden på flaskerne med kirsebærvin. Jeg legede med dem, for de passede i størrelsen til Playmobil.«

Allerede som skolebarn mærkede Mentoo, at hans familie ikke fungerede så godt som mange andres.

»Mine gamle klassekammerater kan huske, at man skulle passe på hjemme hos mine forældre. Og når jeg var hjemme hos kammerater og kærestes, kunne jeg se, at andre familier havde det på andre måder.«

Mentoo er bevidst om det svigt, han blev udsat for af sine danske forældre.

»Når man får et adopteret barn, er det ligesom at have handicappet barn: Man skal være der hele tiden. Jeg sad bare på mit værelse og legede med Lego, og jeg kan ikke huske, at min far én eneste gang har bygget Lego med mig.«

»Jeg har prøvet hele livet igennem at tale med mine forældre om de ting, men de vil ikke. De føler ikke, de har gjort noget galt. Vi bliver aldrig færdige med det. De er 80 år nu, så de er blevet noget forstokket.«

Som børn og unge var Mentoo og hans adopterede lillesøster tætte på hinanden. Måske var forholdet for tæt og præget af manglende grænser. I dag har de to søskende stort set ingen kontakt, og Mentoo siger, at søsteren ligesom han har svært ved at have tætte relationer til andre.

Afviser nærhed

Mentoo er villig til at påtage sig ansvaret for, at det er svært for ham at lade andre mennesker tæt på.

»Jeg har gået med skyklapper på hele mit liv, men i dag står jeg et helt andet sted. Da jeg mistede min sidste kæreste, indså jeg, at jeg altid havde svinet mine kærestes til. Det sidste forhold var virkelig stærkt, og jeg fik en depression, da hun gjorde det forbi. Jeg kan se, at

jeg havde et medansvar for det, der var sket. Der er noget i mig, der gør, at jeg ikke kan være sød og rar og kærlig. Det er fordi, jeg er så gal og ked af det over min barndom. Men det er ikke nogen undskyldning. Jeg har mistet alle dem, jeg holder af. Nu prøver jeg at bygge det hele op igen. Men det er svært.«

Mentoo flyttede hjemmefra som 17-årig. Han talte grimt til sin mor, og farens reaktion var at sige, at så kunne Mentoo flytte på kollegie. Forældrene støttede ham økonomisk, indtil han var 18, og siden har Mentoo været på kontanthjælp eller anden offentlig forsørgelse. Han har taget en uddannelse som socialpædagog, men har aldrig haft fast arbejde i faget. Han nævner flere gange, at rodløshed er et gennemgående tema i hans liv.

Mentoo siger selv, at der er mange ting, han er god til – at male, lave mad, arbejde med børn og unge – men at hans problem er, at han ikke kan finde ud af sælge sig selv til en arbejdsgiver. Og så er der lige det med misbruget.

»Mit liv har været druk og stoffer – ikke så meget alkohol, men stofferne har givet mig en form for kærlighed, som jeg manglede. Jeg røg meget hash som ung. Så begyndte jeg at tage alle de hårde stoffer. Speed og ecstasy og LSD. Det gjorde jeg indtil for fem og halvt år siden, hvor jeg kom på et center, der hedder Alfa. Der talte jeg med en psykolog hver uge og fik terapi. Hvis jeg ikke var kommet ud af det med stoffer og druk, var jeg ikke i live i dag.«

Påtager sig ansvaret

Mentoo understreger igen og igen, at det er ham selv, der har ødelagt sine forhold til andre, og at stofferne spillede en stor rolle. »Jeg var bange for at miste, så jeg svinede andre til. Nu ser jeg klart. Jeg kan ikke blive ved med at give alle andre skylden.«

Han giver også sig selv skylden for, at forholdet til hans søns mor gik i stykker. »Da jeg så på min søn, så jeg mig selv som lille. Jeg begyndte at svine hende til, og så gik det forhold i stykker. Da min søn var 10-11 år, ville han heller ikke have noget med mig at gøre. Jeg behandlede ham ikke særlig godt.«

I dag er der nogle ting i Mentoo's liv, der er blevet bedre. Han har rejst til-

Mentoo Mortensen har ikke haft et let liv som adopteret i Danmark, men han har mange drømme for fremtiden.

bage til Bangladesh flere gange i løbet af de seneste år, og selvom han ikke har fundet sin første familie, har tilbagerejserne været gode oplevelser.

»Det var fantastisk at komme tilbage til Bangladesh. Jeg har været der fire gange i alt, og det har gjort, at jeg har fået lidt mere ro på.«

Desuden er han optimistisk med hensyn til forholdet til sin nu voksne søn. »I sommer ringede han til mig og sagde, at han savnede mig, og det var dejligt. Vi har fået talt meget sammen, og der er stadig meget, vi skal tale om.« Men Mentoo er ikke jublende optimistisk. »Jeg har fået afklaret, at jeg har en andel i det, der er sket. Så jeg kan komme videre. Men det er svært at komme videre, når jeg står alene med alting. Jeg er også flyttet til en ny by. Så mit netværk er ikke særlig stort. Jeg kunne godt tænke mig en café med galleri og dagens ret. Eller en bondegård med B&B, eller bygge et børnehjem op. Men alt koster penge.« ■

Mentoo har skrevet en blog om sine oplevelser som adopteret i Danmark. Læs mere på: adopteretsvigt.blogspot.com.

Hvis du gerne vil tale med Mentoo om arbejde, fælles erfaringer eller andet, kan du kontakte ham på: mortensenmentoo95@gmail.com.

Adoptionens sår kan heles

Ved at se smerten i øjnene kan alle parter i adoptionstrekanten overvinde meget af den smerte, som er adoptionens konstante følgesvend, mener amerikanske Joe Soll.

AF ANNA BRIDGWATER

Adoption starter med en traumatisk adskillelse, som sætter varige spor hos alle involverede parter. En terapeut, der har et bud på, hvordan adopterede kan arbejde med at hele de sår, som adoptionen har forvoldt, er amerikanske Joe Soll.

Han har opfundet den terapeutiske metode, som hedder »Adoption Healing« og har skrevet bogen *Adoption Healing – a path to recovery*, som guider læseren igennem de traumer, adoption kan forvolde, og hvordan disse traumer kan overvindes. Han skriver til alle parter i adoptionstrekanten – først og fremmest den adopterede, men anerkender også den biologiske mors og adoptivforældrenes smerte (om end han glemmer, at den biologiske far også kan være påvirket af adoptionen).

Desuden leder den adopterede ikke efter sit ophav på grund af noget, adoptivforældrene gjorde eller ikke gjorde, men fordi den adopterede savner viden om sig selv.

Mødrenes smerte

Adoption påfører begge mødre – den biologiske og adoptivmoderen – en varig smerte, siger Joe Soll. Den biologiske mor vil altid sørge over det barn, hun har givet bort, mens adoptivmoderen skal erkende fertilitetsproblemernes smerte og se i øjnene, at en adoptivfamilie ikke er det samme som en biologisk familie. Smerten er varig for begge, fordi adoption ikke helbreder fertilitetsproblemer, og en biologisk mor kommer ikke til at glemme det barn, hun giver bort.

Men Joe Soll fokuserer mest på den adopterede og hans eller hendes smerte. Det er en smerte, som opstår lige efter fødslen. Fosteret og spædbarnet knytter sig til sin biologiske mor un-

der graviditet og fødsel og lige efter fødslen. Derfor er det et traume at blive adskilt fra moderen.

Smerten fortsætter efter adoptionen, mener Joe Soll: Nogle adoptivforældre har en »lade som om«-tilgang til adoption. De »lader, som om« barnet er deres biologiske, og de »lader, som om« deres familie er præcis som alle andre. Men at »lade som om« er at fornægte virkeligheden.

Sig sandheden

Det adopterede barn skal have at vide, at det havde en mor (og en far), som gav det bort, fastslår Joe Soll. Men forklaringen må ikke være, at barnet blev givet væk på grund af kærlighed, for det vil jo kun gøre kærlighed til noget farligt. Sandheden er, at der var en mor, som blev adskilt fra barnet på grund af en uheldig situation.

Den adopterede kan ubevidst frygte, at adoptivfamilien også vil give barnet bort, ligesom den biologiske mor gjorde. Den adopteredes logik er, at hvis han eller hun var god nok, ville den biologiske mor ikke have givet ham eller hende fra sig. Den frygt kan gøre den adopterede til en *pleaser*, som vil gøre alt for at stille sin adoptivfamilie tilfreds.

Alle adopterede skal vide, at enhver baby er værd at elske – ingen babyer har gjort noget, som gør, at de ikke fortjener at blive elsket. Men børn er gode til at skjule deres negative følelser, så det er ikke sikkert, at adoptivforældre opdager, deres barn ikke føler sig god nok. Adoptivforældre skal understrege deres kærlighed og anerkende, at barnet har lidt et tab.

Svær kærlighed

Følelsen af ikke at være værd at elske kan genmense en adopterets liv. Adopterede kan have svært ved at have tillid til andre, og det gør de første voksenår vanskelige. De er bange for nærhed, og det ødelægger parforhold og venskaber.

Joe Soll siger, at adopterede kan have meget svært ved at være i parforhold, fordi den uforløste smerte og de behov, som ikke blev tilfredsstillet,

Baggrunden for Adoption Healing

Joe Soll står bag den psykoterapeutiske metode, der hedder »Adoption Healing«, som har hjulpet mange adopterede med at bearbejde deres udfordringer.

AF ANNA BRIDGWATER

da den adopterede var barn, forstyrrer og kommer i vejen for forholdet. Adopterede kan som teenagere også ofte være selvsaboterende i deres forhold til andre. Sabotagen kan have mange former: Adopterede kan ofte være meget intense eller vælge partnere, som ikke behandler dem godt. De kan vælge partnere, som allerede er i forhold, og hvis de vælger en partner, som er single, kan de ødelægge forholdet i stedet for at lade den anden komme for tæt på. Smerten ved at have mistet den første mor går igen som et genfærd i alle forhold. Smerten af dette tab gør, at ethvert brud med en kæreste vækker den tidligere smerte, og derfor føles den nye smerte endnu mere voldsom.

Ødelagte forhold

Joe Soll mener, at mange adopterede oplever forhold, som går i stykker – mange bliver skilt, og mange har spontane affærer. Han siger desuden, at hver femte voksne adopterede slet ingen oplevelser har med romantiske forhold.

Voksne adopterede kan også frygte, at en partner opdager den fejl, som var skyld i, at den biologiske mor gav dem væk. Hvis den adopterede fortjente at blive elsket, ville deres mor ikke have bortadopteret dem. De kan føle, at de ikke fortjener bedre end et forhold med vold eller psykisk vold og kan have svært ved at gå fra selv dårlige forhold, fordi de vil undgå smerten ved et brud. Adopteredes adfærd kan også være klistrende, fordi de er så ivrige efter at undgå et brud.

Mange adopterede er ikke den udfarende i et parforhold. De vælger ikke selv en partner, men venter, til de bliver valgt af andre. Det er endnu en grund til, at det kan være svært for en adopteret at gå fra et forhold – de er blevet valgt af nogle, der vil elske dem, og de kan ikke gå fra det forhold, ligesom de ikke kunne gå fra deres adoptivfamilie.

Identitetens byggesten

I teenageårene kan adopterede have svært ved at danne deres egen identitet – fordi de ikke kender deres biologiske rødder. De kender ikke deres baggrund og ved derfor ikke, hvem de er, så hvordan skal de kunne vælge en karriere? Eller fokusere på en uddannelse?

Hvordan skal alt dette heles? Joe Soll siger, at løsningen er at se sandheden i øjnene. Som lille skal det adopterede barn bekræftes i, at han eller hun har biologiske forældre, og at de spiller en rolle i barnets liv. Måske kan forældrene sige: »Sikke hurtigt du løber. Måske har du arvet det fra din mor i Etiopien?« Pointen er, at de biologiske forældre ikke må være spøgelse, som svæver i periferien af det adopterede barns liv.

Joe Soll understreger også, at det er centralt for adopterede at finde den biologiske mor:

Joe Soll er født i USA i 1939 og fik som barn at vide, at hans biologiske mor var død i en bilulykke. Men som voksen opdagede han, at det var løgn, og at hans adoptivforældre havde købt ham via den berygtede babysælger Bessie Bernard, som formidlede børn fra et hjem for ugifte mødre i byen New York.

Joe Soll brugte flere år på at søge efter sin biologiske mor, men fandt hende ikke. I 1987 valgte han at sagsøge delstaten New York, fordi han var blevet solgt – dermed havde delstaten ikke overholdt bestemmelser for, hvordan adoptioner skulle foregå. Han vandt sagen og fik derefter sin oprindelige fødselsattest. Dermed opdagede han, at de oplysninger, der stod på den fødselsattest, han havde haft hele sit liv, var forfalsket. Moderens navn og hans egen fødselsdato og fødested var opdigtede.

Eftersøgning

Joe Soll hyrede detektiver, men de kunne heller ikke finde hans biologiske ophav. Så indsendte han DNA-prøver til adskillige registre – ikke fordi han regnede med, at han kunne finde sin biologiske familie på den måde, men fordi han ville vide mere om, hvor han genetisk stammede fra. Han fandt ud af, at hans mor havde asiatiske gener, og at han ikke var af jødisk afstamning, som han ellers havde troet. Men flere oplysninger fandt han ikke.

Der gik nogle år, inden Joe Soll endnu engang sendte oplysninger til registret Ancestry.com i håb om at finde flere oplysninger om sin baggrund. Registret fandt to biologiske slægtninge, en fætter og en kusine, Mel og Karen. Mel og Joe talte sammen, og det viste sig hurtigt, at Mels yndlings-tante Ruth måtte være Joes mor. Efternavnet på Mels tante Ruth var en smule anderledes end det navn, der stod på Joes fødselsattest, men det var den slags detaljer, babysælgeren Bessie Bernard fandt på.

Joes mor døde, inden han nåede at møde hende. Men for Joe Soll var det en stor glæde at komme i forbindelse med nogle, han var beslægtet med, og især at høre historier om sin biologiske mor og mormor. Det har givet ham en følelse af forbundethed, som han aldrig havde troet, han ville kunne opnå.

Joe Soll bor stadig i delstaten New York og har i mere end 30 år hjulpet andre adopterede gennem sin praksis som psykoanalytiker med speciale i adoptionsrelaterede traumer. ■

Kender man ikke sin baggrund, mangler man det fundament, som man skal bygge sin identitet på. Adoptivforældre skal ikke blot støtte deres barn i at finde deres ophav, men også ligefrem opfordre til det. Genforeningen er ikke et tryllemiddel, der løser alle problemer, men det skaber mulighed for forandring. Og Joe Soll mener, at genforening med den biologiske familie helst skal finde sted inden puberteten, fordi det er i puberteten, at mennesker skaber deres egen identitet.

At kende følelserne

Adoption vækker mange og forskelligartede følelser. Joe Soll siger, at der ikke findes nogen forkerte følelser – følelser findes, men de er aldrig forkerte, og der er ingen grund til at være bange for dem. Men det er vigtigt at sætte ord på følelserne om adoption, for ellers kommer man aldrig til at forstå og bearbejde smerten og sorgen. Men adopterede skal opfordres og hjælpes til at udtrykke, hvad der sker inden i dem.

Adopterede kan nemlig, ifølge Joe Soll, føle sig isoleret, fordi de ikke kan se egne følelser i øjnene og ikke oplever, at der er nogen i deres liv, som de kan tale med om det, der sker i dem. Den adopterede ønsker, at smerten forvoldt af adoption skal forsvinde, men smerten fra tabet af en mor forsvinder aldrig, mener Joe Soll. Til gengæld kan man lære at leve med smerten, hvis man giver sig selv lov til at sørge og dermed at se smerten i øjnene. Det kræver, at den adopterede kommer i kontakt med sine følelser.

Den adopterede kan også være bange for at tale om adoption med adoptivforældrene af angst for at såre dem. Her skal den adopterede vide, at voksne er ansvarlige for deres egne følelser; de voksnes følelser er ikke den adoptereds ansvar. Desuden leder den adopterede ikke efter sit ophav på grund af noget, adoptivforældrene gjorde eller ikke gjorde, men fordi den adopterede savner viden om sig selv.

Uanset om den adopterede vælger at takle sin smerte eller ej, vil den smerte dukke op i forskellige former: Fødselsdage kan være en påmindelse om, at man blev født af en mor, man ikke længere har. Hvis man oplever, at man bliver afvist eller adskilt fra et menneske, der står én nær, kan oplevelsen genvække vrede og fortvivlelse. Kærester kan vække angsten for afvisning. Spejlbilleder kan minde om, at man ikke kender nogen, der ligner en selv, og dermed kan spejlbilleder vække følelsen af, at der er noget, man mangler.

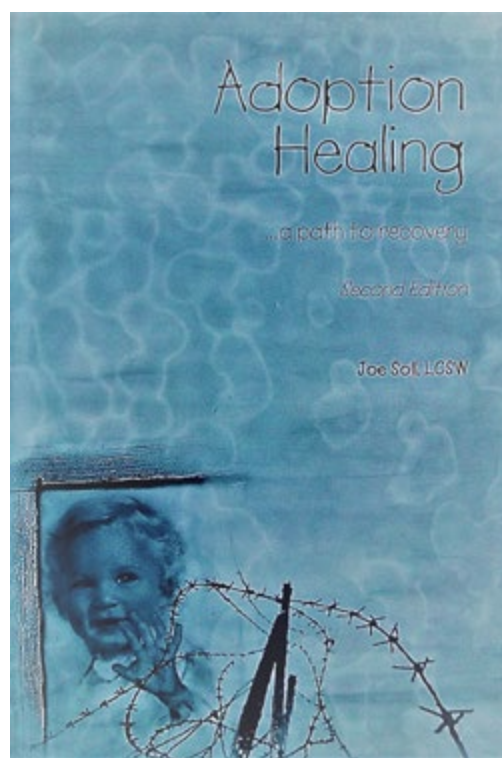
Bedre adoptioner

Hemmeligheder er destruktive, og Joe Soll anbefaler åbne adoptioner. Han mener ikke, at kontakt til to sæt forældre forvirrer et barn mere end ikke

at vide, hvem ens ophav er. Åbenhed og intakte familiebånd kan være med til at fremme trivsel hos den adopterede. Men Joe Soll siger også, at adoption *altid* skaber problemer for den adopterede. Derfor anbefaler han, at adopterede børn får »serviceeftersyn« hos en psykolog, der kender til adoptionens udfordringer, hele livet igennem. Han understreger, at det er vigtigt, at den adopterede søger en psykolog, der kender til adoption.

Ud over at finde en psykolog, som ved noget om adoptionsudfordringer, anbefaler Joe Soll, at man supplerer terapien med støttegrupper – gerne grupper, hvor alle medlemmer af adoptionstrekanten er velkomne, for det giver mulighed for, at deltagerne kan møde og lære af forskellige synspunkter. Støttegruppen skal også være et sted, hvor deltagerne kan udtrykke deres smerte, vrede og sorg.

Joe Soll siger, at blot det at erkende og forstå sin smerte kan gøre meget for at få smerten til at lette. Han sammenligner med mavesmerter: Hvis man har så ondt i maven, at man tror, man dør, men får at vide, at man blot har forstoppelse, som nemt kan afhjælpes, bliver smerten nemmere at leve med, selvom den måske er lige så slem som før. ■

Bogen Adoption Healing af Joe Soll henvender sig både til fagfolk og et bredere publikum, fordi adoption er et område, hvor fagfolk og almindelige læsere ofte er de samme. Købes via Amazon.

Alle mennesker har brug for andre og for at vide, at man ikke står helt alene med hverdagens glæder og sorger. Derfor har det stor værdi for adoptivfamilier at finde sammen, så de kan snakke om de særlige aspekter af familieformen.

Uformelt fællesskab om familieformen

De tre veninder Janet, Signe og Marianne udveksler erfaringer om at være adoptivfamilier og mødes både med og uden deres børn.

AF ANNA BRIDGWATER

Man får en særlig sårbarhed og nogle helt særlige erfaringer, når man adopterer et barn. Derfor er det vigtigt at kende nogle, som kender situationen fra deres eget liv. Det er veninderne Janet Majlund, Signe Pommer og Marianne Rehr enige om. Marianne og Janet har kendt hinanden i mange år, også før de adopterede, mens Signe og Janet mødte hinanden via adoption.

Janet og hendes mand Per har adopteret Isabella og Silas, der nu er 23 og 11 år, og har desuden Janets biologiske datter Rose på 32. Signe har sammen med sin eksmand adopteret Maria, der nu er 23, og fik bagefter biologiske sønner, som nu er 16 og 18. Endelig har Marianne adopteret Max, som er 13.

For omkring 20 år siden stod Signe og hendes eksmand på venteliste til

et barn fra Colombia: »Vi sagde til DanAdopt, at vi var meget interesseret i at mødes med andre, som havde adopteret fra Colombia.«

DanAdopt fik Signes nummer og sagde, at de ville give det videre, hvis andre adoptanter gerne ville tale med dem. Det ville Janet og Per, som netop havde hentet en treårig pige i Colombia.

»I var ude og besøge os, inden I hentede Maria. Vi var lige kommet hjem, så I kom om aftenen, mens hun sov, for det var for meget for hende,« husker Janet.

Signe husker også den aften. »Så fik jeg min første citronmåne fra Dancake.«

Janet griner. »Jeg havde været mor i mange år, så jeg vidste godt, at hvis man ville overleve, så skulle man være gode venner med Dancake! Signe og hende daværende mand er meget gourmetagtige mennesker, så det er derfor, jeg husker det.«

Signe forklarer: »Jeg havde aldrig fået citronmåne før. To år senere var vores familie på besøg hos Janet og Per i deres hus i Sverige. På vej hjem til Danmark spiste vi sammen på McDonald's. Vores døtre var omkring fire år, og vi valgte kyllingenugets til vores datter. Hun åbnede den der boks og tog en nugget og spurgte: Er det blæksprutter?«

Janet griner igen: »Til gengæld vidste mine børn ikke, hvad sushi var!«

Nye venner

Janet fremhæver glæden ved, at adoption bragte hende sammen med

Marianne, Janet og Signe finder en stor styrke og glæde i at være fælles om at have adopteret.

PRIVATFOTO

mennesker, hun ellers aldrig ville have mødt. »Signe og jeg mødtes over en citronhalvmåne, og på få sekunder nåede vi helt ind til kernen af det, livet handler om. Det er en ekstragave, for ellers får man ikke så nære nye venskaber som voksen.«

Janet er ikke et sekund i tvivl om, at venskaber skabt gennem adoption er dybe og meningsfulde. »Jeg synes jo, at det, der er meget særligt ved at kende nogle gennem adoption, er, at det meget hurtigt bliver de vigtige ting i livet, man er fælles om. Der er ikke så meget glansbilledsnak. I stod med en på to et halvt år, og vi stod med en på tre, så vi sprang hyggesnakken over og gik direkte til de følelser, der opstår. Både glæder og bekymringer. Vi har fulgtes ad med vores piger gennem både svære og nemme perioder. Bare det at kunne dele det ...«

Signe og Janet havde en uformel mødregruppe, som mødtes en gang om ugen, dengang deres børn var små. I dag er Signe og Janet tætte veninder, og deres døtre har også stadig glæde af hinanden. Signe siger: »Vi har begge piger, som ikke går den slagne vej gennem skole, fine karakterer og gymnasium.«

Janet: »Vores piger er meget forskellige, men de har stadig en god kontakt. De føler, at de er forbundet. De har en helt særlig forbindelse. Og de har det til fælles, at de begge knokler for tingene.«

Sårbarhed

De tre veninder er enige om, at der er emner, som det er lettest at tale med andre adoptivforældre om:

»Når vores børn bliver såret, kan vi også blive ramt. Vi tænker, »hvor mere ondt i livet skal de have?« Der er en sårbarhed, men måske er det mindre følsomt at dele med andre, som selv kender det,« siger Janet.

De andre nikker. De genkender det, Janet siger.

Signe siger: »Jeg har jo fået to drenge, efter vi adopterede Maria. Selvfølgelig er der ingen, der skulle gøre nogen af mine børn ondt. Men jeg har kunnet mærke, at hvis det sker med min adopterede datter – der sætter jeg grænsen. Min lunte er væsentlig kortere. Hun har fået sin andel af knubs.«

Signe fortæller videre. »Pigerne var ret store, da vi adopterede dem. For min datter har det betydet knas i relationerne og tilknytningen til andre mennesker. Der har været en ubalance, som en biologisk forælder ikke altid kan se. Det kan jeg tale med andre adoptivforældre om.«

Janet supplerer: »Jeg har jo også Rose, som er min biologiske datter. Vi har talt om, at vores adopterede børn godt kan blive vores smertens- og hjertensbørn. Hvis nogen ikke anerkender Isabella, så er det virkelig en dårlig taktik over for mig. Det gælder også Silas, som er noget yngre. Hvis han for eksempel har en dårlig lærer ... Jeg kan også huske, at du, Marianne, engang oplevede, at din Max sad alene på en bænk og var ked af det i børnehaven. Der sagde du til medarbejderne: »Min dreng skal aldrig sidde alene på en bænk og være ked af det. Aldrig!« Hans udgangspunkt var at være alene og ked af det, så at blive hevet til Danmark for at blive retraumatiseret – der gik grænsen. Men det kan andre, som ikke kender adoption, måske have svært ved at forstå.«

Marianne uddyber. »Det er mig, der har valgt, at han skulle hertil. Det er et stort ansvar. Så det, der rammer ham på grund af noget, jeg har valgt, det rammer mig.«

Alle tre er enige om, at de bedre kan dele sårbarheden med hinanden end med andre venner. Janet siger: »Jeg har også en fornemmelse af, at vi går direkte til sagen hurtigere, end man gør med andre. Der er en masse, man bare forstår.«

Specifikke spørgsmål

Marianne har altid været alene med Max, og hun har brugt sit venskab med især Janet til at vende helt konkrete spørgsmål. Hun har haft glæde af at drøfte, hvordan hun skulle støtte sin dreng i at have en vietnamesisk og en dansk identitet.

»Eller når Max kommer hjem og siger, »der er nogle, der siger, at du ikke er min rigtige mor«, så har det været godt at spørge Janet: »Øh, hvad siger man så? Hvad har du sagt til dine børn?« På den måde er det ret unikt. Jeg kan spørge nogle af mine andre

venner, men de forstår det ikke lige så godt. Jeg får også inspiration til, hvad man kan lære sit barn at sige om sin egen historie. Og inspiration til, i hvilke faser af livet jeg skal folde adoptionen mere og mere ud. Det er også rigtig dejligt for Max og mig at have en venskabskreds, som afspejler noget andet end to lyshårede børn og to lyshårede forældre.«

Også Janet er glad for, at hendes børn har andre utraditionelle familier at spejle sig i. »Jeg synes, det giver mine børn en frihed at se, at der er mange måder at skabe en familie på,« siger hun.

For Signe har det også være en glæde at kunne tale om børnenes baggrund med nogle, der forstod det. »Ophavet. Landet, som de kommer fra. Deres baggrund, som vi ikke ved så meget om. Sådan noget fylder som noget særligt for os.«

Ressourcer, ikke problemer

De tre veninder er enige om, at det at adoptere var et positivt tilvalg for dem alle. De kan dele udfordringerne med hinanden, men de dvæler ikke ved dem.

Som Marianne siger: »Vi føler, at vi har været heldige.«

»Nogle grupper kan måske godt tale det op – hvor slemt man har det, og hvor mange problemer man har. Men vi har mere en ressourceorienteret tilgang til det. Jeg oplever, at vi reelt taler om det, vores børn møder, som kan være udfordrende, men vi støtter hinanden i at se ressourcerne,« siger Janet.

Signe er enig: »Bekymringerne har det med at træde frem, når man har et barn, der er ikke på den lige vej. Det fylder jo. Hvordan kan jeg skabe de bedste ressourcer for hende?«

Marianne supplerer: »Jeg synes, at man skylder alle børn at se dem som dem, de er. Simpelthen som mennesker. Hvis der er knubs på vejen, kan man se på, om det kan have noget med adoption at gøre.«

Marianne fortsætter: »Men det handler hele tiden om at finde balancen. For eksempel, hvor meget fylder hans hjemland i forhold til det, han er i nu? Jeg skal hjælpe ham med at finde sin vej i stedet for at pådutte ham problemer. Det handler om at finde den

balance, og det det kan jeg finde på at spørge Janet om.«

Fællesskaber

De tre veninder har også andre, de kan tale om adoption med. Både Janet og Marianne har taget deres børn med til legestuen Buster, som Adoption & Samfund tidligere stod for, og de har også alle sammen deltaget i foreningens juletræsfester.

»Jeg har jo siddet i bestyrelsen i Adoption & Samfund København, og det har givet vores børn nogle flere venskaber. Isabella er også med i Adop-

tion & Samfund Ungdom, og det har her i ungdomsårene givet hende nogle bekendtskaber, som er meget trygge for hende.«

Janet og Marianne ses også stadig med mennesker, som de mødte på de adoptionsforberedende kurser, og Marianne har kontakt til et par, som hentede barn på samme tid, som hun gjorde. »Vores drenge har kendt hinanden i længere tid, end vi har kendt drengene.«

Signe siger: »Jeg synes, det er vigtigt, når man adopterer, at man både på sine egne og sine børns vegne kender

nogle, der er i samme båd. Det er meget givende.«

Og venskabet handler ikke kun om børn: »Vi tre har lige været sammen på Bornholm på en weekendtur uden vores børn,« siger Signe.

De tre veninder nød at være sammen uden børn, for forholdet er meget tæt.

»Det er noget helt særligt med venner, der kender ens børn så godt,« mener Janet. ■

Navnene på de adopterede børn er opdigtede. De rigtige navne er redaktionen bekendt.

GEA: Et netværk, der kan mange ting

Gruppen af eneadoptanter blev stiftet med et politisk formål, men medlemmerne har fået social, praktisk og mental støtte af hinanden.

AF ANNA BRIDGWATER

»Jeg har fået venner, jeg ikke ville have fået på andre måder.«

Gitta Wortwein er alene med sine to adopterede piger fra Indien. Og hun har haft stor glæde af fællesskabet i GEA, eller gruppen af eneadoptanter, som er en interessegruppe under Adoption & Samfund.

»Jeg har været med i GEA i lang tid. Allerede inden jeg fik mit første barn, kom jeg til deres arrangementer for at forberede mig på at få et barn alene. De havde relevante foredrag og diskussioner, og så havde jeg nogle at snakke med, mens jeg ventede. Det har været yderst givtigt at have det netværk. Vi havde ventecaféer, hvor vi skabte kontakt mellem kvinder, der stod på ventelisten. Så kunne vi snakke om ventetiden og om, hvad socialrådgiverne spurgte om og den slags.«

Døtre fra Indien

Nu er Gitta mor til to piger fra Indien, og hun er stadig aktiv i GEA. »Min ældste

datter er 16 og kom til Danmark i 2007, da hun var fire et halvt, og min anden datter er 11 og kom til Danmark i 2015, da hun var syv. Nu har jeg også et netværksplejebarn fra en familie, som vi kender fra min yngste datters skole. Det er vi alle sammen glade for.«

»Da jeg fik mine døtre, var det godt at møde andre kvinder, som var alene med deres børn, så mine døtre kunne spejle sig i, at de ikke var de eneste brune børn, der rendte rundt med en hvid mor og ingen far. Det er vigtigt for børnene, at de kan danne relationer til andre brune børn, der er i samme situation.«

Alle medlemmer af GEA er alene med deres adopterede børn, men Gitta siger: »Der er stor variation i de kvinder, der adopterer alene. Det gælder uddannelse, livssituation og meget andet. Det har åbnet mine øjne for andre måder at takle livet på og løse forskellige problemer.«

For Gitta og døtrene har livet ikke været uden udfordringer, og netværket

har været værdifuldt for dem alle. Gittas ene datter har et mindre fysisk handicap og har kæmpet med at finde sin identitet, fordi hun ikke følte, hun passede ind nogen steder og har haft angst og stress. Den yngste datter er adopteret meget sent og har ikke været helt alderssvarende med hensyn til sin kognitive udvikling. »Jeg kan kun anbefale, at man forsøger at danne et netværk. Vi taler om de udfordringer, vi har med vores børn, og vi støtter hinanden. Det er både med psykisk støtte og med viden om, hvad der findes af ressourcer.«

Venner for livet

Gitta har fået varige venskaber gennem GEA.

»Det, der var særligt ved GEA, var, at vi lavede arrangementer, hvor vi voksne diskuterede emner, som var relevante for eneadoptanter, og samtidig var der børnepasning. Vi voksne kunne for eksempel diskutere den manglende far, mens nogle pædagogstuderende legede med børnene i et andet rum. Det foregik en eftermiddag i weekenden, der var fællesskab til børnene og viden og inspiration til de voksne. Så havde vi også hyggearrangementer, fastelavn og en årlig skovtur. Vi har også været i børneteater.«

I sin tid blev GEA stiftet for at lave politisk lobbyarbejde for at sikre, at eneadoptanter kunne få den forhøjede børneydelse, som andre eneforsørgere fik, og det lykkedes. Eneadoptanter blev ligestillet med andre eneforsørgere. GEA tager stadig fat i politiske sager, som be-

rører medlemmerne: Som for eksempel gør de opmærksom på, at øremærket barselsorlov til mænd ikke må gå ud over de familier, hvor der ikke er en far.

I dag er det det sociale og det faglige, som fylder mest i GEA. Men gruppen er ikke så aktiv, som den har været. »De sidste to år er der ikke kommet ret mange eneadoptanter, og vi har ikke kunnet rekruttere til bestyrelsen. Der er masser af gode ideer, men der er ikke nogen, som vil stå for arrangementerne,« siger Gitta.

I 2019 blev der afholdt et enkelt bestyrelsesmøde, og der var en enkelt fællestur til zoologisk have. »Det er bedre at holde foreningen på vågeblus end at nedlægge den,« siger Gitta.

Det er ikke kun det lave antal adoptanter, som er skyld i inaktiviteten i GEA: »Folk har andre kanaler til at kommunikere, så man møder ikke op til arrangementer i samme grad.«

Det er de sociale medier, Gitta taler om. »Når børnene er lagt i seng, går de enlige kvinder i gang med at diskute-

reonline med hinanden. GEA fungerer godt som onlinenetværk. Der er en aktiv facebookgruppe for GEA, og der findes andre facebookgrupper for enlige mødre.«

Og fysiske venskaber forgår ikke så let: »De »gamle« GEA-damer mødes måske to gange om året. Og de venskaber, jeg har dannet gennem GEA, eksisterer stadigvæk,« siger Gitta. ■

Gitta Wortwein er lektor i medicinsk psykologi på Københavns Universitet.

Kinaklubben i Nordsjælland

Fire adoptivfamilier med adopterede piger fra Kina fra Helsingør har i mange år haft glæde af at dele glæder og bekymringer med hinanden – og af hinandens selskab.

AF HEIDI VESTERBERG

»Kinaklubben« er navnet på fire adoptivfamiliers fællesskab, og de kan snart fejre 20 års jubilæum. Samlingspunktet har været seks piger, der er født i forskellige provinser i Kina, men ad adoptionens uransagelige og tilfældige veje er landet i det samme hjørne af Danmark. Pigerne er vokset op i Nordsjælland og har gået i samme børnehaver i Helsingør. Nogle af dem har endda været på samme stue og kom også i samme skoleklasse. For de fire forældrepar har fællesskabet omkring pigerne med tiden udviklet sig til et helt særligt venskab.

»Vores fællesskab har betydet rigtig meget for os. Især i de første år var det dejligt, at vi kunne spejle os i andre adoptivfamilier og dele tanker og erfaringer med hinanden. I starten brugte vi nok hinanden som en slags mødregruppe, og det var meget nemt for os at være sammen. Vi behøvede

ikke forklare så meget hele tiden, og alle kendte til de særlige behov, en ny adoptivfamilie kan have. I dag er pigerne blevet store, og med årene er vi blevet til en slags familie, der selv har valgt hinanden,« siger Merete Pihl, der sammen med sin mand har datteren Anna, som snart fylder 18.

En særlig forståelse

De seks piger kom til Danmark i årene mellem 2000 og 2003. Det var i den periode, hvor mange kinesiske småbørn blev bortadopteret, og danske adoptanter rejste til Kina i hold af flere familier for at adoptere. En adoptant tog initiativ til at danne en stor gruppe på cirka 30 familier i Nordsjælland, der alle havde adopteret børn fra Kina, og det var igennem den, at Kinaklubben mødte hinanden. Efter et års tid brød de fire par ud af den store gruppe og dannede deres eget fællesskab.

»Vi fandt hurtigt ud af, at vi fire par havde noget særligt sammen, og vi har holdt sammen lige siden. Sidste år var vi også på ferie sammen, og det håber vi at gøre igen. Vi er meget forskellige, men der har altid været en særlig forståelse mellem os, og vi har altid været meget åbne og ærlige og kan altid regne med hinanden,« siger Ulla Green, mor til Luna på 18.

For Jeannie Kisbye, mor til Amanda på 20 og Mathilde på 18, har Kinaklubben især været et trygt rum til at udtrykke de frustrationer eller mindre positive oplevelser, der også kan følge med.

»Jeg har nære veninder med biologiske børn, som jeg også har delt meget med, men det har været svært for mig at tale med dem om de udfordringer, min familie har haft. Jeg følte ikke, at jeg kunne tillade mig at være frustreret, udmattet eller almindelig dødtæt af det hele, for nu havde jeg jo endelig fået den familie, jeg havde drømt om. Jeg burde bare være glad og taknemmelig. Som adoptivfamilie er man jo også meget synlig og så opsigtsvækkende, at fremmede mennesker midt i Føtex kan finde på at spørge, hvor pigerne kommer fra, hvad de kostede, eller hvad der er sket med deres rigtige forældre. Det kan være svært for andre at sætte sig ind i, hvor ubehageligt det er,« siger hun.

Genkendelse

Fællesskabet har også haft betydning for de seks piger. 18-årige Luna har aldrig været særligt optaget af sin adoptionshistorie, men på det seneste er det

Fire af pigerne fra Kinaklubben i Nordsjælland. De har kendt hinanden hele deres liv i Danmark.

gået op for hende, at venskabet med de andre asiatiske piger muligvis har skånet hende for problemer.

»Jeg har aldrig følt mig anderledes eller som en del af en minoritet. Det ville måske have været anderledes, hvis jeg havde været alene om at repræsentere min etnicitet i børnehaven og i skolen. Det er vigtigt, mens man vokser op, at man kan genkende sig selv i andre og kan snakke om ting med nogen, der kan relatere til det. Det gælder for eksempel, hvis man bliver kaldt »skænvøje« eller lignende. Selvom jeg ikke har oplevet det i særlig høj grad, så ved jeg det er udbredt. Adoptionen fylder generelt ikke særligt meget for mig. Mine asiatiske veninder og jeg taler mest om banale ting, som at vores hår ikke vil tage imod farve og andre »hyggeting«. Jeg har det godt og er glad for mine forældre, men havde jeg haft svært ved at finde ro eller fodfæste i Danmark, ville jeg nok have tænkt mere på min biologiske familie og hvordan mit liv ellers ville have været. Men sådan har jeg det ikke, og jeg tænker sjældent på, at jeg er adopteret,« fortæller Luna.

Når Kinaklubben mødes i dag, er det ikke for at tale om adoption eller børn længere. »Storfamilien« samles for at spise god mad, hygge sig og nyde hinandens selskab, og nogle gange er hovedpersonerne også til stede, fortæller Ulla Green.

»Selvom pigerne er blevet store og har travlt med deres eget sociale liv, kommer de stadig med en gang imellem. Vi andre kan jo kun være glade for, at de stadig gider være sammen med os.« ■

Nu som voksne. Øverst fra venstre sidder Luna og Anna. Nederst fra venstre sidder Matilde og Mathilde.

Kun få promiller af stemmerne i Sønderjylland forhindrede Mogens Dall i at komme i Folketinget for Venstre. Han er førstesuppleant, så han håber, han kommer ind på et tidspunkt.

Drengebarn til afhentning

Mogens Dall blev taget fra sin biologiske mor lige efter fødslen. I dag siger han, at han vandt i lotteriet, da han blev adopteret af sine sønderjyske forældre.

TEKST OG FOTO: INGRID PEDERSEN

»De kan afhente et drengebarn på et københavnsk børnehjem.«

Det var den lykkelige besked til Mogens Dalls forældre, der i 1964 rejste med tog og bybus fra Aabenraa til Vesterbro i København.

De fik straks lov at tage barnet med sig, og i bussen sad moderen med ham på skødet.

Det viste sig allerede, mens bussen kørte ad Vesterbrogade mod Køben-

havns Hovedbanegård, at familien Dall havde fået en nysgerrig og velpasset lille dreng på to år.

»Jeg kan ikke huske det, for jeg var kun to år, men foran sad en fin frue med hat. Hatten var pyntet med kunstige blomster og frugt, og jeg forsøgte at nappe en af hattens kunstige vindruer,« griner han.

»Kvinden blev vred, vendte sig mod min mor og sagde: 'Kan De så sørge

for, at Deres søn holder fingrene for sig selv?'«

Glad mor

Mogens Dall forklarer, at hans mor har fortalt anekdoten utallige gange, for den vrede dame gjorde hende så lykkelig. Det var første gang, nogen omtalte et barn som hendes søn.

»Dengang var det jo lidt tabubelagt, at man ikke kunne få børn, og min far,

der var 42 år, og mor, der var 36, havde prøvet i mange år uden held. Derfor var de selvfølgelig lykkelige, da de fik lov at hente et barn på børnehjemmet,« siger han.

I øvrigt blev han ikke sendt helt alene med det fremmede landmandspar til Sønderjylland. En barneplejerske fra børnehjemmet fulgte med og boede hos familien i tre uger.

»Jeg har kunnet læse i adoptionspapirerne, at hun var meget glad for mig og prøvede selv at få lov at adoptere mig. Det var selvfølgelig udelukket, at en enlig, ung kvinde kunne det dengang, men hun blev på børnehjemmet efter arbejdstid og tog sig særligt af mig. Det forklarer nok også, at jeg aldrig har følt mig forsømt, overset – eller gået rundt med våd ble, da jeg var på børnehjemmet«, fortæller han.

Enlig mor med to børn

Mogens Dall ved, at han blev fjernet ved fødslen på Rigshospitalet den 15. november 1962, og at hans 19-årige mor fik 20.000 kr. af den biologiske fars familie for aldrig at røbe, hvem barnets far var, så det ved han ikke i dag. Han har dog en anelse, for moderen har røbet, at han er kendt, og at hun har set ham i TV.

»Men helt ærligt, det har været interessant at få lejlighed til at møde min biologiske mor, som jeg kalder mor Karen, men jeg har det ikke som de deltagere i for eksempel Sporløs, der fortæller, at de har haft et savn, eller at de har fået fyldt et hul ud ved at møde deres biologiske forældre. Sådan har jeg det ikke. Jeg har min mor og far og har ikke behov for at vide, hvem den biologiske far er.«

Mogens var det andet barn, hans biologiske mor fik uden for ægteskabet. Det første, Lone, voksede op hos sine bedsteforældre, men blev narkoman og døde for flere år siden.

»Det var klart, at min mor på det tidspunkt ikke kunne klare to børn og beholde et job som stuepige i en stor villa,« siger han.

Han gentager flere gange, hvor utrolig taknemlig han er for, at han fik lige præcis den mor og far, som han gjorde. »Jeg har aldrig købt et skrabelod, for

jeg har fået det held, jeg kan forvente,« siger han.

Forkælet

Forældrene ejede slægtsgården Kildekær uden for Aabenraa. Da Mogens overtog gården i 1990, var det en pæn størrelse gård på 42 hektar. Siden har han købt flere naboejendomme, blandt andet godset Kiding Hovedgård, så han i dag ejer 256 hektar og har 3000 grise på stald.

»Jeg har aldrig købt et skrabelod, for min heldigste stund i livet var, da mine forældre valgte mig.«

»Det betyder, at vi producerer 800.000 kilo kød om året,« nævner han. For ti år siden blev han formand for den store erhvervsorganisation LandboSyd, der har 150 ansatte, og ved seneste valg var han folketingskandidat for partiet Venstre i den tidligere minister Peter Christensens gamle kreds. Mogens Dall fik 4028 personlige stemmer, og havde partiet fået bare lidt flere af de sønderjyske stemmer,

havde han fået en plads i Folketinget. Nu er han førstesuppleant.

Han siger, at han ikke var forkælet som barn. Han lærte at arbejde, være flittig og at hjælpe sin far med gårdens drift efter skoletid.

»Meeen alligevel ...« indrømmer han tøvende. »Jeg blev nok forkælet på den måde, at jeg fik ros for alt, hvad jeg gjorde. Selv det skæveste hus, jeg byggede af pinde, var det flotteste, de nogensinde havde set.« Og så siger han lidt eftertænksomt, at han måske også fik en lidt dyrere togbane, end andre drenge fik. »Det har nok forplantet sig i mit sind.«

Han er godt klar over, at han har klaret sig godt i livet, og han har aldrig været bange for at prøve noget, tage chancer – eller stå på en talerstol. »Det skyldes nok påvirkningen fra min mor og far, som roste mig for alt, hvad jeg gjorde. Det har givet mig stor selvtilid,« siger han.

»Han er lidt af en påfugl,« griner hans kone Bente, der er sygeplejerske i den kommunale hjemmepleje. Sammen har Bente og Mogens Dall to børn. Datteren er global brand manager for et af Bestsellers tøjmærker, og sønnen læser medicin på Syddansk Universitet i Odense.

Ingen konkurrence

Mogens Dall har aldrig haft nogen stærk trang til at skaffe sig viden om sit

Mogens Dall har et stort og bredt netværk. Han og hans kone Bente, der er sygeplejerske, har holdt sølvbryllup.

biologiske ophav, og hans mor ville ikke tillade, at han fik den viden. Mogens Dalls far lever stadig og er på plejehjem, men da hans mor døde for 15 år siden, fik Mogens adgang til mappen med adoptionspapirerne.

»Jeg tror, hun følte, at hun var min mor – og på det punkt ville hun ikke have nogen konkurrence,« siger han.

Den biologiske mors navn fremgik af papirerne, men det var en lukket, anonym adoption, og det var ikke meningen, at den biologiske mor og barnet senere skulle kunne opsøge hinanden. Men ved hjælp af charme og lidt snyd lykkedes det alligevel Mogens at skaffe sig de nødvendige oplysninger, for han havde gået i skole med hende, der sad på det kommunale kontor.

Først og fremmest ville han vide, om den biologiske mor stadig levede. Det gjorde hun – og gør det stadig.

Han skrev et brev til hende. Indholdet var, at han lever, har det godt, og at hun ikke skulle være ked af noget. Han underskrev sig kun Mogens og fik venner til at sende det for sig – og brugte deres adresse som dækadresse, indtil en kontakt var etableret. Det blev den. Kort efter modtog han et fint og indholdsrigt brev og en invitation til at komme på besøg, næste gang han skulle til København.

En elefantbajer

Da Mogens mødte sin biologiske mor, var hun synligt påvirket af alkohol.

»Jeg tror ikke, hun er alkoholiker, men hun er nok den type, der vågner bedst på en elefantbajer,« vurderer han. Senere har han besøgt hende flere gange og mødt sine to mindre halvsøskende, som moderen senere fik med en mand, som hun blev gift med, men som nu er død.

»Men det var virkelig en wow-oplevelse at møde min søster Pia. Hun er otte år yngre og ligner mig så meget, og når man ellers ikke har nogen søskende, er det en stor oplevelse, at man ligner nogen,« siger han.

Mogens Dall voksede op på slægtsgården Kildekær, som han senere arvede.

Pia er marokkansk gift, har konverteret til islam, går med tørklæde, har mange børn og arbejder ikke uden for hjemmet. »Hun lever et liv, der er ekstremt langt fra mit,« siger Mogens.

Det samme gør lillebror Kim, der er 13 år yngre. Han var så uheldig at bo som nabo til rockergruppen Bullshit, der lærte ham at åbne en bil uden nøgler og den slags. Han har været lidt ind og ud af fængsler.

»Men jeg tror, han er ude af det nu. Har et job og har det godt,« siger Mogens Dall.

Forskellige liv

Han tænker tit på, hvor forskelligt hans liv er fra mor Karens og hans søskendes.

»Det er ikke til at vide, hvordan jeg havde udviklet mig, hvis ikke min mor havde bortadopteret mig. Hendes liv som alenemor med to små børn og et job som værtshusservitrice, som hun blev senere, ville ikke have været nemt – og det er ikke sikkert, hun havde fundet den mand, hun senere giftede sig med og fik yderligere to børn med,« siger han.

Helt sikkert ville han aldrig have arvet en gård uden for Aabenraa, næppe heller være tæt på at blive folketingsmedlem.

»Men jeg kunne jo sagtens have fået et godt liv med et almindeligt arbejde i København. Men det kunne også være gået mig, som det gik Kim: At jeg var blevet lokket ud i kriminalitet. Det kan man aldrig vide, for det afhænger jo af det miljø, man vokser op i, og hvem der er med til at præge en undervejs,« siger han.

Hellere en ud af hundrede

Hans egen historie er den væsentligste grund til, at han er en stærk tilhænger af muligheden for tvangsadoption, hvis forældrene er helt uegnede eller uvilige til at passe deres børn på en forsvarelig måde.

»Et lille barn på mellem et og tre år kan man godt tvangsadoptere bort, hvis forældrene har vist, at de ikke er i stand til at blive bedre forældre. Det er en stor lykke for mig, at jeg blev tvangsfjernet og bortadopteret,« siger han. ■

De første mødres stemmer

I et særegent og specielt projekt har norsk-syd-koreanske Marianne Frisvold skabt visuelle billeder af de tanker, sydkoreanske mødre har om at bortadoptere deres børn.

AF ANNA BRIDGWATER

Hvad ville de ukendte sydkoreanske mødre sige, hvis de kunne henvende sig til de børn, de har bortadopteret? Det satte Marianne Frisvold sig for at finde ud af og skabe et visuelt udtryk af. Hun er sydkoreansk født, adopteret til Norge, formningslærer og har en master i formgivning, kunst og håndværk. Hendes masterafhandling hed »The moment of Truth. Visuelle spor – fra ukjente mødres stemmer«.

Tegning er Marianne Frisvolds håndværk og metier – den måde, hun kan formidle det stof, som hun undersøger i sin afhandling. Og emnet er adoption med fokus på de mødre, der har måttet give deres børn fra sig til adoption.

Marianne Frisvold rejste til Sydkorea og spurgte sydkoreanske mødre,

hvad de havde af budskaber til børn, som de havde måttet opgive til adoption. Deres udsagn skulle bearbejdes visuelt – ikke som gengivelser af virkeligheden, men som bearbejdelser af Mariannes indtryk. I et bilag til masterafhandlingen kan man læse, at Marianne ikke selv har kunnet finde sine biologiske forældre. Derfor er det fremmede og anonymiserede mødre, der deler deres budskaber til de bortadopterede børn i afhandlingen, og det er deres budskaber, Marianne Frisvold formidler i sine tegninger.

Research

Det kan lyde som et svært tilgængeligt og meget abstrakt projekt, men Marianne Frisvolds research er kon-

kret og håndgribelig: Sammen med sin adoptivmor rejste hun til Sydkorea for at tale med de sydkoreanske mødre.

Marianne Frisvold erkender, at hendes research måske ikke levede op til kravene til videnskabelig forskning, men hun fik dispensation til at bruge sine interviews med kvinderne i sin afhandling med henvisning til målgruppens sårbarhed.

Mariannes egen rolle var tvetydig, da hun både var forsker og repræsentant for de mange børn, der var blevet forladt. Endelig rejste hun sammen med sin adoptivmor og var dermed også adopteret og datter. Den tvetydige rolle var nødvendig, da Marianne ønskede, at samtalerne med de sydkoreanske kvinder skulle være person-

»Kvinden med strik-huen«, Marianne, talen og Mariannes mor uden for børnehjemmet.

Marianne Frisvold fra Masterpræsentation i 2015.

lige, engagerede møder, som åbnede for indsigter ud over det rent faglige.

Inden rejsen havde Marianne fordybet sig i materiale om adopteredes liv og søgen efter identitet og rødder. Hun fik en oplevelse af, at mange adopterede generelt ikke interesserede sig meget for de biologiske mødres livsvilkår. Derfor var der ikke meget viden om de biologiske mødres tanker at finde.

De første mødres tanker

Vidnesbyrd om de sydkoreanske mødres tanker finder Marianne Frisvold i bogen *I Wish for You a Beautiful Life*. Bogen fra 1999 er en samling breve skrevet af 36 sydkoreanske mødre lige efter, at de måtte give afkald på de børn, der skulle bortadopter. I brevene skriver mødrene om deres ønsker for børnenes liv og deres erindringer om børnene.

En af mødrene skriver blandt andet: »Sometimes I still cry when I think of

your hands like delicate fern leaves«. (Nogle gange græder jeg stadig, når jeg tænker på dine hænder, som er som sarte bregneblade). En anden skriver: »You are imprinted on my heart like

a picture, like a personal seal.« (Du er påtrykt mit hjerte som et billede, som et personligt segl). En tredje skriver: »I wish for you a beautiful life with a beautiful face and a beautiful heart.« Brevet fortsætter: »Think of your life as precious, because you are a beautiful flower born out of pain.« (Jeg ønsker, at du må få et smukt liv med et smukt ansigt og et smukt hjerte. Tænk på dit liv som dyrebart, fordi du er en smuk blomst født i smerte).

I disse breve ledte Marianne Frisvold efter et billedsprog, som hun kunne omsætte i tegninger. Hun oplevede, at brevene gav hende en ny indsigt på et plan ud over det faglige – og oplevede sig selv som repræsentant for de til tænkte modtagere af brevene.

En anden kilde til mødrenes tanker fandt Marianne Frisvold i opfølgeren til den første bog. Den hedder *Dreaming a World* (2010) og er en samling breve til de bortadopterede børn, men denne gang skrevet flere år efter fødslen. Disse breve er reflekterende, og kvindernes forklaringer af deres situationer er mere omfattende end i de breve, der blev skrevet lige efter fødslen. Nogle af brevene var i Marianne Frisvolds øjne oprivende i deres beskrivelser af det sydkoreanske samfunds fordømmende holdning til graviditet uden for ægteskabet. Brevene indeholder anger, skam, fortvivlelse, selvforagt, sorg og rædslen for aldrig at finde tilgivelse. Selve handlingen med

Marianne Frisvold arbejder som grafisk designer og lærer.

at give barnet fra sig ligger i fortiden, men følelserne er altid med i nuet.

Ae Ran Won

De to omtalte bøger med breve var udgivet gennem et center i Seoul, Ae Ran Won. Det er et center, som tilbyder hjælp til kvinder, som er i vanskelige situationer – under graviditet, under fødslen, ved adoption og under fysisk og psykisk rekonvalescens bag efter. Centret støtter også mødre i at beholde deres børn, hvis de vælger det. Omkring 70% af de enlige mødre i Sydkorea beholder i dag deres børn, selvom samfundet ikke gerne accepterer enlige mødre.

På centret Ae Ran Won mødte Marianne to mødre, som havde bortadopteret børn, og som havde skrevet breve i den ene af bøgerne. Begge udtrykte taknemmelighed: De var taknemmelige for, at Mariannes mor havde adopteret Marianne; taknemmelige for, at Marianne og hendes mor havde et godt forhold; og taknemmelige for, at mor og datter var rejst til Sydkorea.

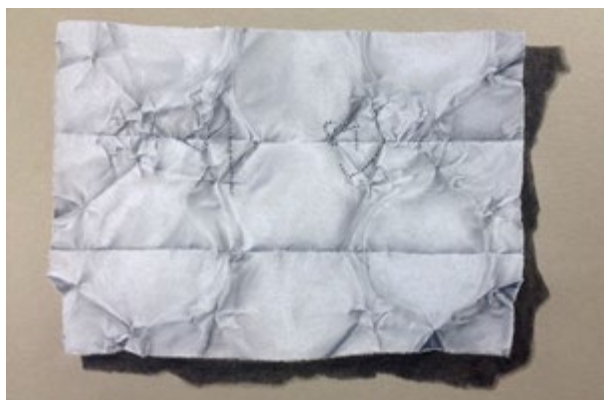
»Ruth«, som var en af de kvinder, som Marianne Frisvold mødte, fortalte sin historie: Ruth var kommet på centret, da hun var 21, hun var i ottende måned, og hendes mor og barnets far forsøgte at presse hende til at få foretaget en abort. Ruth fødte en søn, som hun fik lov at ligge med en enkelt nat. Derefter blev sønnen bortadopteret til USA. Da han fyldte 18, fik Ruth tilladelse til at kontakte ham gennem adoptionsbureauet. Det gjorde hun, og sønnen bad om et brev og et foto af hende. Hun skrev og sendte billeder, men har aldrig fået noget svar.

Ønske om tilgivelse

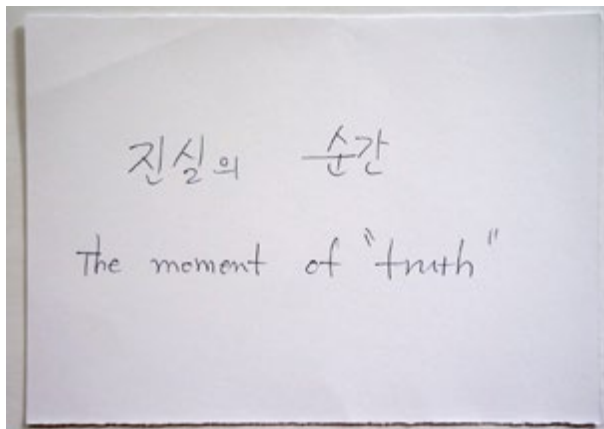
Ruth fortalte også, at hun ofte tog til centret Ae Ran Won for at møde de grupper af adopterede og deres familier, som hvert år kommer på besøg. Ruths formål var at fortælle de besøgende, hvorfor biologiske mødre er nødt til at give deres børn fra sig. Hun oplevede, at mange adopterede udtrykte bitterhed, og en ung adopteret mand havde sagt til hende, at det ville have været bedre, hvis de biologiske mødre havde fået en abort.

Original besked fra en mor til sit barn.

Ovenstående budskab i Marianne Frisvolds fortolkning.

Original besked fra en mor til sit barn.

Ovenstående budskab i Marianne Frisvolds fortolkning.

Marianne Frisvold med sin norske mor i Sydkorea.

En anden biologisk mor, »kvinden med strikhuen«, fortalte, at hun selv var blevet forladt som barn, og var vokset op under vanskelige omstændigheder. Hendes ægteskab og graviditet var præget af misbrug og vold. Kvinde med strikhuen flyttede ind på centret og fødte en datter, som var blevet skadet af den vold, kvinden var blevet udsat for. Hun fik at vide, at datteren blandt andet kunne miste synet.

Til sidst spurgte Marianne de to kvinder, hvad de intuitivt ville skrive til deres bortadopterede børn, hvis de havde et tomt stykke papir foran sig. Oversættelsesvanskeligheder ødelagde måske det intuitive, men de to kvinder skrev begge nogle koreanske tegn. Ruth skrev »The Moment of Truth«, eller sandhedens øjeblik, og kvinden med strikhuen skrev »Mission«.

Begge mødre havde en meget stor sorg over at have bortadopteret deres børn og ville bede deres børn om tilgivelse, hvis de fik mulighed for det.

Savnets visuelle udtryk

Marianne Frisvold er opmærksom på, at hun er engageret deltager, ikke objektiv observatør, når hun taler med de biologiske mødre. Men måske betyder hendes engagement, at der kommer detaljer frem i samtalen, som måske ikke ellers ville komme frem. Desuden kom hun hjem fra centret Ae Ran Won med fysiske minder – blandt andet et lommespejl, tørrede magnoliablade fra et træ ved centret, nogle få fotos og

kvindernes skriftlige budskaber til deres bortadopterede børn.

Disse fysiske minder fra centret er det, Marianne Frisvold formidler i sine tegninger. Hendes tegninger skulle være visuelle udtryk for de sydkoreanske mødres budskaber til de bortadopterede børn. Især bruger Marianne et spejl, som hun fik af den ene kvinde, som visuelt udtryk for mødet mellem den bortadopterede og den bortadopterende mor: Begge håber, at noget skal vise sig i spejlet. Men intet dukker op. Spejlet gør det kun muligt at se sig selv udefra og spejler kun det menneske, som kigger i det: Et spejlbilledet gør os ikke klogere.

Ovenstående forklaring udtrykker, at Mariannes visuelle formidling af kvindernes oplevelser er abstrakt: Æstetisk smuk, men betydningen skal man som betragter selv læse ind i tegningerne. Marianne har tegnet blindskrift og kvindernes papirstumper med skrevne budskaber for at vise de sammensatte følelser, som ligger bag enhver adoption, og som er så svære at sætte ord på eller begribe. Men der er sådan, sorg og fortrydelse ser ud.

Marianne Frisvolds projekt er en masterafhandling i kunsthåndværk, og derfor er der ingen konklusioner vedrørende adoption i afhandlingen. Men læser man afhandlingen med adoptionsbriller, er det fascinerende at læse, hvordan de kvinder, der mødes i løbet af Mariannes projekt, ikke er modstandere eller modsætninger. Kvinderne

FOTO: ANETTE M. HALLOUST, RINGEKES BLAD

Marianne Frisvold

Marianne Frisvolds masterafhandling i formgivning, kunst og håndværk fra Høgskolen i Telemark hedder *The Moment of Truth* og er fra 2015.

De to omtalte bøger, *I Wish for You a Beautiful Life* og *Dreaming a World*, kan bestilles via amerikanske Amazon (altså ikke de europæiske sider).

Den første bog er oversat til norsk: *Jeg ønsker deg et vakkert liv* (2017) og kan købes via tanum.no og ark.no.

Den anden bog udkommer på norsk i løbet af 2020, og Marianne Frisvold har skrevet et afsnit i den.

En del af overskuddet fra både de originale bøger og de norske oversættelser går til centret Ae Ran Won i Seoul, Sydkorea.

supplerer hinandens fortællinger uden at pålægge hinanden holdninger eller tillægge hinanden motiver, og det er i sig selv et nyt og anderledes perspektiv.

Som Marianne siger: »Som adopteret handler det ikke kun om en selv. Ved at få indsigt i de første mødres historier kan adopteredes egen sorg måske komme til at træde lidt i baggrunden. Og man kan være et lige så helt menneske, selvom man ikke kan få svar på alt.« ■

Mange kender nok Lene Hansson fra tv, men færre ved, at hun er adopteret.

Spisevaner stammer fra livets start

Mad er et indviklet kapitel i mange adopteredes liv. Kostvejleder Lene Hansson er selv adopteret og har et bud på en forklaring – og på en løsning.

AF ANNA BRIDGWATER

Mange kender måske Lene Hansson fra tv-programmerne 'Du er hvad du spiser' eller fra hendes efterhånden 40 bøger om ernæring. Eller måske fordi de selv har fundet vej til hendes wellness-center i hjertet af København.

Men færre ved, at Lene Hansson er adopteret. Hendes biologiske mor hed Lone. I 1963, da en mand ved navn Otto gjorde den 18-årige Lone gravid, havde hun allerede en søn på tre år. Lone troede, at hun nu kunne få en kernefamilie sammen med Otto. Men da hun fortalte ham, at hun var tre-fire måneder henne, sagde han, at han havde en anden kæreste. »Han er faktisk sammen med den kvinde den dag i dag. Han fik tre døtre med hende, og jeg er kun 10 måneder ældre end den ældste af dem,« fortæller Lene Hansson.

Hård start

Da Lene blev født, boede Lone sammen med sin far og hans nye kone. Parret havde taget Lones treårige dreng til sig, og de følte ikke, at de havde overskud til endnu et barn. »De var ikke helt unge,« som Lene Hansson siger. »Så Lone bortadopterede mig. Hun kom på et »diskret ophold«, indtil hun fødte mig på Rigshospitalet. Man fandt så ud af, at jeg havde hoftedysplasi, så jeg kom på et andet hospital og skulle ligge tre måneder i gips. Jeg kunne ikke tages op eller noget som helst. Bagefter røg jeg på børnehjem. Det var en hård start på livet.«

Lene Hansson har haft kontakt med nogle af de plejere, der passede på hende dengang. Og det lyder, som om følelsesmæssig omsorg var en mangelvare.

»Jeg var 10 måneder, da jeg kom til en familie i Vallensbæk. De adopterede to børn – min to år ældre bror Niels og så mig. Da mine nye forældre, Børge og Bitten, fik mig, havde jeg ingen tænder, ikke noget hår, og jeg kunne ikke sidde eller stå.

Den etårige Lene i bad hjemme i Vallensbæk kort efter adoptionen.

Jeg var fuldstændig understimuleret. Men i løbet af få måneder rejste jeg mig op og gik og fik mine tænder og mit hår.«

Den tykke dame

Lene Hansson kan huske, da det for første gang gik op for hende, at der var noget specielt ved hendes start på livet.

»Da jeg var tre-fire år gammel, stod jeg en dag med min mor ude på vejen. Så kom der en tyk dame gående, og jeg sagde: »Se lige den tykke dame.« Og min mor sagde: »Hun er ikke tyk, hun har et barn inde i maven.« Hver gang min mor skulle fortælle mig noget, der handlede om noget, der var svært for hende, så stod hun ved opvasken med en Cecil i munden. Jeg sad på køkkenbordet ved siden af hende. »Du har ikke ligget inde i min mave. Du har ligget inde i en anden dames mave,« sagde hun. Hun kiggede ikke direkte på mig, men stod og vaskede op. Jeg sagde bare: »Hvis den dame ikke ville have mig, er hun jo dum.« Så hoppede jeg ned og gik ud og legede. Men jeg tænkte meget over det bagefter. Der var noget, der gik i stykker inden i mig. Der var noget, der ikke hang sammen.«

Set i bakspejlet mener Lene Hansson, at de første måneders svigt har præget hende. »Et lille barns behov er, at der er nogle mennesker, det kan have tillid til. Det har et børnehjemsbarn ikke. Hos Børge og Bitten fik jeg meget trygge rammer. Dem fik jeg tillid til. Det har gjort mig til et helt menneske. Men jeg har altid kunnet mærke en uro inden i mig.«

»Jeg har oplevet det allerværste, et barn kan opleve. Jeg er blevet adskilt fra min mor, og som voksen skal jeg tage ansvar for det lille barn, som savnede sin mor. Jeg har virkelig fundet en styrke i at handle alene, for jeg ved, at jeg kan overleve. Så det har gjort mig stærk, men også svag i sociale relationer til et kærlighedsobjekt – en mand i mit tilfælde.«

Lene Hansson tror, at hendes barske tid som baby gjorde hende til et meget følsomt barn. »Hvis jeg så en lille fugl, som var blevet kørt ihjel ude på vejen, tudbrølede jeg. Og jeg vidste ikke hvorfor. Men det vidste min adoptivmor. Hun var god til bare at rumme mig. Når jeg græd over noget, var hun så klog, at hun bare forstod, at det var på grund af min bagage. Og så holdt hun om mig og trøstede mig.«

Sin egen person

Lene Hansson har intet dårligt at sige om sine nu afdøde adoptivforældre. Men hun mærkede tidligt, at hun var anderledes end dem. »Da jeg begyndte at udvikle mig, kunne jeg se, at jeg var meget anderledes i sindet end mine adoptivforældre.

Jeg skulle ud og opdage verden, fordi jeg skulle finde ud af, hvem jeg selv var.«

Lenes adoptivforældre var fængselsbetjent og korrespondent, og barndomshjemmet var præget af hygge, ro og rutiner: »Mine adoptivforældre var meget forudsigelige. De blev gift, de byggede hus, de havde hinanden.«

Den forudsigelighed stod i kontrast til de personligheder, hun mødte hos sine biologiske forældre, da hun fandt dem. De var meget mere larmende og udadvendte: »De var politiske, de demonstrerede, de var sig selv, sig selv, sig selv. For mig har det været en gave at blive bortadopteret. Det ved jeg, fordi jeg jo kender mine biologiske forældre. Jeg er endt et godt sted.«

Et liv med mad

I dag har Lene Hansson arbejdet med kost i 30 år. Hun brænder for emnet, fordi hun har oplevet, hvor vigtig den rigtige kost er lige fra livets start. »I dag ved jeg, hvor vigtig modermælken er for at danne de vigtige tarmbakterier. Jeg blev naturligvis ikke ammet. Jeg fik flaske med modermælk fra andre mødre i starten, men det var kun i starten. Da jeg var 15, begyndte jeg at få allergi. Græs, heste, hunde. Jeg blev slæbt af sted til allergilæger, og jeg var allergisk over for alt. Jeg blev vaccineret i syv år, men det blev værre og værre. Ingen fortalte mig, at det var tarmen, der var skyld i problemerne. Al allergi starter i tarmene, hvis tarmfloraen ikke kan bearbejde den mad, du spiser. Så skal kroppen reagere, men vi forstår ofte ikke, at det er livsstilen, der har været noget galt med over længere tid. Mine allergier eskalerede til eksem, leddegigt, irritable tarm, astma ... det kørte bare. Jeg er sikker på, at det var fordi, jeg ikke fik modermælk.«

Lene Hansson fik det meget bedre, da hun som 25-årig lavede en kostændring. »Jeg var overvægtig som teenager. Da jeg ændrede min kost, tabte jeg 20 kilo på tre måneder, og al allergi, astma, høfeber og eksem forsvandt.«

Lene Hansson valgte at blive vegetar og spise efter en sundere syre-base-balance. Men hun er sikker på, at kost ikke kun handler om fysisk sundhed. Der er et psykisk aspekt til alt, hvad vi spiser.

Krop og psyke

Lene Hansson mener, at mange adopteredes problemer med mad kan spores tilbage til adskillelsen fra den biologiske mor.

»Spiseforstyrrelser. Anoreksi og overspisning. Hvis hele fundamentet er i stykker, kan man ikke mærke sig selv. Nogle tyer til kontrol af mad, mens andre udvikler overspisning, fordi de ikke kan mærke mæthed.«

En del adopterede oplever, at de aldrig kan tilfredsstille deres sult. »Når et lille barn, et skole-

Lene, sønnen Sebastian og Sebastians far. Sønnen er i dag teenager og stadig det vigtigste omdrejningspunkt i Lene Hanssons liv.

barn eller en teenager føler sig ked af det, trist, har hul i maven, og de skal have det hul dækket, så er det mor, de skal have dækket. Mad er lig med mor. Mad er mor for det lille barn. De skal have lukket hullet efter mor. Det sker med mad. Men det, der ikke er nok af, er mor. Så de kan aldrig blive mætte,« forklarer Lene Hansson.

Krop og sind hænger sammen, så det er naturligt for Lene Hansson at tale med klienter om psyken. Selvom de skæve spisemønstre har en psykisk årsag, kan en kostvejleder sagtens være med til at løse problemet gennem kosten. »Folk er mest motiveret for at arbejde med kosten, mens psyken er det svære. Vi starter med at lave om på kosten, så der kommer mere energi til arbejdet med psyken. Når du får styr på din spisning, kan du bedre mærke dig selv, og du får bedre kontakt til psyken. Du kan fornemme, at hov: 'Det her er slet ikke mig. Hvorfor overreagerer jeg?'«

Næste skridt kan være at genkende de følelser, der vækker det sorte hul i maven, siger Lene Hansson.

»Hver gang, du er sulten, kan du spørge dig selv: Har din krop brug for mad, eller har den brug for omsorg og opmærksomhed? Er det her en reel sult? Er det tre-fire-fem timer siden, du har spist? Er det ikke, så er det ikke en reel sult.«

»Så kan du lave en maddagbog, hvor du skriver ned, hvornår du spiser. Det handler om at blive bevidst om, at du spiser på følelser, ikke sult. Det er typisk mad, som indeholder en form for sukker – mælk, kulhydrater og sukker. Så snart du bliver bevidst om noget, gør du det ikke på samme måde mere. Så kan du putte en ny vane ind, for eksempel frugter eller nødder.«

Men kostændringer og nye vaner er kun en start, hvis årsagen til den skæve spisning findes i psyken, understreger Lene Hansson. »Forandring kan kun ske gennem terapi. Du fik måske ikke den lykkelige barndom, som alle drømmer om, så den drøm må parkeres. Når man er 33 eller 53 år, kan man ikke blive ved med at leve i fortiden, for den ændrer sig ikke. Så opgaven er at finde ud af, hvordan man kan leve med situationen og arbejde med de ting.«

Find noget andet end mad

Lene Hansson kan sagtens genkende følelsen af at have en konstant, umættelig sult fra sig selv. Men hun var så heldig, at hun helt tilfældigt fandt en måde at fylde hullet ud på. »Som barn havde jeg en tomhed, og den havde jeg altid haft. Den begyndte jeg at fylde ud, da jeg begyndte at ride som niårig. Jeg kom til at elske de heste.«

Senere blev det andre ting, der tilfredsstillede Lene Hanssons umættelighed.

»Det, jeg fyldte mit sorte hul ud med, var arbejde. Jeg lavede tv, havde et wellnesscenter, skrev bøger og drøede land og rige rundt. Arbejdet var en afhængighed – det var et misbrug, ligesom nogle mennesker misbruger mad.«

Lene Hansson anbefaler ikke, at man bliver arbejdsnarkoman, men hun opfordrer til, at forældre hjælper barnet med at finde noget, som de elsker. »Hvis barnet kan blive motiveret til noget, som de kan fylde ind i livet, så er det også en stor hjælp. Ridning, fodbold, spejder eller noget

fjerde. Det er sådan noget, der skal til: At fylde det hul ud, inden barnet griber efter maden for at fylde det ud.«

Adoptivforældre kan også lære deres barn gode vaner. »Forældre skal sørge for, at de ikke har usunde vaner hjemme. Barnet skal ikke lære, at hygge er lig med mad. Hygge er at sidde i sofaen og læse en bog, dyrke sport eller gå en tur.«

Konkrete råd

En psykoterapeut lærte engang Lene Hansson en teknik til at finde indhold i livet, og den teknik giver hun videre. Først skal man tegne ni felter på et stykke papir – ligesom hvis man tegnede felter til kryds og bolle.

»Udfyld felterne med ting, du brænder for: Veninder, spejdere, hunden, en hobby, hvad som helst. For en voksen kan det være en kæreste. Hvis du har de ni ting, som du kan fokusere på, er dit liv ikke så skrøbeligt, som hvis du lagde hele dit livsengagement på et felt.«

»Hemmeligheden er«, siger Lene Hansson, »at hvis et felt forsvinder – en hund dør, eller rideklubben lukker – så er der stadig otte andre felter fyldt med noget, man elsker.«

»Hvis du siger til dit barn »lad os se, hvilke ting i dit liv, der kunne være spændende for dig«, så kan du se, hvor barnet er henne, og hvad det elsker. Barnet skal have noget sundt indhold af fylde ind i livet, og det skal være bevidst om det indhold. Det er et godt værktøj.«

»Når barnet bliver ældre, kan du begynde at tale med det om, at hvis det føler sig lidt trist nogle gange, så kan det måske skyldes barnets historie. At det har været på et børnehjem eller blev taget væk fra sin mor. Spørg barnet, om det kender den følelse. Og spørg, om det så hjælper at få en ostemad. Tal om, hvad man ellers kan fylde i det hul.«

Endelig råder Lene Hansson adoptivforældre til at være åbne over for tanken om, at barnet kan have glæde af professionel hjælp. »Når barnet så er ved at være voksent, synes jeg, at det er en god idé at sige, at man vil råde dem til at gå i terapi. Det er bedre at gå i gang, når du har det godt, end når du har det skidt. Det er ikke dig, men det, du har i bagagen, der er problemet. Og det er en gave at gå i terapi. Det kan udvikle ens talenter.«

Og en sund psyke afspejles i sunde spisevaner, mener Lene Hansson. »Bliver man bevidst om, hvem man er, bliver man bedre til at takle dårlige spisevaner.« ■

*Lene Hansson er bogaktuel med sin bog nummer 40, som hedder **Veganer på deltid**, Hovedland 2019.*

*Hvis du vil vide mere om Lene Hanssons tidlige liv, kan du læse hendes bog **Min hjertesag**, som handler om adoption og om, hvordan hun blev til den, hun er i dag.*

Bygger bro mellem forældre og institution

Hvis en adoptivfamilie bor i Københavns indre by, på Christianshavn eller Østerbro, er de så heldige at kunne nyde godt af Københavns kommunes dedikerede adoptionsteam. Teamet er en gruppe fagpersoner, som kan hjælpe med kommunikationen mellem familien og institution og skole – og meget andet.

AF ANNA BRIDGWATER

I 2013 fik tre medarbejdere fra børne- og ungdomsforvaltningen, der dækker Indre By og Østerbro, idéen om at samle ekspertise om adoptionsområdet i et team. Medarbejderne skulle komme fra forskellige faggrupper, og de skulle ikke arbejde fuldtids på teamet, men træde sammen og supplere hinanden, når en familie eller en institution havde brug for særlig viden og indspark. I sin helhed skulle gruppen rumme al den faglige ekspertise, der skal til, når adoptivfamilier møder udfordringer.

Året efter var det tværfaglige team en realitet. I dag tæller holdet pædagogisk konsulent cand.pæd.psych. Gitte Mikkelsen, sundhedsplejerskerne Rikke Augustesen og Malene Kongsgaard, psykolog Heidi Klewe, udgående socialarbejder Karin Andersen fra Socialforvaltningen og støttepædagog cand. scient.soc. Benedikte Søndergaard-Møller – som selv har adopteret to piger fra Bolivia.

Benedikte var en af de tre, der først fik idéen til det særlige team: »Vi har kun fået positiv respons. Både internt fra kollegerne, fra institutioner og skoler og fra familierne.«

Det er ikke nødvendigvis hele teamet, som hjælper en enkelt familie. Det afhænger af, hvilke udfordringer der er. Det svinger meget, hvor mange familier adoptionsteamet arbejder med ad gangen, for behov og antal familier i bydelen ændrer sig.

Som pædagogisk konsulent Gitte Mikkelsen forklarer: »Vi oplevede, at vi havde mange familier med adopterede børn i området, og vi oplevede, at vi fik

rigtig mange henvendelser fra daginstitutioner i forhold til udfordringer om samarbejde med forældre og om pædagogikken – at skulle arbejde med pædagogikken på en stue og samtidig imødekomme et barn, der er adopteret, som måske havde brug for noget særligt.«

»Institutionerne har udviklingsperspektivet, og forældrene har omsorgsperspektivet.«

Ankestyrelsen kan også rådgive fagfolk, så institutioner bliver klædt på til at hjælpe adopterede børn bedst muligt. Men Ankestyrelsen kan ikke tage udgangspunkt i et specifikt barn eller en specifik problemstilling. Det kan Adoptionsteamet.

Gitte Mikkelsen fortæller: »Ankestyrelsen går ikke ind og forholder sig til konkrete udfordringer i daginstitutioner i forhold til at finde løsninger, og de kan ikke danne bro mellem daginstitution og forældre. Det er lige præcis det, vi gør.«

Institutionernes behov

Det er både familier og institutioner, der henvender sig til Adoptionsteamet, og institutionerne kan sagtens henvende sig med generelle spørgsmål:

»Mange af institutionernes henvendelse går på, »er der noget, vi som in-

stitution skal være særlig opmærksom på, når vi har et barn, som er adopteret. Er der noget adoptionsfaglig viden, som det ville være godt at bygge op? Det er der mange institutioner, som har været glade for at kunne få, så de kender grunden til, at der er den ene eller den anden reaktion hos et barn. Der er vi helt automatisk tilknyttet institutionerne og tilbyder hele tiden supervision og vejledning og tværfaglig support til daginstitutionerne. Vi er også blevet inviteret til personalemøder,« forklarer Benedikte Søndergaard-Møller, som arbejder som støttepædagog.

Gitte Mikkelsen supplerer: »Vi kan give sparring, eller lærerteamet omkring et barn på en skole kan for eksempel også bede om supervision eller en refleksionsproces. Men det er hjælp til selvhjælp til institutionerne.«

Benedikte Søndergaard-Møller fortæller, at det er en stor hjælp for mange fagfolk at få indsigt i, hvordan tilværelsen ser ud fra barnets perspektiv. »Hvordan er det, at vi som voksne kan hjælpe barnet så godt som muligt? Det kan for eksempel være at klæde en fagperson på til at se, hvorfor et barn har meget brug for voksenkontakt eller tilsyneladende slet ikke har brug for voksenkontakt. Hvorfor det agerer indadvendt eller udadvendt. Der kan være en gammel angst, som bliver vækket i situationer, som minder om at være på børnehjem. Ofte har barnet brug for hjælp fra den voksne til affektregulering. Med den indsigt kan man tilrettelægge pædagogikken omkring barnet og børnegruppen.«

FOTO: ANNA BRIDGWATER

Adoptionsteamet i København tæller fra venstre i øverste række: pædagogisk konsulent cand.pæd.psych. Gitte Mikkelsen, pædagog og cand.scient.soc. Benedikte Søndergaard-Møller, sundhedsplejerske Malene Kongsgaard; nederste række fra venstre: sundhedsplejerske Rikke Augustesen og psykolog Heidi Klewe. Sidste medlem af teamet, socialarbejder Karin Andersen, er ikke med på fotoet.

Forskellige perspektiver

Først og fremmest er adoptionsteamet skabt for at hjælpe det enkelte barn i mødet med verden. Hjælpen fra adoptionsteamet kan sagtens være anonym og er ofte ganske kortvarig, selvom den handler om et specifikt barns udfordringer.

»Der skal være samtykke fra forældrene, hvis institutionerne vil tale om et bestemt barn,« siger psykolog Heidi Klewe.

Gitte Mikkelsen siger: »Vi arbejder meget i forhold til nogle konkrete udfordringer, der er på spil hos det enkelte barn.«

Når det er forældrene, der kontakter adoptionsteamet, kan det for eksempel være fordi, at de ikke oplever, at deres dialog med en institution gør en positiv forskel. »Hvis forældrene har været i dialog med institutionen, og de stadig synes, det er rigtig svært, så kan de ringe til os,« siger Gitte Mikkelsen.

Ofte er der brug for at bygge bro mellem institution og forældre. »Udfordringen kan være, at institutionerne har udviklingsperspektivet, og forældrene har omsorgsperspektivet. Hvordan får vi favnet begge dele? Forældrene kan have nogle forholdsvis firkantede fore-

stillinger om, hvad barnet har brug for, og hvordan det skal udmøntes. Og vi har meget fokus på omsorgsbehovet – tilknytning, tryghed og en sikker base – og på, at de ting skal kobles til små, tilpassede puf videre inden for det næste udviklingsstrin.«

Med andre ord: Institutionernes pædagogiske ekspertise skal kombineres med forældrenes kendskab til barnet og behov for at give barnet den bedst mulige hverdag.

Lettede forældre

Ingen i teamet oplever, at adoptivforældre er mere pylrede end andre forældre, understreger teamet.

Sundhedsplejerske Rikke Augustesen siger: »Vi kan opleve en bekymring hos forældrene: Gør vi nu det rigtige? Er det for tidligt, vi sender vores barn i institution? Er indkøringen okay? Der er en bekymring, fordi man gerne vil gøre det så godt som muligt.«

»Forældrene er glade for at møde den anerkendelse af, at der er noget vigtigt på spil, og at de kan have ret i det, der er vigtigt,« siger Benedikte Søndergaard-Møller.

Når adoptionsteamet har mødt barnet, forældrene og institutionen, kan de ofte komme med konkrete forslag

til, hvordan man hjælper barnet videre i næste udviklingsfase. »Det kan være faglige refleksioner og konkrete ideer til handling,« fortæller Benedikte Søndergaard-Møller.

Oplevelsen af, at der er noget, man konkret kan gøre for at hjælpe et barn, er ofte en stor lettelse. »Vi oplever forældre, som bliver meget taknemmelige.«

Det kan også være en lettelse for forældrene at møde professionelle, som kender udfordringerne. Som psykolog Heidi Klewe siger: »Der er ret meget tabu om det at have et barn, hvor man er udmattet af at takle udfordringerne og har lyst til at sige, at man er ved at give op.«

Malene Kongsgaard oplever også forældrenes skam. »Når tingene ikke er, som man forventede, og man selv er utrolig træt, så er der noget skyld og skam over at have det svært med det.«

Teamet kan hjælpe forældre af med deres skam, siger Benedikte: »Jeg synes, jeg oplever forældre, som slapper af, når de møder den anerkendelse, de får fra teamet. Så er de i stand til at tage imod, hvad det er, de selv kan gøre.«

Og der er meget, forældre selv kan gøre, hvis deres barns møde med verden er udfordrende, slår adoptions-

teamet fast. »Forældrene kan bruge pædagogiske fif som gentagelser og rutiner. Og så kan vi hjælpe forældrene til at forstå, at udvikling kræver en langsigtet indsats. Det gør det med alle børn, men det handler også om at forstå, at det ikke nytter kun at handle en gang imellem, når man har overskuddet. Så der skal man måske være villig til at justere i familielivet,« fortæller Gitte Mikkelsen.

Hun nævner, at teamets udgående socialarbejder Karin Andersen kan hjælpe familier med at få finjusteret deres daglige gøremål med familieorienteret pædagogisk arbejde. »Hun tager ud til familierne, og det kan være med til at forebygge problemer. Hun får også øje på, hvis der skal mere til.«

Ressourcer

Sundhedsplejerskerne er tit de første fagfolk, der får kontakt til et adopteret barn. Sundhedsplejerske Malene Kongsgaard påpeger, at der er rigtig mange familier, hvor tingene fungerer rigtig fint. »Forældrene har også rigtig meget brug for at høre, at deres barns reaktioner er normale, og vi sætter fokus på barnets ressourcer.«

Rikke Augustesen siger: »Som sundhedsplejersker snakker vi meget søvn og mad og overgang fra hjem til institution og de andre ting, der er helt nede på jorden, og det er meget de temaer, vi altid taler med familier om.«

Hvis sundhedsplejerskerne får øje på områder, hvor et barn kunne have brug for lidt ekstra opmærksomhed, kan de henvise til adoptionsteamet, som for eksempel tilbyder at vise forældrene, hvordan de kan arbejde med theraplay-inspirerede lege, der kan hjælpe med tilknytning, ro og tryghed.

Sundhedsplejerskerne oplever, at det kan være hårdt for forældre at få barn, hvis de har ventet meget længe – og det gælder ikke kun adoptivforældre. »Uden at stigmatisere, så ser vi meget de samme ting hos adoptivforældre som hos andre forældre, som har ventet meget længe og måske har været i fertilitetsbehandling. De har en kæmpeforventning til sig selv,« siger sundhedsplejerske Malene Kongsgaard.

»Vi kommer ud i nogle familier, hvor man kan høre, at forældrene har ventet

på det her barn i mange, mange år. De har mange, store forventninger, og det går måske lidt stærkt. Så prøver jeg at tale ind i det, som om det var et nyfødt barn, de havde fået.«

Andre adopterede børn har udfordringer på grund af deres ujævne start på livet.

»Vi ser også børn, som er meget motorisk urolige, og som har svært ved at mærke sig selv. I de tilfælde henviser vi ofte til den ambulante børneterapi,« siger Malene Kongsgaard.

Institutionsliv

Institutionsstart kan stresse adoptivforældre meget. Gitte Mikkelsen fortæller, at adoptionsteamet kan være en god hjælp i de situationer, fordi teamet har et godt overblik over de forskellige institutioners profiler og styrker og kan give gode råd om valg af institution.

Når institutionen er valgt, kan teamet være med til at forberede indkøringen. Psykolog Heidi Klewe fortæller: »Vi taler meget om overgange, og vi taler om, at barnet kan have brug for nogle andre overgange til institutionslivet end andre, for institution kan bringe minder frem om at blive forladt på et børnehjem. Det kan man bare ikke negligere. Der kan en pædagog i en børnehave, som skal have tingene til at fungere, måske være hurtigere, end barnet har behov for. Men man kan ikke forvente en hurtig indkøring af et barn, som er adopteret.«

»Vi tilbyder at være med til at holde formøder inden indkøring, hvor vi taler om, at indkøringen måske skal være anderledes end den måde, man ellers gør det. Måske er der brug for flere tryghedsskabende elementer, og måske skal man gå lidt frem og tilbage i den indkøring,« siger Benedikte Søndergaard-Møller.

»En af de ting, jeg som støttepædagog hører i institutioner, er, at personalet er glade for – hvis de har pædagogiske udfordringer – at lære at bruge theraplay-inspirerede teknikker mellem barn og pædagog imellem for at skabe et bånd og tryghed og en tilknytning til der, hvor barnet er i dagtimerne. Så bliver det lettere at agere i det for barnet og lettere at være i institutionen.«

Ifølge pædagogisk konsulent Gitte Mikkelsen: »Det er ikke noget, der kræver voldsomt mange ressourcer, og man kan også gøre det i grupper i forhold til at hjælpe barnet til at få et godt samspil med andre børn. Det handler meget enkelt om øjenkontakt og turtagning og kontakt, og alt det kan pædagogerne jo godt. De skal bare have rammerne.«

Skolen

Psykolog Heidi Klewe siger: »Nogle af de sent adopterede børn kan have det rigtig svært i skoletiden, for de har svært ved at koncentrere sig. De kan ikke sidde stille og har opmærksomhed på alle mulige andre steder, fordi de er vant til at skulle være i alarmberedskab. Der kan vi tilbyde lærerne en forståelse. Jeg har mødt nogle fagpersoner, som havde det svært med at have et barn, som agerede meget voldsomt. Så kan vi være med til at skabe en forståelse for, at det her unge menneske simpelthen har brug for en knytning til dig, og vi kan foreslå nogle øvelser, som er tilpasset barnets alder.«

Adoptionsteamet kan hjælpe familier og institutioner, indtil barnet går ud af skolen, og indtil videre har de hjulpet børn op til femte klasse. De yngste børn, de har arbejdet med, er nogle nationalt adopterede spædbørn.

For alle adopterede børn har erfaringer, som kan præge deres hverdag. Som psykolog Heidi Klewe konkluderer: »Vi ser ikke barnet som et adoptivbarn, men som et barn, der er adopteret.« ■

Fakta

Alle kommuner har en pædagogisk konsulent, som man kan kontakte, hvis man ikke bor i København K eller på Østerbro.

Hvad er theraplay?

Adoptionsteamet nævner flere gange theraplay: Theraplay er en relationsbaseret legeterapi, som er interaktiv og fysisk, og som opleves som sjov leg. Metoden er udviklet med udgangspunkt i tilknytningsteorien, og dens omdrejningspunkt er interaktion mellem voksne og barn.

PRIVATFOTO

Albertes hjerte

Det tog mange måneder, før Alberte fik en diagnose og fik behandling for sin skjulte hjertefejl. I hele forløbet har det været centralt for Albertes mor at lytte til sin mavefornemmelse – og at kende andre forældre til hjertebørn.

AF JOURNALIST MONICA C. MADSEN

Albertes start på livet er turbulent – hun er hittebarn, og da hendes danske forældre får lov til at adoptere hende i august 2005, er det en lillebitte, svækket pige, der venter på dem på det kinesiske børnehjem, hvor Alberte tilbringer de første ni måneder af sit liv. At hun også har en skjult hjertefejl, er der ingen, der ved på det tidspunkt, fortæller hendes mor,

Hanne Nørby: »Alberte er hjerterask i dag, men den start på livet, som hjertefejlen gav hende, har været med til at præge hendes livshistorie.«

Kun 6400 gram vejer Alberte, da hun første gang møder sine nye, danske forældre. »Hun var en skøn, nysgerrig lille pige, og samtidig var hun så svag, at hun ikke engang kunne holde

sit hoved selv, og forsøgte vi at sætte hende op ad en pude, væltede hun. Motorisk var hun også langt bagud, men det var tydeligt, at hun bare ville livet, og allerede i løbet af vores første 10 dage sammen i Kina, blev hun stærkere, fordi hun blev stimuleret.«

»På børnehjemmet forklarer de, at hun har haft lungebetændelse, og da vi

spørger til snøremærkerne på hendes højre håndled og ankel, forklarer de, at de binder hende, når hun sover, så hun bliver liggende på venstre side, fordi hun så har nemmest ved at trække vejret. Det viser sig også, at hendes *nanny* er en ung pige, der selv er vokset op på børnehjemmet, og som nu arbejder der. Hun har taget Alberte til sig og har beskyttet hende ved at sove med hende om natten, så Alberte har sovet varmt og trygt, selvom hun hurtigt bliver kold og stakåndet.«

Hjem til Danmark

»Vi rejser hjem til Danmark den 30. august til en ualmindelig varm og skøn sensommer med vores lille pige, der sprudler og spiser leverpostej og drikker mælk derudad, mens hun kommer til kræfter og udvikler sig i rekordtempo. Men da det bliver oktober, og efterårsvejret kommer, begynder hun at skramte. Og snart har hun alle mulige luftvejsproblemer – den ene lungebetændelse efter den anden, astmatisk bronkitis, falsk strubehoste osv. »Tænk på, at hun har haft en svær start og er et lille pus,« trøster vores familielæge os og henviser os til pædiatrisk team på Aalborg Sygehus, hvor hun bliver gennemtjekket for alt, også kighoste.«

»Albertes hjerte lytter de først på efter et par uger. Og så får vi en meget bekymrende melding: De synes, at de kan høre, at der er noget galt med hjertet – i værste fald kan hun have tre-fire forskellige hjertefejl, vurderer de. Derfor vil de sende os ned til Skejby, så hun kan blive skannet og udredt.«

»Hjertet sidder i halsen på os, da vi kører mod Skejby: »Den er hel gal, hun ser ud til at være dødssyg,« forklarer vi skanningslægen dernede, men han siger »ro på!« Så viser det sig, at hun kun har hul i hjertet, og måske et lille problem mere – det ved de først, når de får åbnet hende op. Bagefter taler vi med en hjertelæge, der forklarer, at hun ikke er i livsfare, så de vil gerne se tiden an og vente med at operere hende, til hun har taget på i vægt og er faldet helt til i sine nye omgivelser.«

Uvished

»De næste mange måneder går vi til kontrol. På den ene side tænker jeg, at

nu gælder det om at nyde vores barn – på den anden side trænger bekymringerne sig på: Hvad vil det her ende med? Hvilke hjertefejl har hun, og hvad har de af konsekvenser?«

»Efter sommerferien i 2006 er tiden kommet, hvor hjertet skal ordnes. De starter med at skanne hjertet fra alle sider – de optager det også på video, for det er usædvanligt, at hun udvikler sig så fantastisk trods alle luftvejs- og hjerteproblemerne. Men i hverdagen har jeg godt kunnet mærke symptomerne – hun er klam og koldsvedende, når hun får mad; hun fryser altid og bliver bleg, når hun leger, og når hun skal i seng, får hun skiftet nattøj, fordi det er vådt af sved.«

»Hullet i hjertet viser sig at være meget stort. »Tag det roligt – vi har lukket hundredvis af ductusser (huller i hjertet, red.), så det kan vi nemt fikse,« forklarer lægerne. Men måske viser der sig at være mere galt, når de går i gang med at operere det. Det bekymrer mig meget.«

Operationen

»Først i september – præcist et år efter at vi kom hjem til Danmark med Alberte – bliver hun indlagt. Onsdag morgen skal hun på operationsbordet som en af de første, og jeg har været oppe siden klokken fire om morgenen for at vaske og made hende og gøre hende klar. Men så kommer der en akutpatient ind, og hendes operation blive udskudt fire timer. Ventetiden er frygtelig. Jeg har ventet så længe, og min bekymring fylder så meget, at jeg næsten ikke kan holde til mere.«

»Endelig kommer hun til. Lægen forklarer, at hvis hun ikke er tilbage på opvågningen inden for en time, er det, fordi de ikke kan klare det ved at gå gennem lysken (hvor man fører et *device* til at lukke hullet gennem blodåren fra lysken, red.), men må åbne hende. Og da timerne går, bliver vi enige om, at hun nok har fået en lynlås til livet – altså et år på brystet. Men så får vi besked om, at vi skal komme over på opvågningen, for Alberte er blevet dårlig. Jeg frygter det værste, og det hele står stille, mens vi går derover.«

»«Operationen er gået fint, men ikke helt som forventet,« forklarer

operationslægen: »Alberte blev dårlig, da hun kom i narkose, fordi hun ikke kunne tåle gassen, og det *device*, de forsøgte at føre ind gennem lysken for at fiks hullet, tabte de ned i den ene lunge, fordi hullet var meget større, end de regnede med. Derfor var de nødt til at gå ind gennem den anden lyske med en anden slags *device*, og så lykkedes det at lukke hullet.«

Hård opvågning

»Kort efter vågner Alberte. Hun er stadig møgdårlig af narkosen – hun skriger og græder og er panisk angst: Hun vil under ingen omstændigheder ligge på ryggen, og hun overbrækker alt. Jeg vil have hende op på maven for at berolige hende, men den ene lyske bløder stadig,

PRIVATFOTO

så hun skal blive liggende på ryggen mindst en time ... det er helt forfærdeligt at stå og se på, at hun lider så meget ... det eneste, jeg kan insistere på, er, at hun skal have sin nullerklud – en stofble, hun elsker – liggende hen over panden, og hendes dukke Ida og teletubby skal stå i sengekanten oppe ved hendes hoved. Det skal jo være meget sterilt og rent, så i første omgang synes sygeplejerskerne ikke, at det er en god idé, men de giver mig heldigvis lov. Jeg forsøger også at få en voksenseng, så jeg kan ligge med hende hud mod hud, men det er ikke muligt. I stedet for for-

søger vi at slå sengesiden på hendes børneseng ned, men det fungerer ikke rigtigt. Personalet er også presset – de løber stærkt og har en masse akut at se til, så vi bliver skubbet lidt til side, for så længe Alberte skrider, er alt OK, virker det som om.»

»Jeg har fuld forståelse for, at de havde travlt, men det var utrygt, at de ikke havde tid til at stå ved siden af sengen og holde øje med hende – at stå i fire-fem timer med en skrigende, uheldig og meget dårlig pige var en større mundfuld, end jeg følte, vi kunne klare alene.«

»Til sidst sender de os alle tre op på børnehjerteafdelingen. Vi ligger på stue med en dreng, som lige har fået en hjerteklap fra en kalv – på det tidspunkt er det noget helt nyt, og han har det dårligt. Så vi pakker Alberte ned i kladvognen – med et dynebetæk over dynen, som jeg skifter ud, hver gang hun brækker sig – og så går jeg op og ned ad gangene med hende, mens hun heldigvis endelig finder ro og falder i søvn i de trygge velkendte omgivelser.«

Bedring

»Først på aftenen fire-fem timer senere vågner hun op og kigger måbende på os med et »hvad foregår der her?-blik« – og så siger hun »mamam«. Sygeplejer-

kerne giver os lidt sodavandsis, vi kan prøve med, og det holder hun i sig. Så siger de, at vi skal give hende det, hun allerbedst kan lide – dvs. en sutteflaske med majs vælling, som hun tømmer og vil have mere af ... det er svært at sige nej, men der er grænser for, hvad hendes mave kan klare oven på den omgang, hun har været igennem, så hun får også saltstænger og kiks, som fylder lidt mindre, og til sidst serverer jeg det for dukkerne i dukkestellet for at aflede hende, og hun kommer op at sidde i sengen og hygger sig som en helt almindelig kvik Albertepige.«

»Det var så det – vi betragter hende nu som værende afsluttet og *fit for fight*,« siger sygeplejerskerne, da de sidst på aftenen kommer ind for at se til hende. Og så falder Alberte i søvn på min mave, mens far sover på patienthotellet.«

»Næste morgen spiser hun både majs vælling og havregrød, og så kommer hun i tanke om noget nede i lege-stuen, hun gerne vil undersøge nærmere. Til middag kommer lægerne på stuegang for at tjekke hende. »Vi forventer, at alt er OK, så I kan tage hjem nu og komme igen til kontrol til jul,« forklarer de. »Så vælter hele min verden, for det er jeg slet ikke klar til: Hvad med de andre mulige hjertefejl, som jo også har fyldt rigtig meget i vores tanker? Men det viser sig, at alt har rettet sig ind, efter det store hul er lukket. Og da vi kommer til kontrol lige efter jul og igen i foråret, er alt stadig, som det skal være, og hun bliver erklæret hjertask.«

»I de 13½ år, der er gået siden det sidste tjek, har hun ikke haft problemer med hjertet, og arvævet efter det *device*, de tabte i lungerne, har heller ikke generet hende.«

Fællesskab

I min proces med at bearbejde alt det, der er sket, er det en stor hjælp for mig, at vi får lov at komme med på Hjertefor- eningens forkælelsesweekend for hjer- tebarnsfamilier og at komme til Børne- klubbens arrangementer og kurser – det har givet mig en ballast og tryghed at opleve, at der er mange andre, der har været gennem det samme som os, og som trives og har det godt, eller som

Hullet i hjertet

Alberte var født med det, der hedder persisterende ductus arteriosus, eller PDA. Ductus arteriosus er et normalt blodkar, som alle fostre har. Hvis dette blodkar forbliver åbent efter fødslen, kaldes det persisterende ductus arteriosus. Blodkarret forbinder lungepulsåren med kropspulsåren. I fostertilstanden er lungerne ikke udfoldet, og blodet føres derfor fra lungepulsåren uden om lungerne og direkte til hovedpulsåren via ductus arteriosus. Hvis dette blodkar ikke lukker sig ved fødslen, vil blodet ikke blive ført gennem lungerne, og derfor bliver blodet ikke iltet – og uden ilt får musklerne ikke energi, heller ikke hjertet, og immunforsvaret svækkes.

Hullet kan lukkes ved, at læger fører et *device* – formet som en paraply eller en champagneprop – op gennem blodåren fra lysken. Hvis det ikke lykkes, eller hvis hullet er for stort til et *device*, der kan føres gennem en blodåre, er lægerne nødt til at åbne brystkassen og lukke hullet på den måde.

er gode til at tackle udfordringerne. De utroligt gode venskaber og kontakter, jeg har fået gennem Børneklubben, har gjort en afgørende forskel for mig.»

»For som forældre går du ikke bare lige hjem efter operationen og slipper de bekymringer, der har fyldt alt i så lang tid. Og ud over at Alberte var et barn, vi havde kæmpet for at få i mange år, så viste det sig også, at hun var sart på mange andre måder – efter hjertesygdommen fulgte astma, bronkitisk eksem, allergier og meget andet ... de første seks-syv år var vi konstant på Aalborg Sygehus, mens den ene lidelse afløste det anden, og jeg informerede hele tiden pædagoger, lærere og alle mulige andre om de særlige behov og hensyn, der skulle tages til hende.«

Ny diagnose

»Derfor var jeg meget opmærksom på at beskytte hende mod at blive belastet med endnu mere sygdom. For hver gang hun blev syg, var det, som om hun ikke rigtig kunne komme sig igen, og hun var jo bagud i sin fysiske udvikling, så hun skulle bare have fred og ro til at trives optimalt.«

»Indimellem følte jeg, at andre opfattede mig som lidt hysterisk, fordi jeg brugte så mange kræfter på at skåne hende og passe på hende, så hun ikke kom til at fejle mere.«

»Da hun starter i skole og bliver ved med at skramte og få 40,4 i feber, hver gang hun er syg, finder lægerne ud af, at hun har fået en genetisk bloddefekt med sig. Den kaldes thalassæmi. Det betyder, at hendes blodprocent er meget lav, og at hun kun kan optage jern gennem kosten. Den hænger ikke sammen med hjerteproblemerne, og den skal ikke behandles, men vi skal sørge for, at hun får nok jern i sin kost. Og hendes partner skal tjekkes, hvis hun en dag gerne vil have børn, så hun ikke vælger en, der også har thalassæmi – ellers får barnet alvorlige problemer.«

Lyt til mavefornemmelsen

»At Alberte fik så svær en start på livet, har jeg hele vejen igennem forsøgt at kompensere for ved at give hende så meget tryghed og ro som muligt: Jeg er uddannet pædagog, og jeg har klart

fornemmet, at Alberte er et de børn, der har rigtig meget brug for struktur, genkendelighed og forudsigelighed. Hun bliver også altid meget frustreret, hvis hun ikke med det samme er verdensmester, når hun prøver kræfter med noget helt nyt: Det er svært for hende at være i situationer, hvor hun ikke har tolt styr på tingene.«

»Da hun var mindre, følte jeg også tit, at jeg skulle forsvare, at jeg var så opmærksom på hendes behov. I dag er jeg blevet klogere og dygtigere til at stå ved, at jeg vælger at følge min intuition og gøre, som jeg vurderer, at det er bedst for Alberte:

Som mor og dermed den, der som regel er tættest på barnet, ved man som regel også bedst, fordi man kender sit barn meget bedre end de fleste andre: Jeg ved præcist, hvad Alberte magter, og hvornår tingene bliver for meget for hende, og hun har brug for, at der kommer ro på. Hun er efterhånden så stor, at hun nu selv er begyndt at kunne mærke det og indrette sig efter det, så udviklingen går den rigtige vej, og en dag bliver hun selvkørende. Men indtil da er min vigtigste opgave stadig at støtte hende, hvis jeg kan mærke, at hun har brug for det.«

»Når jeg i dag møder forældre i børnehaven, hvor jeg arbejder, som er usikre på, om de er for pylrede, er mit professionelle råd også altid, at det vigtigste er, at de som forældre mærker efter i maven, hvad de har ro med, frem for at lade andre bestemme, om de er for pylrede eller ej. Vær stærk og stol på din egen mavefornemmelse. Hvad er godt for dit barn, og hvordan trives det? Og hold fast og gentag dit ønske, hvis du ikke mener, at du bliver hørt af pædagoger, lærere, sygeplejersker eller læger: Du beder jo om det, fordi du vurderer, at dit barn har brug for det – ligesom da jeg holdt fast i, at hun skulle have sin nusseklud over panden og sine bamser ved siden af sig, da hun vågnede

op efter operationen, så hun kunne føle sig mere tryk.«

»Men husk ikke at lade barnet mærke alle dine bekymringer – tal ikke for meget om dem, mens dit barn hører på det, for oplever barnet, at verden vælter for dig, så vælter den også for dit barn: Overbeskyt hellere dit barn i det skjulte, så det får trygge, rolige rammer i hverdagen.«

Trivsel

»Alberte er blevet 15 i november og går nu i 9. klasse. Hun klarer sig godt i skolen; hun er en sprudlende glad pige med et godt socialt netværk. Hun har brug for at sove mere end andre, og hun er stadig længe om at komme sig over sygdom. Men hun vokser og udvikler sig, som hun skal – hun følger sin helt egen vækstkurve og er spinkel med et lille fint hoved og lange slanke lemmer.«

»Hun drømmer om at blive jordemoder, og hun er så målrettet, at jeg ikke et sekund er i tvivl om, at hun nok skal nå sit mål – om hun holder fast i jordemoderdrømmen eller skifter kurs undervejs: Hjertebørn kan 100 gange mere, end de selv tror, og 1000 gange mere, end forældrene forventer, som en klog mor fra Børneklubben engang sagde til mig.« ■

Udskiftning hos Adoption & Samfund Ungdom

For to et halvt år siden indtog Johanna Cosmina Elise Vigholt og Tea Dayanita Andersen formandskabet i ASU – Adoption & Samfund Ungdom. De delte en stor optimisme om, at de sammen kunne udrette noget, og det mener de, de har gjort. Nu har de i 2020 valgt at forlade formandskabet sammen. De vil gerne dele nogle af de tanker, de har haft undervejs.

Formandens tanker

AF JOHANNA COSMINA ELISE VIGHOLT

Jeg har jo altid været en del af adoptionsverdenen gennem vores landsforening Rumæniensgruppen, og derfor har jeg altid følt det naturligt at være omringet af adopterede. Den naturlighed har jeg også altid mødt i ASU, og derfor har jeg elsket hvert eneste event og arrangement, jeg har været med til.

I 2017 vælger Tea og jeg at stille op til formandskabet, fordi der er et kæmpe potentiale i ASU som forening. Tænk, at vi er den eneste forening i hele Skandinavien, der kan samle adopterede fra forskellige lande. Det er overraskende, når man tænker på, at der er lige så mange transnationalt adopterede i Norge og Sverige.

Min dannelsesrejse i ASU startede derfor også først i november 2017 ved generalforsamlingen, hvor vi var 22 del-

tagere, men kun seks betalende medlemmer. Ved udgangen af 2019 havde vi 59 medlemmer. Det er jo noget af en familieforøgelse, som har krævet sved, tårer og masser af PepsiMax, men som til gængæld har givet latter, brøl og masser af kærlighed.

Mit incitament for at være formand i 2017 til 2020 har ikke ændret sig: Jeg ville skabe et anderledes forum for unge adopterede i Danmark, hvor man mødes på tværs af landegrænser, uagtet hvilken historie man har med sig. Der skal samles og udveksles erfaringer med det at være adopteret.

Noget af mest slående ved formandsposten er jo, hvor vanvittig godt medlemmerne har taget imod mig. Det er virkelig rørende, at folk har haft så stor en tiltro til mig, når

man tænker på, hvor uvidende jeg var rent fagligt i 2017. Men hvis jeg har lært noget, så er det erkendelsen af, at det ikke altid er de organisatoriske kræfter, der rykker en forening, men gruppedynamikker og især omsorg for medlemmerne. I sidste ende vil de fleste medlemmer høres og ses, og så nytter det ikke, at man som formand kommer med en masse lommepsykologi og flotte teorier. Jeg er stolt over at efterlade ASU i god stand til vores nye formand Kasper Hjorth, som med sin praksisviden fra Studenterhuset kan hive ASU endnu et skridt op. Vi skal være endnu større, men kvaliteten skal vedligeholdes! Jeg kan dog ikke helt slippe bestyrelsesarbejdet, og derfor skal jeg også tilbage til der, hvor jeg startede i ASU – jeg skal nemlig være kasserer igen. ■

Næstformandens tanker

AF TEA DAYANITA ANDERSEN

Det har været en kæmpe rejse for mig at være med i ASU, når jeg tænker på, hvordan det hele startede.

Hvis jeg spoler tiden tilbage til året 2017, så faldt jeg over et opslag hos A&S, som gik ud på at hjælpe familier, som gerne ville adoptere. Helt forståeligt blev jeg afvist, da jeg ikke havde en faglig uddannelse. Jeg blev derefter henvist til ASU, da jeg fortalte A&S, at

jeg så gerne ville gøre en forskel for andre.

I august 2017 var jeg med til mit første caféevent i ASU. Jeg havde på det tidspunkt ikke rigtig kendskab til ASU, og jeg vidste derfor ikke, hvad jeg gik ind til, eller hvad jeg skulle forvente. Til dette hyggelige event mødte jeg Johanna Cosmina. Vi faldt så let i snak, og ud af det kom et sjovt og tæt venskab.

Dette var så begyndelsen på et helt nyt og uventet kapitel i mit liv.

Jeg stillede derfor op til ASU's bestyrelse i november 2017 og greb chancen som næstformand, selvom jeg aldrig havde prøvet at arbejde i en bestyrelse før. Jeg vidste faktisk ikke, at der var så mange adopterede i Danmark, men selvom det lyder mærkeligt, tror jeg faktisk, at der er flere, der har

eller har haft det ligesom jeg. Jeg har været så vant til at gå på skoler, hvor jeg sjældent mødte andre, som var adopterede. Det var meget overraskende for mig at være sammen med så mange adopterede samlet et sted.

I løbet af min tid som næstformand har jeg haft forskellige opgaver og ansvarsområder. Det område, jeg syntes bedst om, var helt sikkert at stå for de små, hyggelige caféevents en gang om måneden, som jeg også helt sikkert vil savne. Jeg vil dog stadig dukke op til samtlige events, men fremover som menigt medlem af ASU.

ASU har gjort et kæmpe indtryk på mig og har stadig stor indflydelse på mit personlige liv. Jeg vil sige det på den måde, at jeg føler, mit liv blev bedre af at komme ind i ASU. Den sociale del, som fylder meget i ASU, har haft en positiv effekt på mig selv, og

det er den følelse, jeg har kæmpet for i bestyrelsen, og den håber jeg også, alle andre medlemmer oplever. Jeg er glad og lykkelig for det, ASU har givet mig: blandt andet erfaring, en kæreste og venner for livet.

Jeg har valgt ikke at stille op til den nye bestyrelse, men jeg er stolt over, at min kæreste Louis Kristensen, som startede i bestyrelsen 2017 sammen med mig som bestyrelsesmedlem, nu har overtaget næstformandsposten ved generalforsamlingen den 25. januar 2020.

Min tid som næstformand startede i november 2017 og sluttede i januar 2020. Tak for dette kapitel i mit liv. Jeg ser frem til endnu flere skønne tider og minder med ASU som medlem i en fantastisk forening i udvikling. Det varmer mit hjerte at se så mange skønne mennesker, som fortsat vil holde gang

Hvad har vi opnået i ASU?

- Vi ville gerne have 54 medlemmer, og det er indfriet med i alt 59 betalende medlemmer
- Skabt stabilitet i foreningen.
- Fået nedbragt administrative udgifter og opretholdt en solid økonomi.
- Vi ville have 45.000 kr. ved årets udgang. (Vi har 49.000 kr.)
- Skabt større fokus om adopteredes rettigheder.
- Etableret mentorordningsforløb med to mentorer.
- Vi har et støttemedlemsskab, som er blevet skudt i gang med de første 10 støttemedlemmer.

i ASU, og som fortsat kæmper for at skabe bedre sociale forhold for adopterede. ■

Det er vi særlig stolte af

AF JOHANNA COSMINA ELISE VIGHOLT OG TEA DAYANITA ANDERSEN

Vi er stolte af alt i foreningen, men der er altid noget, man har kæmpet lidt mere for, og så er der ting, som har overrasket. Der er især en ting, som var noget af en øjenåbner for ASU, og det var vores deltagelse i NAC (Nordic Adoption Council).

NAC er en sammenslutning af alle interesseorganisationer og adoptionsbureauer i de nordiske lande, dvs. Danmark, Norge, Sverige, Færøerne, Island og Finland.

Vi, Johanna, Tea, Louis og Kasper, som dannede bestyrelsen indtil 2020, tog af sted til Island. Det var nok første gang i vores liv, at vi sad på den anden side af bordet som »eksperter« og hørte folk tale om adopterede, uden at vi følte, at der blev talt ned til os adopterede.

Ph.d. David Brodzinsky, kendt adoptionsekspert og psykolog fra USA, gjorde et stort indtryk første dag, da han gennemgik alle de følelser, man som adopteret har følt. Vi har altid vidst, at adoption var et meget interessant emne for andre at høre om, men i den situation følte vi os egentlig lidt specielle, forstået på

den måde, at bestyrelsen sad med svarene på de spørgsmål, der blev stillet inden for adoption. At sidde på den anden side af bordet og høre folk tale om os var en meget interessant oplevelse. Vi har godt vidst, at ASU var unik, men nogle gange kan man ikke se sig selv udefra og forstå, hvad man betyder.

Turen viste, hvor vigtige foreninger som ASU er, selvom vi stadig er en lille forening. Vi kan give håb, familiefølelse og et frit forum til de adopterede, der ikke helt føler, at de hører til. Samtidig slog det os også, at der ikke var lignende foreninger i de andre nordiske lande, og det betyder, at ASU er blevet en inspiration for andre lande. Det bliver man lidt rørt over. Men hvis ASU skal være en bæredygtig forening, som også eksisterer om 10 år, hvor den nuværende bestyrelse er for gammel, er det også vigtigt, at vi begynder at tænke større og bryde ud af vores hyggecirkel. Og her kommer et nordisk samarbejde i spil! Det er et af vores håb for fremtiden.

Vi var utroligt beærede over at være inviteret med, og en kæmpe tak

skal lyde til A&S for at have sponsoreret vores tur. Også tak til de donorer og støttemedlemmer, som har hjulpet os på vej. ■

Johanna Cosmina Elise Vigholt, født i 1989 i Rumænien, kom til Danmark i 1995.

Tea Dayanita Andersen, født i 1994 i Indien, kom til Danmark i 1998.

Bagsiden af tilbageerejsen

Det er ikke altid lykken, når en adopteret møder sin biologiske familie. Det har Maria Jazmin skrevet om.

AF MARIA JAZMIN PORT

Når en adopteret finder sin biologiske familie, kan medaljen have en bagside. Jeg hedder Maria Jazmin, jeg er 20 år gammel og bor i dag i Ribe. Jeg er uddannet pædagogisk assistent og tager lige nu en HF i Ribe, da jeg gerne vil være lærer og læse spansk på universitetet i fremtiden. Mit liv begyndte i 1999 i Bogotá, Colombia, og kort efter blev jeg adopteret. Efter mange år har jeg fundet min biologiske familie. Dette er min historie.

Under VM i fodbold i 2014 fik jeg lysten til at finde min biologiske familie. VM satte det i gang, da jeg så en fodboldkamp mellem Colombia og et andet land. Under kampen så jeg, at en af spillerne hed »Gutiérrez«, hvilket var et af mine efternavne, inden jeg blev adopteret. Dette fik mig til at kigge i mine adoptionspapirer og satte den endelige lyst til at finde mit ophav i gang.

Inden jeg kontaktede ICBF (Instituto Colombiano de Bienestar Familiar, red.), som hjalp mig med at finde dem, havde jeg allerede besluttet, at jeg ikke ville have en kontakt ud over at få svaret på »hvorfor«. Grunden var i bund og grund, at de havde givet mig væk og så måtte det blive sådan.

Jeg fik beskeden om, at min biologiske familie var fundet, og jeg skyndte mig at skrive. Jeg modtog en lang undskyldning samt billeder af mine søskende og min nevø. Det blev starten på en lang rejse, som endte med løgne og ødelagte bånd.

God kontakt

I starten var det hele godt, og jeg var i næsten daglig kontakt med min biologiske familie over WhatsApp. Jeg

sendte mange billeder af mit liv i Danmark og fra min efterskole. I 2015 besluttede min familie så at købe billetter til en tur til Colombia for at møde min biologiske familie og også min brors biologiske familie for første gang. Jeg var enormt spændt og glædede mig meget til endelig at sætte rigtige ansigter på dem alle sammen og møde deres personligheder.

Da vi ankom til Colombia, stod hele familien i lufthavnen, men det var ikke ligefrem et typisk Sporløs-møde, hvor der blev grædt. Ikke, fordi det absolut skulle være sådan, men det havde jeg på en måde forestillet mig. Men det var rart alligevel, og det var ren glæde fra begge sider. I dag tænker jeg tilbage på en ting, og det er, at vi ikke allerede fra starten havde et bånd. Det føltes ikke, som om det var den genforening, jeg havde ventet på hele mit liv, og at vi bare »klikkede« med det samme.

Det var svært at være i det, og det virkede egentlig, som om de mere så mig som familie end omvendt. De forventede, at jeg boede hos dem og brugte tiden alene med dem, hvilket var svært for mig. Selvom man er hinandens kød og blod, betyder det ikke, at man kender hinanden 110%. Ud over det var der kommunikationsproblemer, da ingen af dem kunne snakke ordentligt engelsk. Så generelt set var det en anelse ubehageligt. Men alligevel var det familie, og jeg var på daværende tidspunkt kun 16 år, så det var også svært at sige fra.

Ubehag

Hver gang vi skulle mødes, kom de for sent, hvilket udløste en svigtfølelse inde i mig. Nu var jeg, den bortadopte-

rede datter, kommet så langt, og så var jeg ikke god nok til, at man vil komme til tiden? Jeg følte, de svigtede mig virkelig meget. Ud over at de kom for sent, pointerede min biologiske mor hele tiden, at jeg virkede ubehagelig til mode, hvilket ikke var rart.

Men helt specielt én situation ødelagde noget i forholdet. Det var en situation på en natklub, hvor min guide havde spurgt, om han skulle betale for drikkevarer. Min familie svarede nej for derefter at opkræve pengene af 16-årige mig. Det var en situation, som virkelig fik mig til at føle, at jeg var der for pengenes skyld. Jeg bed pludselig mærke i alle kommentarerne om de materielle ting, de var kommet med.

Hjemme i Danmark

Da ferien var slut, og jeg var hjemme igen, var kontakten nærmest ikkeeksisterende, og det var endnu værre. Jeg følte mig svigtet af dem, jeg følte mig ikke god nok, og jeg følte, at jeg havde gjort noget forkert, når det var endt sådan.

På et tidspunkt var jeg i Aftenshowet for at fortælle om glæden ved at finde sin biologiske familie, men i virkeligheden var forholdet ved at gå i opløsning. Jeg følte, at jeg prøvede at svømme ned i den anden ende af et svømmebassin, men kæmpede, fordi bassinet var fyldt med kæmpestore bølger.

Ud over det ledte jeg inderligt efter, at følelsen af at »klikke« med min biologiske mor bare kom. Følelsen af, at »selvfølgelig er du min mor«, kom ikke, jeg mærkede den ikke, og hun føltes mere som en kvinde, jeg kendte, i stedet for familie eller en mor.

Jeg kæmpede hårdt for, at familien ville skrive og have kontakt, men der kom intet. Hver gang jeg endelig ville lægge dem på is, så kom der pludselig en enkelt besked og rev op i det hele igen. En colombiansk ven havde på et tidspunkt kontakt med min biologiske familie og gjorde dem det klart, at de skulle tage sig sammen nu, fordi ellers ville de miste mig.

Min danske mor og bror var i 2018 i Colombia, hvor de mødtes med min biologiske familie i et forsøg på at løse situationen. Først ville familien give

mig skylden for ikke at prøve. Det fik min danske mor dog stoppet: Det vigtigste var at etablere et forhold nu. Men der skete ikke det store.

Næste rejse

I 2019 rejste hele min danske familie til Colombia på ferie, og jeg havde egentlig ikke lyst til at møde min colombianske familie. Men hvem rejser så langt uden at møde sin biologiske familie? Så vi aftalte at mødes en aften, hvor de fik lov til at bestemme tidspunktet, da de altid var kommet for sent til alle andre aftaler.

Samme aften sad vi og ventede. Jeg gav dem 30 minutter til at komme for sent, og på det 29. minut kom de gående ind ad døren, som om intet var galt. Det var for mig et møde, der bare skulle overstås, fordi jeg havde det ikke godt i situationen. Min biologiske mor forsøgte at presse mig til at sove hos dem og blev meget fornærmet, da jeg pænt prøvede at takke nej.

Senere på turen mødtes jeg med et par andre medlemmer af min biologiske familie på min mors side. Det var familiemedlemmer, hun ikke selv har kontakt med, og der kom diverse sandheder frem i lyset. Blandt andet, at min ene søster er en halvsøster, og at jeg muligvis havde en anden far, end jeg havde fået at vide. Men det mest chokerende af det hele var at finde ud af, at jeg har en storesøster mere, som også er blevet bortadopteret.

Der stod jeg i Colombia med alle mulige forskellige følelser. Svigt, vrede, sårethed og irritation. Jeg kunne ikke sige noget, da det ville skabe mere drama i familien. Det var alt for svært at stå med, og på en måde ville jeg ønske, at intet af det var blevet fortalt. Det var et familiedrama, som på en måde ikke havde noget med mig at gøre.

Til sidst konfronterede jeg min biologiske mor med det, jeg havde hørt. Hun benægtede hårdnakket alt, og mine søstre slettede mig fra alle sociale medier. Jeg forsøgte derefter at skrive til min biologiske mor igen. Igen benægtede hun alt og endte med svine mig til. Jeg har derefter valgt at slette hendes kontaktoplysninger og har siden april eller maj 2019 ikke haft kontakt til hende.

Maria Jazmin
i Colombia.

Ingen fortrydelse

Det er en lang historie, og de situationer, jeg skriver om, er de få situationer, som fylder mest. Efter alt er sket, var jeg først et stort spørgsmålstegn, og har derefter har jeg tænkt meget over, hvor vigtigt det er at komme ud med det. Det har nemlig ikke været en dans på roser, og der har ikke været den naturlige glæde, som det kunne være at møde min biologiske familie. I Sporløs kan alt umiddelbart virke så godt og idyllisk, men hvad når kame-ræerne er slukkede? Hvad med tiden bagefter?

Jeg fortryder ikke, at jeg søgte og fandt min biologiske familie. Jeg fortryder heller ikke, at det skete, da jeg var så ung. For hvis jeg ikke havde fundet dem, ville der stadig være en del af min identitet, som jeg ikke ville vide noget om. Men det har været forbundet med mange hårde og smertefulde følelser at have fået den kontakt. Især følelsen af ikke være god nok i deres øjne.

Maria Jazmin med sin
biologiske mor i Colombia.

Jeg har haft svært ved at sige stop og afbryde kontakten, fordi jeg tænkte, at de jo alligevel var mit kød og blod. Især har det været svært at sige fra over for min biologiske mor, fordi »hun er kvinden, der gav mig liv«.

Men jeg valgte mig selv og ville som sagt ikke være foruden alt det, der er sket. Det hele har i sidste ende lært mig noget og har gjort mig stærkere. ■

Adoptionen og skyggen

Adoption kan give et menneske en ny familie, men savnet af det, der er mistet, kan kaste en skygge over livet.

AF LASSE JENSEN

Vi mennesker har en grundlæggende tro på, at vi hører sammen med vores familier, kærester, venner og i sociale relationer. Men hvad nu, hvis man har en grundfølelse af splittelse i sin egen krop? Jeg giver her mit bud på, hvad det kan skyldes. Jeg vil på ingen måde kritisere mine adoptivforældre med denne

tekst. Men det er meget vigtigt for mig at dele mine tanker om adoption med andre.

Tidlige liv

Jeg er adopteret fra Bulgarien, nærmere bestemt Blagoevgrad. Jeg blev afleveret på det bulgarske børnehjem, lige efter min biologiske

mor havde født mig. Efter to år og ni måneder blev jeg adopteret af mine danske forældre.

De fandt hurtigt ud af, at jeg havde en god rytmisk sans, og derfor valgte de, at jeg skulle gå i musikalsk legestue. Det har jeg på intet tidspunkt været ked af, da jeg senere har taget en musikuddan-

I baggrunden ses Lasses fødeby, Blagoevgrad, i Bulgarien.

FOTO: SVETLOZAR APOSTOLOV / UNSPLASH

nelse i Tivoli-Garden. Jeg spillede i Tivoli-Garden, fra jeg var 13, til jeg var 16 år gammel. Min store flid og mit store engagement i garden blev belønnet med, at jeg fik pladsen som koncertmester og første soloklarinettist på mit sidste år. Jeg rejste til Canada med garden, og vi har spillet for dronningen og mange andre.

Mine oplevelser fra min tidlige opvækst i Bulgarien eksisterer derimod ikke i mine erindringer. Men stemningerne i min krop og mine overlevelsesmekanismer fra børnehjemmet i Blagoevgrad gør. De medfører, at det at lære at knytte mig til nye mennesker og modtage ubetinget kærlighed kan være en kæmpe udfordring. Det skyldes det svigt, jeg som barn har oplevet, og det har givet mig en angst for at miste dem eller det, jeg holder af.

Jeg ved, jeg ikke er alene med de oplevelser. Et barn, der kommer til Danmark, kan tænke, hvem er nu min rigtige mor og far, og hvordan gør jeg opmærksom på mig selv, så jeg får den omsorg, jeg har brug for, af de nye voksne, der skal passe på mig? Adoptivforældre kan nogle gange føle sig magtesløse: Hvorfor reagerer mit barn på denne måde? Kan mit barns psyke repareres?

Stor indsats

Til det vil jeg svare, at der virkelig skal arbejdes for det. Både fra kommunens, institutionernes og skolens side, ikke kun forældrenes. Det er ofte ikke forældrene, der fejler, men systemet. Man kan gøre meget for at forsøge at reparere sit barns traumer, men den kærlighed, som ethvert barn skal kunne mærke i de tidlige år, er svær at genskabe senere. Vi adopterede har ofte nogle dybe, ubevidste traumer, og derfor siger man nogle gange, at ethvert adopteret barn i større eller mindre grad vil føle sig omsorgssvigtet.

Man kan selvfølgelig forsøge at gøre sit bedste, så godt man nu kan magte som forældre. De forældre, som adopterer, vil nødig vise barnet, at de ikke er der for det. Barnet skulle helst ikke blive traumatiseret igen. Og derfor kan der opstå overbeskyttende forældre. Men min klare opfattelse er, at det er et livsvilkår for mange adopterede og deres forældre, at forældrene ikke er i stand til at kompensere for det, der er gået tabt. Konsekvenserne for deres adopterede barns psyke kan være langtrækkende: Måske føler man sig anderledes, ensom, ikke elsket, eller har svært ved at elske andre. Disse tanker er dagligdag for mange børn, og det tager hårdt på dem, nogle gange i en sådan grad, at det kan føles uoverskueligt for dem.

Nogle adopterede børn vælger at danne deres egen familie i en ung alder. Det vil jeg gerne selv, selvom jeg ikke har gjort det endnu. En grund kan være, at man som adopteret måske inderst inde ønsker at kompensere for den omsorg, man manglede i de tidlige år. Den kærlighed og omsorg vil man selv skabe og give videre. Det har ofte ikke noget med adoptivforældrene at gøre, men i langt højere grad med de biologiske forældre og ens baggrund.

Skyggevennen

Hos mig opstod der et savn efter at vide, at jeg var en del af noget. Mine danske forældre har givet mig en familie, men jeg følte, at jeg savnede noget. Jeg savnede at føle, at jeg hørte til hos min adoptivfamilie, for jeg følte mig ikke som en del af familien.

Det savn var skamfuldt, og derfor har jeg holdt det hemmeligt. Fordi det var hemmeligt, opstod der ud af savnet en hemmelig ven, en skygge, som jeg talte med. Det var min hemmelige fantasiven. Når jeg følte mig alene, brugte jeg skyggen. Det var en måde at fortrænge nuet, og når min hemmelige ven var der, så vidste jeg, at jeg havde nogen at tale med. Det

var en splittelse og en meget sårbar følelse.

Skyggen var med til at lindre smerten og måske ensomheden, som kan opstå i barndomsårene. Skyggen hjalp mig og gjorde, at jeg ikke følte mig alene. Men til sidst var jeg så afhængig af skyggen, at jeg og skyggen smeltede sammen i min krop. Jeg tror ikke, det er normalt at have det sådan. Men i bund og grund tror jeg, at det handler om, at jeg lindrede en smerte. Smerten er ikke den samme for alle. Men det kan føles enormt skræmmende at føle sig alene.

Da jeg tog det kæmpeskridt at fortælle om min ensomhed, opstod der et nyt savn. Savnet af min hemmelige skyggeven. Lige pludselig kunne jeg begynde at mærke mig selv på ny. Samtidig var det en lettelse. Fordi jeg har fortalt om min egen skygge, har det lettet i mit sind. Nu er venen kun til stede 10% af tiden, og det er også et savn. Nu skal jeg lære at være i mig selv. ■

Lasse er 24 år og arbejder i et træningscenter i Dianalund og underviser i forskellige former for motion. Han dyrker selv en del sport.

Vores piger er vores

Tvillingerne er født i Asien, men de vil altid være *vores* børn. Initiativer, der udspringer af, at ens børn er adopterede, skal realiseres på børnenes præmisser, ikke på forældrenes præmisser.

TEKST OG FOTO: UFFE CHRISTENSEN

Varmen fra septembersolens skarpe eftermiddagsstråler blander sig med den pulserende varme, jeg føler i mit hjerte, mens jeg skubber den nyindkøbte blå og hvide klapvogn med de otte måneder gamle tvillinger ombord ind i parken midt i byen.

Det er kun få uger siden, at vi på den anden side af jorden for første gang stod med de to små henrivende sorthårede piger i vores arme på rådhuset i en forstad til en af Vietnams største byer.

Den eftermiddag i byparken er jeg båret af både stolthed og en kildrende følelse af lykke, da jeg sætter mig på træbænken. Nyder synet af pigerne, der med deres små, nysgerrige øjne følger med i, hvad der sker i verden lige omkring dem.

En midaldrende kvinde sætter sig i den anden ende af bænken og betragter med et varmt smil pigerne.

Hun spørger mig nysgerrigt, hvor de kommer fra.

Jeg studser lidt over spørgsmålet – for mig handler det allerede alene om mine to børn og ikke om, hvor de kommer fra.

Men jeg fortæller hende, hvor de er født.

»Har du så ikke selv børn?«, spørger hun.

»Øh ... jo. Jeg har skam tvillinger«, svarer jeg, der jo godt ved, hvad hun mener, men som alligevel tilføjer med

et kærligt blik på pigerne: »Og de sidder jo lige der i klapvognen.«

Kvinden bliver tydeligvis forlegen – måske tilmed fløv – mumler undskyld og skynder sig videre.

Den sensommereftermiddag for nu snart 25 år siden.

Med tanke på den meget lange proces – godkendelsesproceduren, de mange møder, de mentale og praktiske forberedelser og ikke mindst den meget lange ventetid – var jeg naturligvis meget bevidst om, at pigerne var adopterede.

Men den eftermiddag i byparken gik det op for mig, at jeg fra den dag, vi fik pigerne i vores varetægt, og alt dermed blev virkeligt, aldrig har tænkt på pigerne som adopterede.

De var og er – og vil altid være – vores helt egne piger.

Den meget lange vej

Vejen frem til fordoblingen af vores familie tilbage i midten af 1990'erne var meget lang, og den var – ligesom i så mange andre forhold – kulminationen på en frustrerende, forgæves kamp for at få biologiske børn.

Allerede under den langstrakte proces med frugtesløse fertilitetsbehandlinger var spørgsmålet om adoption oppe at vende flere gange. Tanken om at adoptere var drevet af et brændende ønske om at få børn og derfor ikke af et humanitært ønske om at hjælpe en familie, der i et land fjernt fra Danmark var kommet i svær nød.

Det var ren egoisme fra vores side, og det var båret af et brændende ønske om at få børn, men vi opfattede egentlig ikke adoptionen som en nødløsning eller et plaster på såret.

Det var bare en anden måde at få vores drøm opfyldt på.

Da vi efter den sædvanlige, meget lange godkendelsesproces og – ikke mindst ventetid – fik en melding om, at der i Vietnam var født et par tvillingepi-

ger, som kunne blive vores børn, følte vi, at vi sad på en smuk, lyserød sky. Under al forvirringen og det nye livs praktiske udfordringer blev vi siddende.

Da vi allerede meget tidligt i forløbet – som vi opfattede som vores graviditetsperiode – meddelte familie og venner, at vi skulle være forældre, blev nyheden modtaget med lidt blandede følelser. Vi blev således hyppigt mødt med spørgsmålet om, hvorfor i alverden vi ikke selv ville have børn. Allerede på det tidspunkt begyndte vi at svare, at det jo lige netop var *det*, vi ville: Have vores egne børn.

Erkendes må så også, at vi da i vores mere filosofiske stunder – og ansporet af bemærkninger fra vores allernærmeste familie – funderede lidt over, at vores kommende børn jo selvsagt ikke kom til at videreføre vores eller familiens gener.

Men det opfattede vi allerede dengang som et faktum og ikke som et problem.

En integreret del af vores liv

Da vi en dag i slutningen af august 1996 totalt udmattede og overvældede sammen med tvillingerne landede i luft-havnen som nybagte forældre, blev vi med kram, blomster og viftende dannebrogslag modtaget af en større flok venner og familiemedlemmer.

Fra det øjeblik var pigerne en fuldstændig accepteret og integreret del af vores familie – af vores liv.

Når vi efterfølgende i skiftende sammenhænge blev spurgt, om vi havde børn, svarede vi: »Ja, vi har tvillingepiger.« Og tilføjede aldrig: »Og de er adopterede fra Vietnam.«

Ikke fordi der var noget som helst galt – eller hemmeligt – i det, men fordi det for os var *unødvendigt* at tilføje.

Efter tre-fire år endte vores ægteskab desværre med skilsmisse, men livet gik – ligesom i så mange andre brudte familier – videre med samværsdeling, fælles ansvar og meget andet.

piger

Familiens svære beslutning

Først mange år senere fik vi en detaljeret beskrivelse af, hvad det var, der fik familien til at træffe den svære beslutning om at aflevere tvillingerne på et nærliggende børnehjem.

Det handlede om en tragisk ulykke, der kostede deres biologiske mor livet, og som også skadede den ene af pigerne. Deres biologiske far opgav og gik en tidlig morgen den tunge gang til børnehjemmet, hvor han afleverede sine tvillinger.

Den beretning fik jeg, da jeg sammen med pigerne for et par år siden rejste tilbage til Vietnam for at mødes med deres meget store biologiske familie.

At jeg besluttede at rejse tilbage til Vietnam sammen med tvillingerne, skyldtes primært, at pigerne op gennem teenageårene var blevet mere og mere bevidste om, at de var adopterede, hvilket affødte flere og flere spørgsmål, som kun kunne besvares fyldestgørende i et møde med deres familie og dermed de rammer, de kom til verden i.

Desværre var det ikke muligt for deres mor at deltage i tilbagerejsen, og inden jeg første gang luftede planen – der naturligvis også var affødt af min egen nysgerrighed efter at vide lidt mere om pigernes rødder – erkendte jeg vigtigheden af, at rejsen skulle gennemføres udelukkende på pigernes præmisser og ikke på mine.

Det var *deres* rejse – og ikke min.

Det var tvillingernes beslutning

Derfor blev planen første gang introduceret som et spørgsmål, som de kunne tænke grundigt over, inden der blev truffet en endelig beslutning om at rejse.

Tre situationsbilleder fra Vietnam, hvor Uffe Christensens tvillingepiger er født.

Mor og barn i Vietnam.

De vendte begge tilbage med et udtalt ønske om at gennemføre tilbage-rejsen, der blev en helt ubeskrivelig, fantastisk oplevelse for alle involverede, og som gav svar på voldsomt mange ting i forbindelse med pigernes første omtumlede levemåneder.

Dertil kom oplevelsen af deres biologiske families hjertegribende begejstring og glæde over at gense pigerne, hvis videre skæbne, efter at de den tidlige morgenstund af deres far blev afleveret på børnehjemmet, det meste af familien kun kendte meget lidt til.

Da vi – fyldt til randen af oplevelser på alle tænkelige planer – var på vej hjem til Danmark, havde vi et længere ophold i lufthavnen i Bangkok, og vi brugte blandt andet tiden til at opsummere de bevægende dage i Vietnam.

»Det er jo helt vildt. Nu har vi to familier. En i Vietnam og en i Danmark«, udrød den ene tvilling.

»Nej, sådan er det altså ikke«, formanede den anden: »Vi har da kun en familie. Vores far sidder lige her, og resten af vores familie har vi hjemme i Danmark.«

Den ordudveksling gjorde stort indtryk på mig – den bekræftede, at vi havde nået et af de vigtige mål, som vi satte os, da vi i sin tid besluttede os for at adoptere: Pigerne skulle være en

naturlig og integreret del af vores liv – aldrig et tilføjat fremmedelement.

For pigerne blev ringen sluttet

Jeg har stadig via de sociale medier en vis kontakt med den vietnamesiske familie – deres biologiske far døde livstræt og nedbrudt inden vores tilbagerejse.

Det har tvillingerne ikke.

De har ofte givet udtryk for, at de aldrig vil glemme mødet med familien i Vietnam, at genforeningen betød voldsomt meget for dem, men at de efterfølgende – i hvert fald indtil videre – ingen interesse har i at bevare en kontakt.

For dem er ringen sluttet.

Den vietnamesiske familie forstår det ikke rigtigt, men har accepteret, at de alene hører lidt nyt om pigerne gennem mig.

Igen er det alene tvillingernes egen holdning, der tæller – og ikke min. Sådan er det – sådan har det altid været – og sådan vil det også være i al fremtid.

Voksede op som alle andre børn

Tvillingerne er i dag for længst voksne, og de lever hver deres liv.

Jeg har ofte funderet over, om pigerne har haft – eller har – en »særlig status« i forhold til deres omgivelser, fordi de er af anden etnisk herkomst end dansk, som det så akavet udtryk-

kes: Om de har haft identitetsproblemer, er blevet mobbet i skolen eller har været udsat for det stadig mere og mere omsiggribende fremmedhad.

Det har jeg flere gange talt med pigerne om i løbet af deres opvækst, men de fastholder, at de aldrig har følt sig chikaneret med afsæt i deres herkomst, udseende eller det faktum, at de er adopterede.

Nok så væsentligt, så lyder det fra dem begge, at de stort set heller aldrig selv har spekuleret dybere over, at de er adopterede, og at det faktisk først var fra omkring 8-10 års-alderen, at de selv blev fuldt bevidste om, at de var født som vietnamesere. Dette på trods af, at vi lige siden de var helt små, altid har talt åbent med dem om deres biologiske herkomst, og derfor aldrig har søgt at bilde dem ind, at vi var deres biologiske forældre.

I det hele taget har den kendsgerning, at de er adopterede, aldrig fyldt specielt meget. Hverken for pigerne eller for os.

»Har du ikke selv børn?«, spurgte kvinden på bænken mig den eftermiddag for mange år siden i byparken, og jeg svarede:

»Øh ... jo. Jeg har skam tvillinger, og de sidder jo lige der i klapvognen.«

Den dialog er blevet hængende i min erindring.

For det er jo virkeligheden. ■

ADOPTION & SAMFUND, LOKALFORUM SJÆLLAND OG LOKALFORUM NORDJYLLAND

To temaeftersmiddage: Den bedste støtte

v/ systemisk familie- og psykoterapeut Michel Gorju

Sjælland: Lørdag den 16. maj 2020 kl. 13-16
på Café Skema, Nørregade 2, 4100 Ringsted

Nordjylland: Lørdag den 3. oktober 2020 kl. 13-16
på Nørhalne Skole, Bygaden 24, 9430 Vadum
(tæt på motorvej E39, kun 15 km fra Aalborg)

Hvordan kan man som bedsteforældre, familie og andre nære pårørende støtte adoptivforældrene i den ofte vanskelige tilknytningsproces?

Børn, som i de første leveår udsættes for mangel på tryghed, omsorg og genkendelig kontakt, udvikler strategier for at beskytte sig selv – det, vi også kalder overlevelsesstrategier. Barnet har ofte været i en konstant tilstand af høj angst. Denne angst/stress sætter spor i barnets måde at være i verden på – kroppen er hele tiden i alarmberedskab.

Adoptivforældres opgave bliver at hjælpe barnet med at erstatte de tidlige lærte overlevelsesstrategier med udvikling af et sundt regulerende nervesystem. Denne genopbygning er ofte en langvarig proces, og den måde, vi som pårørende møder barnet, har stor betydning for, hvorledes forældre og barn får ro til at opbygge en sund forældre-/barnrelation.

I sit oplæg vil Michel Gorju komme ind på barnets overlevelsesadfærd, og på, hvordan man som pårørende kan støtte barn og forældre i en sund udvikling. Der vil blive mulighed for at stille spørgsmål.

Michel Gorju er privatpraktiserende systemisk familierapeut og psykoterapeut, supervisor samt foredragsholder/underviser med

speciale i børn og unge med relations- og tilknytningsproblematikker/forstyrrelser.

Michel Gorju er tilknyttet Ankestyrelsen, hvor han underviser på de adoptionsforberedende kurser og rådgiver familier før og efter hjemtagelse af barn. Michel Gorju superviserer skoler, daginstitutioner, sundhedsplejen, plejefamilier og kommuner i forhold til udviklings- og tilknytningsforstyrrelser hos børn og unge. Han har i flere perioder arbejdet og undervist myndigheder og børnehjem i afrikanske lande, ligesom han har produceret adskillige film til undervisningsbrug om arbejdet med relations- og tilknytningsforstyrrede børn og unge.

Målgruppe

Oplægget henvender sig til bedsteforældre og andre nære relationer til adopterede og deres familier, men også kommende og nuværende adoptivforældre er naturligvis velkommen til at deltage. NB: Arrangementerne er ikke for børn!

Pris inklusive kildevand, kaffe/te og kage

Medlemmer og deres familie 100 kr., ikke-medlemmer 150 kr.

Tilmelding Ringsted

Tilmelding sker efter »først til mølle-princippet« og skal ske senest den 11. maj 2020 ved køb af billet hos www.adoptionogsamfund.nemtilmeld.dk.

Kontaktperson: Lene Borg, tlf. 40 60 92 01 eller mail: lb@adoption.dk.

Tilmelding Vadum

Tilmelding sker efter »først til mølle-princippet« og skal ske senest den 25. september 2020 ved køb af billet hos www.adoptionogsamfund.nemtilmeld.dk.

Kontaktperson: Else Overbye, tlf. 60 64 02 85 eller mail: ejo@adoption.dk.

ADOPTION & SAMFUND, LOKALFORUM SJÆLLAND

Temadag: Identitet

v/ Michel Gorju, systemisk familie- og psykoterapeut og PAS-konsulent

Lørdag den 14. november 2020 afholder vi en temadag på Sjælland med den overordnede overskrift »Identitet«.

Endeligt tidspunkt og sted er endnu ikke på plads.

Målgruppe

Adoptanter samt ung/voksne adopterede over 15 år.

Læs mere i Aktivitetsudvalgets nyhedsbrev samt i magasinet, der udkommer i første halvdel af oktober måned.

**Har du idéer
eller input til
magasinet?**

**Så skriv til
bladet@adoption.dk**

To temaaftener: Ser du mig – det adopterede barn i daginstitution og skole

v/ systemisk familie- og psykoterapeut Michel Gorju

Sjælland: Torsdag den 14. maj 2020
på Café Skema, Nørregade 2, 4100 Ringsted

Midtjylland: Torsdag den 28. maj 2020
Fællesrummet HH, Søndermarksskolen,
Søndermarksvej 117, 7100 Vejle

Børn, som i de første leveår udsættes for mangel på tryk, omsorg og genkendelig kontakt, udvikler strategier for at beskytte sig selv. Disse overlevelsesstrategier forbliver i barnets autonome nervesystem, som barnet ikke har kontrol over. Det er kroppens automatiske reguleringssystem, og det styres af følelser og kroppens erfaringer, og det har stor betydning i forhold til stress og angst. Det lille barn har brug for hjælp til regulering for at kunne udvikle et sundt nervesystem. Det sker normalt i en sund relation til forældre, som beskytter, spejler og regulerer, alt efter barnets behov.

For det adopterede barn har denne regulering ofte været så mangelfuld, at barnet konstant har været i en tilstand af høj stress. Denne stressbelastning sætter sine spor i barnets måde at være i verden på.

Oplægget sætter fokus på, hvordan man som daginstitution og skole bliver i stand til at identificere og minimere barnets stress

(overlevelsesadfærd) og dermed skabe de bedste betingelser for udvikling og læring.

Undervejs viser Michel Gorju film, som han har optaget på sine rejser i Afrika.

Læs mere om Michel Gorju på forrige side.

Målgruppe

Adoptanter til børn, der skal starte i daginstitution eller skole – eller som allerede går i daginstitution eller skole for eksempel i de små klasser samt barnets pædagoger og/eller lærere.

NB: Arrangementet er ikke for børn!

Pris inklusive kaffe/te, kage og kildevand

Medlemmer 100 kr., ikke-medlemmer 150 kr.

Tilmelding Ringsted

Tilmelding sker efter »først til mølle-princippet« og skal ske senest den 6. maj 2020 via køb af billet hos www.adoptionogsamfund.nemtilmeld.dk.

Kontaktperson: Lene Borg, tlf. 40 60 92 01 eller mail: lb@adoption.dk.

Tilmelding Vejle

Tilmelding sker efter »først til mølle-princippet« og skal ske senest den 20. maj 2020 via køb af billet hos www.adoptionogsamfund.nemtilmeld.dk.

Kontaktperson: Lilian Vigtoft Jessen, tlf. 53 30 12 26 eller mail: lvj@adoption.dk.

Temaeftermiddag: Hjælp, mit barn er blevet teenager

v/ familie- og psykoterapeut Kristine Kim Nielsen

Lørdag den 22. august 2020 kl. 12:30-16:30
på Kulturstationen Vanløse, Heerupsalen,
Frode Jakobsens Plads 4, 1 sal, 2720 Vanløse.

Kom og mød andre forældre, som står over for eller midt i en sårbar tid. Denne eftermiddag vil Kristine kort fortælle om nogle af de oplevelser og erfaringer, som hun har gjort sig med sit arbejde med teenagere, som har haft en hård start på livet. Derudover vil I få mulighed for at høre og fortælle om de udfordringer, der er forbundet med denne periode i jeres børns liv. I vil få inspiration og konkrete værktøjer til hvordan I som forældre kan støtte og guide jeres børn gennem teenageårene. Og I vil gå hjem med følelsen af, at I ikke er alene i en turbulent tid.

Der er oplæg og gruppesamtaler om følgende temaer:

- Hvilke forandringer kan opstå hos adopterede teenagere?
- Hvordan skelner man mellem normal teenageradfærd og adoptionsrelaterede problemer?
- Hvordan tackler vi konflikter, og får vi en positiv kommunikation med vores barn?

- Skal vi som forældre give slip eller stramme grebet?
- Hvordan sætter vi klare regler op, og hvordan sikrer vi os som forældre at blive hørt?
- Hvordan støtter jeg mit barn i forhold til venner, skole, identitet, selvværdsfølelse m.m.?
- Hvad gør man, hvis ens barn begynder at vise interesse for alkohol, hash og stoffer?
- Hvilke oplevelser og erfaringer har andre forældre, som står i det samme som os/mig?

Målgruppe

Adoptivforældre til tweens og teenagere.

Arrangementet er ikke for børn/unge.

Pris inklusive kaffe/te, kage og vand

Medlemmer 100 kr., ikke-medlemmer 150 kr.

Tilmelding og betaling

Tilmelding sker efter »først til mølle-princippet« og skal ske senest den 13. august 2020 via køb af billet hos adoptionogsamfund.nemtilmeld.dk.

Kontaktperson: Sanne Nyvang Vindahl, tlf. 28 93 99 81, mail: svn@adoption.dk.

A&S' AKTIVITETSUDVALG

På generalforsamlingen den 3. november 2019 blev nedenstående lokal-ambassadører valgt til aktivitetsudvalget, der hører under bestyrelsen i Adoption & Samfund.

Har du ønsker eller forslag til aktiviteter i dit område, kan du enten kontakte din lokalambassadør eller aktivitetsudvalget via denne mail: au@adoption.dk.

LOKALAMBASSADØRER

Hovedstaden
Jacob Munk Plum
Ved Smedebakken 5
2800 Lyngby
jmp@adoption.dk
29 99 03 13

Sjælland
Lene Borg
Tveje-Merløse 2 B
4300 Holbæk
lb@adoption.dk
40 60 92 01

Midtjylland
Jeanette Lyk
Langballevej 14
8320 Mårslet
jl@adoption.dk
61 28 76 63

Syddanmark
Lilian Vilttoft-Jessen
Nørregade 32
6670 Holsted
lvj@adoption.dk
53 30 12 26

Nordjylland
Else Jungersen Overbye
Parallelvej 12, Nørhøne
9430 Vadum
ejo@adoption.dk
60 64 02 85

Aktivitetsudvalget består desuden af suppleant Rikke Nyborg og Klaes Sørensen (bestyrelsens repræsentant i udvalget).

GRUPPER

Landegrupper**Bolivia**

Formand: John Røschke
jr@r-at.dk
27 24 62 28
Næstformand: Per Nielsen
ppmo@email.dk
40 41 23 90
kasserer: Claus Spaakær
spaabaekc@gmail.com
21 27 55 85

Bulgarien

Anna Maria Poulsen
amfp57@gmail.com
bulgarien.adoption.dk

Burkinagruppen

Rico Bagger-Jørgensen
ricobaggerjorgensen@hotmail.com
24 69 95 74

Colombia

Colombia-foreningen er desværre opløst. Der henvises i stedet til flg. facebookgrupper:
»For os der vil adoptere eller har adopteret fra Colombia«, Facebookgruppen »Hola« og Facebookgruppen »Adopteret fra Colombia«, som er en gruppe kun for adopterede fra Colombia.

Danmark

Kristine Voss
danskadoption@gmail.com

Ecuador

Sanne Hasseris
sanne@helsingevej.dk
www.ecuadorklubben.dk

Etiopien

Anna Maria Meloni Rønn
anna@meloni.dk
www.etiopianforeningen.dk
28 26 49 88

Guatemala

Anni Bech Nielsen
47 52 77 76

Hviderusland

Anette Paetau
anettepaetau@vip.cybercity.dk
www.hvideruslandklubben.dk
75 61 42 15

Indien

Svend Erik Holm
sve@holm.mail.dk
www.123hjemmeside.dk/indiengruppen
64 47 38 35

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen
97 17 31 01

Kenya

Karen Rosenkjær Rasmussen
formand@kenyalandegruppe.dk
www.kenyalandegruppe.dk
63 95 61 02

Kina

Torben Offersen
Lyngballevej 4
8464 Galten
torben@familien-offersen.dk
28 29 35 65

Nepal

Hanne og Hans Doktor
hanne.veis@adr.dk
23 47 09 41

Nigeria

Karina Kjær
kake@cowi.dk
www.nigeriaadoption.dk
41 76 11 87

Peru

Stine og Bjørn Rude Voldborg
stine.rude.voldborg@mail.dk
48 25 05 95

Rumænien

Elena Wieland
Paludan-Müllers vej 61, 2. th.
8210 Aarhus V
ewt.wieland@gmail.com
60 45 18 58

Sri Lanka (Dansk Sri Lanka Forening)

Henrik Sloth
fryds@os.dk
danskrsrilankaforening@gmail.com
www.danskrsrilankaforening.dk
28 73 50 51

Sydafrika

Thomas Møller Lassen
landegrupesydafrika@gmail.com
www.landegrupesydafrika.dk
52 34 28 31

Sydkorea

Sofie Koch Jensen
sofie.koch.jensen@gmail.com
landegruppenforsydkorea@gmail.com
www.landegruppe-sydkorea.dk

Thailand

Mette Juul Andersen
vangeledet32@hotmail.com
21 60 19 56

Tjekkiet

Anne-Lise Balle
tjekkiet@adoption.dk
tjekkiet.adoption.dk
29 40 91 95

Vietnam

Michael Thiesen
thiesen.michael@gmail.com
Hjemmesiden er nedlagt til fordel for en Facebookgruppe.
30 95 11 08

Interessegrupper**Adoption & Samfund Ungdom**

Formand Kasper Hjort Jørgensen
adoptionsamfundungdom@gmail.com
31 17 20 10

Bal Vikas Venner, Indien

Lone Raahauge
michael-lone@hotmail.com
www.balvikasvenner.dk
info@balvikasvenner.dk
21 66 23 93

Welfare Home for Children, New Delhi, Indien

Michael Cornelius Hansen
56 82 00 10

Børnehjemmet Palna, Indien

Mette Thomsen
38 28 50 25

Colombia – Fanas venner

Ulla Gehler
sugehlert@yahoo.dk
66 15 10 98

Eneadoptanter (GEA)

Gitta Wörtwein,
geagitta@gmail.com
40 93 11 03

Redaktør:

Anna Bridgwater
blad@adoption.dk

21 43 08 11

Redaktionsmedlemmer:

Heidi Senderovitz
Lykke L. Pedersen
Nina Gath

Korrektur:

Heidi Senderovitz

Grafisk produktion:

Eks-Skolens Grafisk Design & Tryk 35 35 72 76
Oplag: 2.700 stk.

Adresseændring, udmeldelse m.v. bedes
meddelt medlemsadministrator på e-mail:
medlemsadm@adoption.dk.

Abonnement 450 kr.
Medlemskab inkl. magasin 450 kr.
Annoncepris 10 kr. pr. spaltemillimeter

Magasinet modtager altid gerne artikelforslag,
personlige beretninger og billeder. Hvis du ønsker
fotografens navn nævnt, skal det anføres. Vi
bringer ikke længere fotos af medlemmernes
børn, medmindre fotoet illustrerer en artikel i ma-
gasinet. Magasinet (inklusive billederne) lægges
altid efterfølgende på www.adoption.dk.

Artikler i magasinet udtrykker forfatterens syns-
punkter og ikke redaktionens eller foreningens.
Redaktionen forbeholder sig ret til redigering af
indkomne artikler. Redaktionen er ikke forpligtet
til at bringe alt indsendt materiale.

Eksterne bidragsydere i dette nummer:

Ingrid Pedersen, Heidi Vesterberg,
Rhea Dauerhøj Dahl, Maria Theodorsen,
Pil Maria Gunnarsson, Monica C. Madsen,
Christina og Jesper Jarl Becker, Lasse Jensen,
Maria Jazmin Port, Uffe Christensen,
Mette Ulrich.

Deadline til dette nummer var 21. februar 2020.

Næste deadline oplyses elektronisk.

Næste udgivelse uge 41 2020.

Du kan melde dig ind i Adoption & Samfund på
www.adoption.dk.

HOVEDBESTYRELSENS FORMANDSKAB

Formand

Michael Paaske
Klanghøj 47
8670 Låsby
michael.paaske@adoption.dk
65 96 05 21 (priv.) / 29 48 53 06 (mob.)

Webmaster

Lene Borg
Tveje-Merløse 2B
4300 Holbæk
lene.borg@adoption.dk
40 60 92 01

Første næstformand

Sanne Vindahl Nyvang
Skovladden 9
2840 Holte
sanne.vindahl.nyvang@adoption.dk
28 93 99 81

**Kasserer og
medlemsadministration**

Jacob Walsøe
MVS Administration ApS
Gl. Byvej 2, Sejet
8700 Horsens
medlemsadm@adoption.dk
70 22 57 75

Anden næstformand

Ina D. Dygaard
Høegh-Guldbergsgade 139
8000 Århus C
ina.dygaard@adoption.dk
20 77 06 70

**Se de øvrige bestyrelsesmedlemmer
på adoption.dk.**

Vi vil så gerne have din mailadresse

Bestyrelsen sender af og til nyhedsbreve ud til medlemmerne,
ligesom aktivitetsudvalget løbende sender invitationer til forskel-
lige arrangementer. Men vi har desværre en række medlemmer,
der ikke har oplyst deres e-mailadresse til os.

✓ Mails fra os?

Er du en af dem, der aldrig
hører fra os, men egentlig
gerne vil kunne følge os lidt
tættere, så send en mail til
medlemsadm@adoption.dk
og oplys følgende:

- Fulde navn
- Vejnavn og nummer
- Postnummer og by
- Mobilnummer
- E-mailadresse
- Og gerne dit medlemsnummer

Vi glæder os til at høre fra dig.

✗ Nej tak til mails?

Mener du, du modtager for mange mails fra os, så gå ind på vores
hjemmeside: **adoption.dk** og søg på medlemskab. På denne side
kan du få adgang til medlemsdatabasen, hvor du kan markere,
hvilke nyheder du vil have fra os.

Har du brug for ET GODT RÅD OM ADOPTION?

RING 40 58 66 66 ELLER SKRIV TIL RADGIV@ADOPTION.DK

Uanset om du skal til at adoptere, har adopteret, er adopteret, er fagperson, eller på anden måde har adoption inde på livet, så er der hjælp at hente, hvis du har spørgsmål om adoption. Adoption & Samfunds rådgivning er gratis og anonym, hvis du ønsker det, og det er ikke nødvendigt at være medlem af foreningen.

SAGSRÅDGIVERE

Hvis du vil vide noget om sagsbehandlingen ved en adoption.

En sagsrådgiver er specialiseret i at rådgive om problemer forud for godkendelse, adoption og modtagelse af barn. De kan svare på generelle spørgsmål om adoptionsprocessen fra de første overvejelser, til adoptionsbevillingen er givet. Det er også sagsbehandlerne, du skal tale med, hvis du vil vide, hvordan du anker en afgørelse.

FAGLIGE RÅDGIVERE OG TEMARÅDGIVERE

Hjælp til hverdagens udfordringer.

Den offentlige PAS-ordning tager sig nu af de fleste psykologiske og familierelaterede problemstillinger lige op til og efter afhentning af barn og langt ind i voksenlivet. Adoption & Samfunds rådgivere kan noget andet, da de fleste er adoptivforældre, og alle har en relevant faglig uddannelse og baggrund inden for forskellige fag og emner. Adoption & Samfunds rådgivning sætter primært fokus på at hjælpe dig i fasen forud for adoption samt at give praktisk rådgivning, hvis du møder problemer i forbindelse med institution og skole, eller hvis du har brug for en psykolog eller råd fra en læge eller anden fagperson. Rådgiverne kan rådgive om dilemmaer og overvejelser forud for en adoption, svare på spørgsmål om dit helbreds betydning ved ansøgning, vurdere et barns tilstand, forklare reglerne for dansk adoption, dele erfaringer med at adoptere større børn eller søskende samt vejlede om vejen til faglig støtte i skolen eller institutionen og give praktiske råd.

Som ung og voksen adopteret er du også velkommen til at henvende dig direkte til en rådgiver.

ADOPTIONSLINJEN

Hvis du har brug for indsigt fra voksne adopterede.

Adoptionslinjen er en anonym rådgivning, hvor erfarne voksne adopterede med relevante uddannelser er klar til at vende de spørgsmål, du måske har om at være adopteret – uanset om du selv er adopteret, eller om du gerne vil vide noget om at være adopteret i Danmark.

Adoptionslinjen kan give svar på spørgsmål om racisme, rejsen til fødelandet, identitet eller kontakt til den oprindelige familie.

KOM I KONTAKT MED EN RÅDGIVER

Find alle de relevante kontaktdetaljer på:

adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp.

Ring til koordinator for rådgivningen Janet Majlund på 40 58 66 66.

Send en mail til radgiv@adoption.dk.

EKSTERNE RÅDGIVERE

Der er også hjælp at hente uden for Adoption & Samfund, hvis du har udfordringer, der handler om adoption.

Post Adoption Service (PAS)

PAS er et offentligt rådgivningstilbud til adoptanter og adopterede.

Siden 1. januar 2016 har alle adoptanter mulighed for at modtage op til 20 timers rådgivning pr. adopteret barn – uanset tidligere forbrug. For dette tilbud er der en egenbetaling på 100 kr., som er væsentligt reduceret ift. normaltaksten for sådanne samtaler. Bemærk, at midlerne til rådgivning til adopterede, der er over 18 år, pt. er opbrugt.

Husk også børnegrupperne, som er gratis. Målet med børnegrupperne er at styrke børnenes identitet. PAS tilbyder også gratis undervisning til professionelle. Tilbuddene varetages af Ankestyrelsen, se mere på ast.dk.

Enkelte kommuner i landet har særlige adoptionsrådgivninger:

- Hillerød Familiebehandling
- Hvidovre Kommune
- Næstved

Private rådgivere

Hvis du eller dit barn har brug for længerevarende behandling, en bisidder til et møde eller anden hjælp, som ikke dækkes af Adoption & Samfunds anonyme gratisrådgivning, er der en række fagpersoner med særlig indsigt i adoptionsområdet. Du skal regne med betale for denne hjælp. Find en liste over kompetente rådgivere via adoption.dk/fa-rad-og-hjaelp/radgiverne.

RING 40 58 66 66 ELLER SKRIV TIL RADGIV@ADOPTION.DK

Målet for **Adoption & Samfund** er at skabe de bedste betingelser for adoptivforældre og adopterede, både børn og voksne.

Et års medlemskab for hele familien koster kun **450 kr.**

Meld dig ind på **adoption.dk**
eller skriv til **medlemsadm@adoption.dk**

HUSK!

Medlemmer skal oplyse deres mailadresse, hvis de vil have nyheder fra foreningen.

Skriv medlemsnummer sammen med navn og mailadresse til **medlemsadm@adoption.dk.**